

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ CANİMEN HAVALARI

Ferdi CANSIZ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Oner UZUN

Haziran 2010

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ CANİMEN HAVALARI

Hazırlayan
Ferdi CANSIZ

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Mustafa Oner UZUN

AFYONKARAHİSAR - 2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Eskişehir ve Yöresi Canimen Havaları” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2010

Ferdi CANSIZ

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mustafa Oner UZUN

.....

Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

.....

: Doç. Dr. F. Reyhan ALTINAY

.....

Müzik Ana Sanat Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ferdi CANSIZ'ın, **“Eskişehir ve Yöresi Canimen Havaları”** başlıklı tezini değerlendirmek üzere .... / .... / ..... günü saat .....’da Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ CANİMEN HAVALARI

Ferdi CANSIZ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Haziran 2010

TEZ DANIŞMANI: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Oner UZUN

Bir toplumun sözlü ürünleri, o topluma ait kültürü oluşturan önemli unsurların başında gelmektedir. Halk kültürümüzün somut olmayan miraslarından biri olan canimen havaları hakkında sistemli bir çalışmanın olmaması nedeni ile bu geleneğin giderek yozlaşması araştırmanın problemidir. Araştırmanın amacı; halk kültürümüzü oluşturan sözlü ürünlerden canimen havalarını yerinde tespit edip kayıt altına alarak; gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarmak ve bu yolla halk bilimine katkı sağlamaktır. Araştırmanın başlangıç aşamasında betimleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonraki aşamasında alan araştırması yöntemi ve bu yönteme ait katılımlı gözlem ile yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri yer yer birlikte kullanılmıştır. Canimen havası; Eskişehir ve yöresi Türkmen köylerinin oyunlu ezgilerinin, kadın-erkek birlikteliği ile karşılıklı olarak söylendiği ezgili manileri ifade etmektedir. Canimenlerin sözleri genellikle sevgi, sitem, özlem ve naz etme gibi temaları anlatmaktadır. Kültürümüzün somut olmayan miraslarından olan Eskişehir ve yöresine ait “canimen havaları” ile ilgili yapılan bu çalışma; ilk akademik ve alan tespitleriyle belgelenen sistematik bir çalışmayı içermektedir. “Nanay-yallı, deme-çevirme” adları ile anılan ve canimen havaları ile benzerlikleri varsayılan uygulamaların incelenmesi, konunun daha kapsamlı bir şekilde açıklığa kavuşturulması bakımından araştırmacılara önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eskişehir ve Yöresi, Halk Kültürü, Kültürel Miras, Canimen Havaları.

ABSTRACT

CANİMEN FOLK SONGS BELONGING TO ESKİŞEHİR AND REGION

Ferdi CANSIZ

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCE INSTITUTE
FACULTY OF MUSIC

June 2010

SUPERVISOR: Assistant Prof. Dr. Mustafa Oner UZUN

The oral product of a society is one of important elements that create the culture of a society. The lack of systematic on “Canimen” songs -an intangible cultural heritage of our public culture- causes the corruption of this tradition and this is the problem of this research. “Canimen” is one of the important elements that make up our oral products which create the public. The aim of the study is to detect in place and record accurately of “Canimen” and to transfer them to future generations and thereby to contribute to public science. Descriptive methods were used in the initial stages of research. In the next stage of the research method and the method of field research and participatory observation, structured and semi-structured interview techniques were used together in some places. Canimen songs belonging to Eskişehir and the close Turkmen villages are kind of mania said mutually by combination of men and women. The words of “Canimen” songs usually include themes such as love, longing and to affectation. This study –concerning the “Canimen” songs -one of the intangible heritage of our culture- belonging to Eskişehir and its region- includes the first academic and systematic work documented by field work. The folk songs called “nanay-yallı”, “deme-çevirme” are the similar applications to “Canimen” folk songs and suggested for research to examine and clarify the subject more thoroughly.

Keywords: Eskişehir and Region, Public Culture, Cultural Heritage, “Canimen” folk songs.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarından dolayı başta danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa Oner UZUN'a, Ali ÖNLÜ'ye, Süleyman ÖNLÜ'ye, Dilber ÖNLÜ'ye, Kuzenlerim Hasan ÖNLÜ ve Gülden BÜDÜŞ'e, Öğretim Elemanları Ahmet KARAMAN, Uğraş Önal BURÇ, Serkan ŞAHİN ve Abdüsselam MÜFTÜOĞLU' na teşekkür ederim.

Ferdi CANSIZ

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ.....	4
2. PROBLEM CÜMLESİ.....	4
3. ALT PROBLEMLER	4
4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
5. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI	5
6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	5
7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	5
7.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	6
7.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ	6
7.3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	6

İKİNCİ BÖLÜM ESKİŞEHİR VE YÖRESİ MÜZİK - OYUN KÜLTÜRÜ

1. Müzik Kültürü	7
1.1. Eskişehir Türküleri.....	8
1.1.1. Tartım ve Düğümleri	10

1.1.2. Ezgisel Yapı.....	10
2. Eskişehir ve Yöresinde Geleneksel Halk Oyunları	10
2.1. Kadın Oyunları.....	11
2.2. Erkek Oyunları.....	11
2.3. Oyun Adları	12
2.4. Giyim-Kuşam.....	12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ CANİMEN HAVALARI (BULGULAR)

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	13
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	14
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	15
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	16
5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	17
6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	19
7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	19
8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	20
9. DOKUZUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	20
10. ONUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	21
11. ONBİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	27
12. ONİKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR	48
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	102
KAYNAKÇA.....	105
EKLER.....	107

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. TRT Türk Halk Müziği Repertuvarında yer alan Eskişehir yöresi türküleri ve repertuar numaraları	8
Tablo 2. Canimen havalarının tespit edildiği yerleşim birimleri	16
Tablo 3. Bağlı oldukları ilçelere göre araştırmaya alınan yerler ve görüşme tarihleri listesi	16
Tablo 4. Tarih sıralaması ile görüşmeler listesi	17
Tablo 5. Eskişehir İli Mahmudiye İlçesi Yeşilyurt Köyü	27
Tablo 6. Eskişehir İli Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü	30
Tablo 7. Eskişehir İli Mahmudiye İlçesi Topkaya Köyü	31
Tablo 8. Eskişehir İli Merkez Karatepe Köyü	33
Tablo 9. Eskişehir İli Merkez Karatepe Köyü	35
Tablo 10. Eskişehir İli Merkez Karatepe Köyü	36
Tablo 11. Eskişehir İli Merkez Sarıungur Köyü	38
Tablo 12. Eskişehir İli Merkez Sarıungur Köyü	39
Tablo 13. Eskişehir İli Merkez Sarıungur Köyü	43
Tablo 14. Eskişehir İli Merkez Sarıungur Köyü	44
Tablo 15. Eskişehir İli Merkez Yahnıkapan Köyü	45
Tablo 16. Araştırmada görüşme yapılan kaynak kişilerin listesi	98

KISALTMALAR DİZİNİ

Haz.	: Hazırlayan
İng.	: İngilizce
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
Ltd. Şti	: Limited Şirketi
No	: Numara
Rep. No	: Repertuvar Numarası
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Tür.	: Türkçe
Vb	: Ve benzeri ve bunun gibi

GİRİŞ

Bir toplumun sözlü ürünleri, o topluma ait kültürü oluşturan önemli unsurların başında gelmektedir. Somut olmayan kültürel miraslar içerisinde yer alan sözlü gelenek ürünleri aynı zamanda sosyal bilimlerin inceleme konusu olmuştur.

İnsanoğlu var oluşuyla birlikte müzik, şiir ve dans gibi unsurları kendisini ifade etmede bir araç olarak kullanmıştır. Başlangıçta birlikte varlığını sürdüren bu unsurlar, zamanla ayrı ayrı birer uzmanlık alanı olarak yerlerini almışlardır.

Kültürümüzün somut olmayan miraslarından olan Eskişehir ve yöresine ait “canimen havaları” ile ilgili yapılan bu çalışma; ilk akademik ve alan tespitleriyle belgelenen sistematik bir çalışmayı içermektedir.

Canimen teriminin Farsça kökenli bir sözcük olduğu tespit edilmiştir. Yörede yaşayan bir kaynak kişi can anlamına geldiğini ifade etmiştir.

Canimen, yöre halkının ilk başta yöre düğünleri, nişan, sünnet gibi çeşitli törenlerin yanında harman zamanı, bulgur dövme zamanı ve özel toplantılar gibi keyifli zamanlarda kadın-erkek birlikteliği ile oynadıkları bir tür halaydır.

Canimen havası, Eskişehir ve yöresi Türkmen köylerinin oyunlu ezgilerinin, kadın-erkek birlikteliği ile karşılıklı olarak söylendiği ezgili manileri ifade etmektedir.

Konunun ayrıntılı bir şekilde ortaya konabilmesi için, öncelikle konuya ilişkin temel kavramların irdelenmesi gerekliliği düşünülmüş ve kısaca şu tespitlere ulaşılabilmektedir.

Hava: Sözlü, sözsüz ezgi. (Özgül, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 42)

Ir: Kaşgarlı Mahmut'un Divân-ü Lûgâti't Türk'nde şarkı anlamında yer alır.

Yır: “Ezgi, türkü, nağme, hava” anlamına gelir. (Özbek, 1998: 207)

Türkü: İngilizcesi Song, Fransızcası Chanson ve Almancası da Lied olan türkünün en eski Türk topluluklarından günümüze ulaşan bir kavram olduğu ve başlangıçta ır, cır, yır, dola, düle olarak adlandırıldığı bilinmektedir.

Türkü teriminin kaynağı, Türk kelimesidir. Kelimenin sonuna nispet eki ulanarak türkî elde edilmiş, bu sözcük zamanla türkü biçimini almıştır. Öteki halk şiiri türleri gibi, türkünün de en büyük farkı ezgisindedir. Mani ve koşma tipindeki şiirler,

ezgilerinin değişmesiyle türkü olur. Türkülerin ayrılığı şekilde değil, bestesindedir; yani bu şekil edebî bir şekil olmayıp tamamıyla bir mahiyet-i musıkîyeyi haizdir. (Gazimihâl, 1928: 7-8)

Faruk Sümer'e göre Türkmen tanımı;

Türkmen: 17. yüzyıldan sonra Orta Anadolu, Batı Anadolu ve Marmara Bölgesi'ne göç etmiş, son yüzyıllarda oraya yerleşmiş halktır. Bunların kurdukları köye "Türkmen Köyü" denir.

Canimen geleneği ile benzerlik gösteren uygulamalardan yallı, nanay ve deme-çevirme hakkındaki açıklamalar aşağıda belirtilmiştir;

Yallı: "Kars yöresinde bir sıra oyunu adıdır. Düğünlerde el ele tutuşulup kadınlar ve erkekler tarafından halkavâri yürütülür." (Gâzımihâl, 1999: 196)

Nanay: Bu grup oyunlar çalgısız, sırf türküyle oynanırlar. Ağır, sade figürlü oyunlardır. Kadın-erkek karışık da oynanabilir. Bazen türküler oynayanlarca karşılıklı atışma şeklinde olabilir ki bu türüsüne akışta (hakışta) derler. (Gâzımihâl, 1997: 81)

Canimen ile nanay arasındaki ortak özellikler; çalgı eşliğinin olmaması, kadın-erkek birlikte icraları ve karşılıklı söz söyleme geleneğini uygulamalarıdır.

Deme-Çevirme: Karşılıklı söz söyleme esasına dayalı oyunlu türkülere denir.

Buradaki tanımlamalardan yallı, nanay ve deme çevirmenin canimen ile oyun ve ezgi eşliğinde karşılıklı söz söyleme geleneğinin birer ürünleri olmaları açısından ortak özelliklerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın amacı; halk kültürümüzü oluşturan sözlü ürünlerden canimen havalarını yerinde tespit edip kayıt altına alarak; gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarmak ve bu yolla halk bilimine katkı sağlamaktır. Bu noktadan hareket ile araştırmanın birinci bölümünde; araştırmanın içeriği, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve yöntemi, ikinci bölümünde; çalışmaya temel teşkil edeceği düşünülen Eskişehir ve yöresi müzik - oyun kültürüne genel bir bakışa, üçüncü bölümünde; asıl odak noktası olan canimenin yer aldığı yerleşim birimleri, seslendirilme ortamları, yöre müziğindeki yeri, geleneği, icra özellikleri, kalıp ezgileri, ezgi (dizi, karar sesi, güçlü, usul vb.),

şiiir (ağıız, tür, biçim vb.) ve oyun açılardan incelenmesi vb. hakkında kaynak kişiler ve yazılı kaynaklardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde ise bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu çalışmanın daha kapsamlı olabilmesi için araştırmacılara öneriler yer almaktadır. Araştırma ekler ve kaynakça ile son bulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

Araştırma, sözlü gelenek ürünlerinden Eskişehir ve yöresine ait “canimen havaları” konusuna yörenin müzik ve oyun kültürü açısından genel bir bakışın ardından, canimen kavramının; tanımı, tarihsel süreci, seslendirilme ortamları, yöre müziğindeki yeri, icra özellikleri, eşlik eden çalgıları, makamsal, şiirsel yapısı ve oyun özellikleri bakımından sistematik bir şekilde ortaya konmasını içermektedir.

2. PROBLEM CÜMLESİ

Halk kültürümüzün somut olmayan miraslarından biri olan canimen havaları hakkında sistemli bir çalışmanın olmaması nedeni ile bu geleneğin giderek yozlaşması araştırmanın problemi.

3. ALT PROBLEMLER

3.1. Birinci Alt Problem: Canimen yöre ve kaynak kişiler tarafından nasıl tanımlanır?

3.2. İkinci Alt Problem: Yazılı kaynaklara göre canimen kavramı ne anlama gelmektedir?

3.3. Üçüncü Alt Problem: Hava kavramının ilişkili olduğu temel unsurlar nelerdir?

3.4. Dördüncü Alt Problem: Eskişehir ve yöresinde Canimen havalarının tespit edildiği başlıca yerler, bağlamlar vb. hangileridir?

3.5. Beşinci Alt Problem: Eskişehir ve yöresi müzik hayatında canimen nasıl bir yer tutmaktadır?

3.6. Altıncı Alt Problem: Canimen söyleme geleneğinin geçmişte ve günümüzdeki uygulamaları nasıldır?

3.7. Yedinci Alt Problem: Canimen hangi ortamlarda icra edilir?

3.8. Sekizinci Alt Problem: Canimenin icra özellikleri nelerdir?

3.9. Dokuzuncu Alt Problem: Canimen çekmek yörede ne anlama gelmektedir?

3.10. Onuncu Alt Problem: Kalıplaşmış canimen ezgileri nelerdir?

3.11. Onbirinci Alt Problem: Kaynak kişiler ile görüşme ve canimen yörelerinin tasnifleri nasıldır?

3.12. Onikinci Alt Problem: Canimen havaları, ezgi, söz ve oyun açılarından analiz edildiğinde hangi tespitlere ulaşılmıştır?

4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma, canimen havaları konusunda yapılmış kapsamlı ve sistemli bir araştırma olması ve halk bilimine sağlayacağı katkı açısından önemli görülmektedir.

5. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

5.1. Araştırmada kullanılan yöntem ve tekniklerin araştırmanın hedefine uygun oldukları,

5.2. Araştırılan yöreler ile kaynak kişilerin, konunun ortaya konması açısından yeterli olduğu,

5.3. Durum tespiti sonucu ortaya çıkan bulguların pekiştirilmesinin önemli olduğu sayılıtlarından hareket edilmiştir.

6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma Eskişehir ve yöresinde canimen söyleme geleneğinin varlığının tespit edildiği 7 adet Türkmen köyü ile sınırlandırılmıştır.

7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın başlangıç aşamasında betimleme yönteminden yararlanılmıştır. “Araştırmacı neye yönelmiş ise öncelikle onu tanımalı, anlamalı ve anlatabilmeli yani betimlemelidir. Betimlenecek olaylar ya da nesnelere kendi doğal ortamlarında ve doğal şekilleriyle tespit edilir ve incelemeye tabi tutulurlar. Araştırmanın sonraki aşamasında alan araştırması yöntemi ve bu yönteme ait katılımlı gözlem ile, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri yer yer birlikte kullanılmıştır.

7.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araŐtırmada tarama modeli kullanılmıŐ ve elde edilen veriler ile bir durum tespiti yapılmıŐ ve konu var olduğu Őekliyle araŐtırılıp sonuca ulaŐılmaya ćalıŐılmıŐtır.

7.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Bu araŐtırmanın evreni EskiŐehir ve yoresi műzik-oyun kűltűrű ve onun içerisinde yer alan canimen havalarıdır.

7.3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

AraŐtırmanın Őrneklemini canimen geleneĐinin geçmiŐten gűnűműze yaŐatıldıĐı EskiŐehir ve yoresi sınırları içinde yer alan 7 yerleŐim birimi oluŐturmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ MÜZİK - OYUN KÜLTÜRÜ

Konuya bir başlangıç ve temel teşkil etmesi açısından Eskişehir ve yöresinin coğrafi konumu, müzik ve oyun kültürünün genel hatları ile açıklanması gerekmektedir. Böylelikle asıl konu ile daha sağlıklı bir bağlantı kurulabileceği düşünülmektedir.

1. Müzik Kültürü

Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında ve yukarı Sakarya bölgesinde yer almaktadır. Doğusunda ve kuzeyinde Ankara, kuzeyinde Bolu, kuzeybatısında Bilecik, batısında Kütahya, güneyinde Afyonkarahisar ve güneydoğusunda Konya bulunur. Bölge olarak İç Anadolu Bölgesindedir ama Batı Karadeniz, Marmara ve Ege bölgelerine de komşudur.

Coğrafi yapısı bakımından bir geçit noktası olması, Sakarya ve onun kolu olan Porsuk Vadisinin verimli ovalarının bulunması, Eskişehir ve yöresi tarih boyunca çeşitli kavimlerin göçlerine uğramasına ve dolayısıyla da etnik yapısının zenginleşmesine yol açmıştır.

Bugün de Türkiye'nin her yerine karayolu, demiryolu ve havayolu bağlantısı olan Eskişehir, önemli bir askeri birliğe, iki üniversiteye sahiptir ve sanayisi gittikçe gelişmektedir. Bu yüzden de hala çok yoğun bir biçimde göç almaktadır. Bu göçler nedeniyle bugünkü etnik yapısında Oğuz boylarının en son adlandırılmaları ile Yerliler (Manavlar), Karakeçili Yörükler, Sarıkeçili Yörükler, Türkmenler, Karabağ Türkmenleri Oğuz Türkleri, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan'dan geri göçen Türkler, Kırım Tatarları, Romanya Tatarları, Kafkas ve Karaçay Türkleri yanında Arnavut, Boşnak, Çerkez, Kürt, Pomak gibi etnik unsurlar bulunmaktadır. Bu sakinler Eskişehir'de hem zengin bir kültür oluşturmakta hem de barış içinde yaşayarak tüm dünyaya Yunus Emre'nin hoşgörü felsefesini yansıtmaktadırlar. (İleri, 2008:XXXIX)

Eskişehir ve yöresi halk müziği bakımından çeşitlilik gösteren bir yöredir. Komşuları olan Ankara, Bolu, Bilecik, Kütahya, Afyonkarahisar ve Konya illerinden etkilendiği müzik türleri incelendiğinde gözlenir.

Kaşık oyunlarının yoğun olarak rastlandığı illerden olan Eskişehir ve yöresi ezgileri, oyun eşlikli olduğu gibi, oyun eşliksiz sadece sözlü ezgileri de kapsamaktadır. Bu yörede oynanan oyunlar çoğunlukla türküler eşliğinde icra edilmektedir. Türküsüz oyun azınlıktadır.

Eskişehir'in oyunları ve müzikleri; zeybek, kaşık havaları, halay, semah, nefes, ağıt, gelin ve kına havaları ve asıl konumuz olan canimen havalarından oluşmaktadır.

Yöredeki halk ezgilerinin ve oyunlarının eşlik çalgıları genellikle kaşık, uzun saplı bağlama, kısa saplı bağlama, divan bağlama, cura, zilli ve zilsiz def, bendir, açık alanlarda davul-zurna veya davul-klarnettir.

Eskişehir türkülerinin genellikle 2/4 ve 4/4 gibi ana usuller ile 9 zamanlı birleşik usullerde olduğu görülür. Bunun yanında değişken (karma) usullere de rastlanmaktadır.

Eskişehir ve yöresinin en çok bilinen türküleri, Eskişehir Zeybeği, Bu Dağlarda Bağ Olmaz, Ben Gidiyorum Yoluma, Ah Ne Bakarsın Kömür Gözlüm, Halkalı Şeker, Gayfeciler, Kahveyi Kavururlar, Öte Yakaya Geçelim, İner Gelir Şu Dağların Dumanı adlı türkülerdir.

Eskişehir ve yöresine ait ilk müzik derleme çalışmaları, İstanbul Belediye Konservatuvarı ve Ankara Devlet Konservatuvarı başta olmak üzere Muzaffer Sarısözen, Osman Özdenkçi, Mustafa Hoşsu, Ahmet Yamacı, Erkan Sürmen ve Muammer Uludemir gibi önemli derlemeciler de birçok türkü derleyip notaya almışlardır.

1.1. Eskişehir Türküleri

TRT Türk Halk Müziği Repertuarında yer alan Eskişehir ve yöresi türküleri ve repertuar numaraları aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 1.

EZGİ ADI	Rep.No
AKŞAM OLDU	2011
ALİ'M ARMUT YER MİSİN	2767
AŞAĞIDAN GELEN GELİN NERELİ	399
AŞAĞIDAN GELEN GELİNE BENZER	952
AŞAMADIM ŞU DAĞLARIN BELİNDEN	922
ATIM OLSA BİNSEM GİTSEM BURGAZ'A	2768
ATIMI BAĞLADIM BEN BİR ORMANA	951
AY DOĞAR SİNİ SİNİ	920
AYNA DA ASTİM MEŞEYE	65
AYNAM DÜŞTÜ YERLERE	939

AYVACI GELİYOR AYVA	926
BEN GİDİYORUM YOLUMA	1335
BU DAĞLARDA BAĞ OLMAZ	973
BURSA'NIN MERMER TAŞLARI	2770
ÇEKİRGEM UÇAR GELİR	1001
ÇEŞMELER YAPTIRDIM	2480
DAĞDAN KESERLER MEŞEYİ	956
DAMDAN DAMA YÜRÜDÜ	421
DURNAM GELİR KONA KALKA	1280
ELİNDEKİ MENDİLİ	2495
ENTARİSİ KIRMIZI	2497
ESKİŞEHİR ZEYBEĞİ	11
EVLERİM EVLERİM SARAY EVLERİM	957
FİNCANI TAŞTAN OYARLAR	2773
GAYFECİLER	1086
GÖK TEPEYLE İNÖNÜNÜN ARASI	1111
HALKALI ŞEKER	43
HEY NALBANDI NALBANDI	1091
HOROZUMU SATAMADIM	1428
İNDİM DEREYE DURDUM	1434
İNDİN DERELERİ ENGİN Mİ SANDIN	3585
İNER GELİR ŞU DAĞLARIN DUMANI	3545
KAHVEYİ KAVURURLAR	2122
KALKI DA VERMİŞ MARTİNİMİN GALEYİ	725
KARA KOYUN KOYUNLARIN BEYİDİR	1819
KEKLİĞİMİN AYAKLARI MERCAN	2312
KERVAN	100
KIRKA ZEYBEĞİ	01
KIZ SUYA GİDER	2780
LEBLEBİCİ GEL BURAYA	3818
MAVİ YORGAN DÜREYİM	959
MENDİLDEN BOHÇA MI OLUR	2781
MENEKŞESİ BİÇİM BİÇİM	960
NE BAKARSIN KÖMÜR GÖZLÜM	494
ODAM KİREÇ TUTMUYOR	962
ÖTE YAKAYA GEÇELİM	1230
PORTAKAL DİLİM DİLİM	965
SEL ÖNÜNE SÖĞÜT DİKTİM BİR SIRA	2522
SERVİ KAVAK UZUN KAVAK	1239
SULTAN SECCADESİ	821
SÜZÜL GÜZEL	815
ŞU DERENİN ARMUDU	3576
ŞU GELİNİN MERDİVENDEN İNİŞİ	964
ŞU TEPENİN ÖTE YÜZÜ	966
TÜRKMEN KIZI	1828
UFACIK TAŞINAN BİNA YAPILMAZ	963

ÜÇ DERVİŞ GELİYOR	3577
VİRANDIR BAHÇENİN GÜLLERİ	2784
YAĞMUR YAĞAR YERLERE	2786
YAĞMURLAR YAĞAR SİCİM SİCİM	2785
YERE DÜŞTÜ ALAMADIM FESİMİ	3791
YOL ÜSTÜNDE DİKİLİ TAŞ	74
YOL ÜSTÜNDE KURUVERMİŞ KAZANI	1835
YÜRÜ DİLBER YÜRÜ SAÇIN SAZ GİBİ	2594
ZEYBEK	308
ZEYBEK DERLER ADINA	2531

1.1.1. Tartım ve Düzümleri

Eskişehir ve yöresi halk müziği ezgileri içinde görülen usuller 2/4, 4/4 ve 9/8'lik olmalarının yanı sıra genellikle tasavvufi halk müziğinde de kullanılan 5/8 ve 7'8'lik aksak usuller de kullanılmıştır. Bunun yanında değişken karma usullere de rastlanmaktadır.

1.1.2. Ezgisel Yapı

Eskişehir ve yöresi halk ezgilerini dizi, seyir, makam vb. özellikler açısından ele aldığımızda genel olarak Hüseyini, Uşşak ve Hicaz makamı özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Bu bahsettiğimiz dizilerin yanı sıra az da olsa Karcıgar, Segâh ve Rast dizileri de görülmektedir.

2. Eskişehir ve Yöresinde Geleneksel Halk Oyunları

Eskişehir ve yöresinde zeybek oyunları yaygınlık göstermektedir. Erkeklerin oynadığı zeybek oyunları, Eskişehir zeybeği, Çifteler zeybeği, Kırka zeybeği, İnce Mehmet zeybeğidir.

Yörede oynanan kadın oyun zeybekleri de vardır. Bunlar Et Koydum Tencereye, Pencereden Üç Oğlan, Ufacık Taşınan, Bostan Ektim Bir Evlek gibi ezgilerdir.

Eskişehir ve yöresinde zeybek oyunlarının yanı sıra birçok oyun da yer almaktadır. Bunlar; karşılama oyunları, tek oyunlar, çiftetelliler, çengi oyunu ve halaylardır. Halay oyunu köylerde oynanmaktadır. “İlimon Ektim Taşa, Suna Boylum ve Hopla Pabuç Yırtılsın” ezgileri yörenin bilinen halay havalarıdır.

Oyunlara eşlik eden çalgılar genellikle kaşık, uzun saplı bağlama, kısa saplı bağlama, divan bağlama, cura, zilli ve zilsiz def, bendir, açık alanlarda davul-zurna veya davul-klarnettir.

“Aynam Düştü Yerlere” ve “Yoğurdum” yörenin bilinen tek veya karşılama olarak oynanan oyun ezgileridir.

Eskişehir’in Alevi-Bektaşî köylerinde semahların olduğu bilinmektedir.

2.1. Kadın Oyunları

Eskişehir ve yöresinde “kaşıklı karşılama” türü kadın oyunları vardır. Kadınlar oyunu az daire yaparak karşı karşıya sürdürürler. Oyunun en belirgin özelliklerinden olan omuz vurmalar görülmektedir.

Kadınlar oyun oynarken tahta kaşık çalarlar. Oyun esnasında kaşıkların sapları aşağı gelecek şekilde tutulur. Oyun iki veya katları kişiyle oynanmaktadır.

Yöre oyunları düğün, kına gecesi ve kadınların kendi aralarında düzenledikleri eğlencelerde oynanır.

Kadın oyunlarının hepsi türküdür. Oyun oynamayan kadınlar, oyuna türkü söyleyerek zilli veya zilsiz def ile eşlik etmektedirler.

2.2. Erkek Oyunları

Eskişehir ve yöresi erkek oyunları “karşılıklı zeybek” türüne girmektedir. Zeybek oyunlarının en belirgin karakteristik özelliği sırt ve diz vurmalarıdır. Erkek oyununda oyuncular tahta kaşık kullanmaktadır. Erkek oyunları kahramanlık ve yiğitliği simgelemektedir.

Erkek oyunu en az iki ve katları kişiyle oynanmaktadır. Erkek oyunlarının türkülü olmalarının yanı sıra türküsüz olanları da vardır. Oyuna eşlik eden çalgılar, açık havada davul-zurna ya da klarinet, kapalı yerlerde ise bağlama ailesidir.

2.3. Oyun Adları

Yörede oynanan kadın oyunlarının adları şunlardır:

Elindeki mendil
Yoğurdum var
Goc'öküz
Entarisi kırmızı
Sel önüne söğüt
Zeybek derler adına
Çeşmeler yaptırđım
İndin dereleri (yarelem)
Kahveyi kavururlar
Karkuş (galkıma) (Koçkar, 1999: 67-76)

Yörede oynanan erkek oyunlarının adları şunlardır:

Yoğurdum var (İnönü karşılaması)
Kralın kızı
Galkıda vermiş (Atatürk zeybeği)
Keklik zeybeği
Eskişehir zeybeği
Kırka zeybeği
Kesik çayır
Halkalı şeker (Koçkar, 1999: 89-98)

2.4. Giyim-Kuşam

Eskişehir ve yöresinin kadın giysileri genel olarak ağır esvap olarak adlandırılır. Yörede giyilen elbiseler cepken-şalvar biçimindedir.

Yörede 12 çeşit yöresel kadın giysisi bulunmaktadır. Bunlar Sarka-pesent, Canfes, altıparmak, cezi, hint kumaşı, sevai, kıron, elmasiye, bindallı, tamaşa, dizbağlı, meydanı olarak adlandırılmaktadır. Tüm giysiler birbirini andırmaktadır ve bunların en değerlisi, en çok seçileni sarka-pesent'tir.

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?>

Yörede genellikle erkek giysileri potur, dokuma gömlek ve cepken'dir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİŞEHİR VE YÖRESİ CANİMEN HAVALARI (BULGULAR)

Bu bölümde asıl konumuzla ilgili olan canimen havalarının müzik, söz ve oyun unsurları açısından tespitleri yer almaktadır.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Birinci Alt Problem:

Canimen yöre ve kaynak kişiler tarafından nasıl tanımlanır?

Kaynak kişilere göre canimen kavramının açıklaması aşağıda belirtilmiştir:

Hasan Özyurt : “Canimen can demektir”.

Kadriye Duran : “Canimen, karşılıklı erkeklerin kızları karşılıklı durup, halka şekline getirip, önce kızların sonra erkeklerin söylediği bir halay çeşididir”.

Gülsün Özkaya : “Canimen, düğün geleneğidir”.

Telli Suna Gölpek : “Canimen, kendi yöremizde Türkmen aşiretin düğünde oynarken karşılıklı mani atışmasıdır”.

Fatma Tanrıverdi : “Canimen, Türkmenlerde oynanan bir oyun türü”.

Zeynep Özyurt : “Canimen, kendi yöremizde, kendi halkımızla yöre ile ilgili söylenen türkülerdir”

Canimen, yöre halkının ilk başta yöre düğünleri, nişan, sünnet gibi çeşitli törenlerin yanında harman zamanı, bulgur dövme zamanı ve özel toplantılar gibi keyifli zamanlarda kadın-erkek birlikteliği ile oynadıkları bir tür halaydır.

Canimen havası, Eskişehir ve yöresi Türkmen köylerinin oyunlu ezgilerinin, kadın-erkek birlikteliği ile karşılıklı olarak söylendiği ezgili manileri ifade etmektedir.

Hava: Sözlü, sözsüz ezgi. (Özgül, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 42)

Yörede ise “hava”, türkü ve ezgi anlamlarında kullanılmaktadır.

Canimen havaları, birlikte söyleme geleneğinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Canimen havaları halay içinde hem kadınların hem de erkeklerin iştiraki ile oluşan bir halay türküleridir. Canimen geleneği “Türk halk müziğinde birlikte okuma geleneği var mıdır?-yok mudur?” Tartışmalarına en temel kanıt ve delilleri niteliğindedir. Toplu söyleme geleneğine örnek verecek olursak canimen havaları buna kanıt teşkil etmektedir. Konuyla ilgili kaynak kişi ile yapılan görüşme aşağıda belirtilmiştir:

2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

İkinci Alt Problem:

Yazılı kaynaklara göre canimen kavramı ne anlama gelmektedir?

Canimen terimini etimolojik bakımdan incelediğimizde Farsça kökenli bir sözcük olduğu anlaşılmıştır.

Farsça – Türkçe sözlükte geçen tanımı;

“Cânımenu cânışumâ”: Canlarımız tamamen birdir demek olup bir kimseye bir şey tevdi ederek iyi saklamasını ve kıymetini bilmesini tavsiyeden kinayedir. (Şükûn, 1996: 644)

İleri’ye göre canimen ise;

“Canimen söz kesme, nişan, kına, düğün sünnet ve Hıdırellezlerde Türkmenlerin yaşlısıyla, genciyle oynadıkları bir tür halay çekme oyunu. Kadınlar ve kızlar bir tarafta halay çeker gibi el ele tutuşurlar. Erkekler de aynı şekilde karşı tarafa geçerler. Kadınların söylediği maniye, erkekler yine maniye cevaplarlar. Bestesiyle maniler söylerken, sağ ayakla başlayarak, sağa doğru üç adım atılıyor, dördüncü adımda sol ayak havada kalır, sağ ayak üzerinde bir kez zıplanır. Bu durumda gövde ve yüz de sola döner. Maniyi birinci kez söylerken oynayarak sağa doğru yarım daire çizilir; ikinci kez söylerken sola doğru yarım daire çizilir.

Türkmenler canimen oynamayı çok severler, kimi zaman bütün düğün halkının canimen’e kalktığı olur. Koca köy meydanı sanki dans pistine dönüşür. Böyle kalabalık olduğunda yaşlılar bir tarafa, gençler diğer tarafa da kümelenebilir. Canimende ve halayda başı çekmek çok önemlidir. Bu, düğün sahibine duyulan saygı belirtisidir. Düğün sahibi halayda baş tutana para takar. Sık sık halay başı değişir. Araştırmacının gözlemlerine göre halay başını Dede ya da Dede ailesinden biri çektiğinde bir yandan canimen çok coşarken, öte yandan sanki dansın yerini ibadet alır.” (İleri, 2008: 309)

Web kaynaklarına göre canimen;

Eskişehir Türkmen köylerinde kızlı erkekli, karşılıklı mani atışarak çekilen bir tür halay. (www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/)

Türkmen-alevi düğünlerinde oynanan bir çeşit halaydır. Canimen türküsüz oynanmaz. Halka olup, el ele tutularak ağır ağır sol ayakla başlayarak üç adım atılır, bir ayak olduğu yerde sayılır. Canimenin ilk iki dizesi bir kaç kişi tarafından okunur. Bu iki dize söylendikten sonra karşı taraftan bir kaç kişi aynı ezgiyle aynı dizeleri tekrarlar. Parmaklar bırakılır ve eller vurularak bağlantı dizeleri hep birlikte söylenir. Bağlantı dizelerinden sonra eller aynı şekilde tekrar tutulur. Oynaması ve izlemesi gayet zevklidir(<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=halk+dili+derleme+sozlugu>) Hancılı Köyünün düğünleri neşeli olup kızlar ve erkekler beraber oynar ve eğlenirler. Çeşitli oyunlar oynanır, türküler söylenir. Türkülü oyunlara Canimen adı verilir.

Canimen bir Halay'dır ve Hancılı Köyü & yöresinde Alevi Türkmen köylerinde söylenir ve oynanır. Canimen türküsüz oynanmaz ve özelliği budur. Halka olup, el ele (veya parmaklar) tutularak ağır ağır sol ayakla başlayarak üç adım atılır, bir ayak olduğu yerde sayılır. Davul Zurna'da türkünün ezgisini vurur. Canimen'in ilk iki dizesi bir kaç kişi tarafından okunur. "Yürü Güzel yürü töremiyesin Kör ola gözlerin göremiyesin" Bu iki dize söylendikten sonra karşı taraftan bir kaç kişi aynı ezgiyle aynı dizeleri tekrarlar. Parmaklar bırakılır ve eller vurularak bağlantı dizeleri hep birlikte söylenir. "İmana gel gâvur kızı imana geri dön sar sineme sineme" Bağlantı dizelerinden sonra eller aynı şekilde tekrar tutulur. Bazı türküler hareketlidir ve hoplama figürleri vardır. Canimen'in en meşhur türküsü "kabak"tır. (www.hancili-köyü.de/link3.shtml)

Türkmen düğün oyunları; şıkırdım, kaşık, canimen, halay oyunlarıdır. (w3.gazi.edu.tr/~iarslan/cubukaleviocaklari.pdf)

Yukarıdaki kaynaklardan elde edilen bulgulardan canimenin sözlü bir halay havası olduğu ve kelime anlamı hakkında ise kesin bilgilere ulaşılamadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Üçüncü Alt Problem:

Hava kavramının ilişkili olduğu temel unsurlar nelerdir?

Hava: Sözlü, sözsüz ezgi. (Özgül, Turhan ve Dökmetaş, 1996: 42)

Ir: Kaşgarlı Mahmut'un Divân-ü Lûgâti't Türk'nde şarkı anlamında yer alır.

Yır: "Ezgi, türkü, nağme, hava" anlamına gelir. (Özbek, 1998: 207)

Türkü: İngilizcesi Song, Fransızcası Chanson ve Almancası da Lied olan türkünün en eski Türk topluluklarından günümüze ulaşan bir kavram olduğu ve başlangıçta ır, cır, yır, dola, düle olarak adlandırıldığı bilinmektedir.

Türkü teriminin kaynağı, Türk kelimesidir. Kelimenin sonuna nispet eki ulanarak türkî elde edilmiş, bu sözcük zamanla türkü biçimini almıştır. Öteki halk şiiri türleri gibi, türkünün de en büyük farkı ezgisindedir. Mani ve koşma tipindeki şiirler, ezgilerinin değişmesiyle türkü olur. Türkülerin ayrılığı şeklinde değil, bestesindedir; yani bu şekil edebî bir şekil olmayıp tamamıyla bir mahiyet-i musıkîyeyi haizdir. (Gazimihâl,1928: 7-8)

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Dördüncü Alt Problem:

Eskişehir ve yöresinde Canimen havalarının tespit edildiği başlıca yerler, bağlamlar vb. hangileridir?

Canimen havalarının tespit edildiği yerleşim birimleri Eskişehir’de bulunan Türkmen köyleridir.

Eskişehir’e Türkmenlerin yerleşmesi, Selçuklular zamanında, daha çok bir Uç Beyliği olarak, başlar. Kayı boyundan, Ertuğrul ve Dündar Beylerin baş tuttuğu aşireti, Sultan Aladdin Karacadağ bölgesine yerleştirir (1220). Boz-Ok ve Üç-Ok boylarından olan Türkmenlerin, Sultanönü’nde yapılan Selçuklu ile Bizans arasındaki savaşta, öncü güç olarak gösterdikleri başarıdan dolayı Sultanönü, Saraycık, Söğüt, Domaniç ve Ermeni dağları kışlak ve yaylak olarak verilir. (Danışman ve Gök, 1966: 12)

Bağlı oldukları ilçelere göre araştırılan yerleşim birimlerinin listesi aşağıda verilmiştir:

Tablo 2.

İLÇELER	İLÇE MERKEZLERİ VE KÖYLER
MERKEZ	SARISUNGUR
MERKEZ	KARATEPE
MERKEZ	YAHNİKAPAN
ALPU	SARIKAVAK
SEYİTGAZİ	DOĞANÇAYIR
MAHMUDİYE	TOPKAYA
MAHMUDİYE	YEŞİLYURT

Bu çalışmada 7 yerleşim yerinden derleme yapılmıştır.

Bağlı oldukları ilçelere göre araştırmaya alınan yerler ve görüşme tarihleri listesi aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.

GÖRÜŞME TARİHİ	İLÇELER	KÖYLER
16 Mayıs 2008	ESKİŞEHİR MERKEZ	SARISUNGUR
4 Ağustos 2009	ESKİŞEHİR MERKEZ	SARISUNGUR
5 Ağustos 2009	ESKİŞEHİR MERKEZ	SARISUNGUR
5 Ağustos 2009*	ESKİŞEHİR MERKEZ	KARATEPE

7 Ağustos 2009*	ESKİŞEHİR MERKEZ	KARATEPE
4 Ağustos 2009	ESKİŞEHİR MERKEZ	YAHNİKAPAN
4 Ağustos 2009*	ALPU	SARIKAVAK
4 Ağustos 2009	SEYİTGAZİ	DOĞANÇAYIR
27 Ağustos 2009*	MAHMUDIYE	TOPKAYA
3 Ağustos 2009	MAHMUDIYE	YEŞİLYURT

(*) Yıldız işareti olan tarihlerde Eskişehir merkezde, başka köyde ya da başka bir ilde görüldü.

Tarih sıralaması ile görüşmeler listesi aşağıda verilmiştir:

Tablo 4.

SIRA	GÖRÜŞME TARİHİ	İLÇELER	KÖYLER
1.	16 Mayıs 2008	MERKEZ	SARISUNGUR
2.	3 Ağustos 2009	MAHMUDIYE	YEŞİLYURT
3.	4 Ağustos 2009	MERKEZ	SARISUNGUR
4.	4 Ağustos 2009	MERKEZ	YAHNİKAPAN
5.	4 Ağustos 2009*	ALPU	SARIKAVAK
6.	4 Ağustos 2009	SEYİTGAZİ	DOĞANÇAYIR
7.	5 Ağustos 2009	MERKEZ	SARISUNGUR
8.	5 Ağustos 2009*	MERKEZ	KARATEPE
9.	7 Ağustos 2009*	MERKEZ	KARATEPE
10.	27 Ağustos 2009*	MAHMUDIYE	TOPKAYA

NOT: Bu çalışma için 6 değişik tarihte, 10 görüşme yapılmıştır.

5. BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Beşinci Alt Problem:

Eskişehir ve yöresi müzik hayatında canimen nasıl bir yer tutmaktadır?

Eskişehir ve yöresi halk kültürü kendisini oluşturan unsurlar bakımından zengin bir yapıya sahiptir. Eskişehir ve yöresi konumu itibariyle birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmaktadır. Canimen, Eskişehir ve yöresinde yaşayan Türkmen köylerine ait bir müzikli gelenektir. Bu gelenek yöre kültürünü etkilemiş ve geleneksel yaşamın bir ögesi olarak günümüze kadar gelebilmiştir. Canimen düğün, eğlence ve muhabbet ortamlarında ezgi eşliğinde maniler söylenerek ortaya konan bir gelenektir. Bu amaçlar doğrultusunda bir araya gelen gençler, canimen havası

söyleyip oynayarak birbirlerine olan sevgilerini mani yoluyla dile getirirler. Bu gelenek yörede yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Canimen sözlü ve oyunlu bir eserdir. Kadın-erkek ayrımı olmadan birlik ve beraberliği simgelemektedir. Daire şeklinde toplanan kadınlar ve erkekler canimen havalarını halay esnasında adeta eğlenceli bir yarışma yürütür gibi karşılıklı olarak birbirlerine toplu bir şekilde söylerler. Bu esnada yanaşık düzende; serçe parmakları birbirine bağlı tek düze hareketlerle salınarak, oyunlarını oynarlar ve türküler söyleyerek eşlik ederler. Bu sırada kadın ve erkeklerin birlikte seslendirdikleri ezgi kalıbına çalgı eşlik etmez. Aynı zamanda tüm kadın ve erkeklerin oyunda daire biçiminde birbirlerine bağlı bir şekilde birlik ve beraberlik duygusu içinde ezgilerini söyledikleri görülür. Halk müziğinin temel işlevlerinden biri olarak da kabul edilen birlikte hareket etme ve seslendirme geleneğinin bir yansıması burada da karşımıza çıkmaktadır. Yörede canimen daha çok yetişkinlerce söylenip oynanır ve daha genç kız ve erkek çocuklar bu geleneği öğrenme amaçlı katılırlar. Törene katılan diğer genç kız ve erkek çocukların, bütün bu uygulamayı dikkatle izlemeleri; bazen türkülere ve ezgilere gerek söyleyerek gerekse alkışlayarak katılmaları, kültürlerin nesilden nesile aktarımına bir örnek teşkil etmektedir.

Yörede yapılan alan araştırması sırasında görüşülen kaynak kişiler, Canimen geleneğini atalarından görüp öğrenerek günümüze ulaştırdıklarını ifade etmişlerdir. Halk kültürünün başlangıçta yaratıcısı belli olan mani, destan, türkü vb. sözlü ürünlerinin zamanla nesilden nesile aktarılarak halka ait olması anonimlik sürecinin bir göstergesi olarak düşünülmektedir. Canimen havalarının da aynı şekilde yaratıcısının belli olmadığı ve halka ait olduğu araştırmalardan anlaşılmaktadır.

Eskişehir ve yöresinde “canimen” olarak adlandırılan bu geleneğin benzer uygulamalarının “nanay-yallı, deme-çevirme” olarak yer aldığı tespit edilmiştir.

Canimen havası diye adlandırılan ürünlerin Eskişehir ve yöresinde sadece belli bir yerleşim alanını kapsadığı, okunan ezgilerin bazılarının günümüzün sevilen parçalarının sözlerinden oluştuğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, bu sözlere bazı ezgi kalıpları yakıştırılarak canimen havalarının oluşturulduğu tespit edilmiştir. Böylece, popüler kültürün etkisi ile geleneğin değişmeye ve dönüşmeye başladığı araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır.

6. ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Altıncı Alt Problem:

Canimen söyleme geleneğinin geçmişte ve günümüzdeki uygulamaları nasıldır?

Canimen, geçmişten bugüne bir gelenek olarak süregelmiştir. Ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmemektedir.

Canimenin en önemli özelliklerinden biri de yöreye has bir icra biçiminin olmasıdır. Bu icra biçimi; canimen söyleyecek olan karşı grubun bir önceki grubun söylediği sözü, ya da sonraki sözü tekrarmasıdır.

Biraraya toplanan gençler kendi aralarında el ele tutuşarak halay kurarlar. Yörede bu halaya canimen adını verirler. Canimenin icra edilirken bir halka içinde kızlar ve erkekler olmak üzere iki grup oluşturulur. Ya kadınlar söyler, erkekler cevap verir, ya da bunun tam tersi erkekler söyler, kadınlar cevap verir. Bu şekilde kadınlar ve erkekler karşılıklı olarak canimen havası söylerler. Saatlerce canimenin çekildiği yörede yapılan tespitler sonucu ortaya çıkarılmıştır. Canimen havalarının en önemli özelliklerinden birisi de, genellikle oyunculardan biri ya da grup tarafından seslendirilen güftenin rakip grup tarafından belirli bir ton üzerinden tekrarlanmasıdır. Bu esnada, ilk sözü söyleyen kişi ya da gruplar söz söyleme yeteneklerine bağlı olarak oyun boyunca bu söylemeyi devam ettirirler. Bu ezgilerin belirli sırası yoktur.

7. YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Yedinci Alt Problem:

Canimen hangi ortamlarda icra edilir?

Canimenin yöre geleneğinde önemli bir yere sahip olduğu araştırmalarımız sonucu ortaya çıkmıştır. Canimenin icra edildiği ortam öncelikle yöre düğünleri, nişan, sünnet gibi çeşitli törenlerdir. Bunun dışında, özel toplantılarda, hasat zamanı ve yöre halkının birlikte neşeli olduğu zamanlarda da söylenip oynanmaktadır.

Bundan dolayı, Canimen için özel bir mekâna gerek yoktur. Bu bir düğün alanı olabileceği gibi, ev ortamı, harman yeri, çeşme başı gibi mekânlar da olabilmektedir.

Canimen doğal ortamlarda söylenip oynanmaktadır. Bunlar için özellikle bir gün ya da zaman söz konusu değildir. Yörede yapılan birçok geleneksel olay içinde kendiliğinden ve doğal olarak yapılır. Yani sadece canimen söylemek ve canimen çekmek için bir araya gelinmez.

8. SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Sekizinci Alt Problem:

Canimenin icra özellikleri nelerdir?

Canimen icrasında yöreye özgü bir takım özellikler sergilemektedir. Canimen havaları genelde toplu olarak oyun esnasında söylenir. Canimen söyleyecek kişiler güzel sesli ve çok sayıda şiir bilen kişilerden oluşmaktadır. Bu kişiler adeta topluluğu neşelendiren, yönlendiren bir konumdadırlar. Canimen melodisi yörede herkesin bildiği kalıp ezgiler halinde olup, şiirler her canimen ezgisine adapte edilebilir ve istenildiği kadar uzatılabilir. Ezgi bilinmediği takdirde, ilk söyleyen kişi ya da kişilerin kullandığı kalıp ezgi ile devam edilir. Söyleyen tek, ikili ya da daha fazla kişiden oluşabilmektedir. Bunun yanı sıra, yine tek bir kişi tarafından söylendikten sonra grupta bulunan diğer bütün üyelerce tekrar edilebilir. Canimende saz eşliği kesinlikle yoktur.

Derlenen ezgilerin çoğu tek bir kişi tarafından söylenmiş ve çevirme yapacak kişi veya kişiler olmadığı için her mısra ya ikişer defa bir kişi tarafından tekrarlanmış ya da tek mısra olarak icra edilmiştir.

9. DOKUZUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Dokuzuncu Alt Problem:

Canimen çekmek yörede ne anlama gelmektedir?

Yörede canimen türkülerine “canimen havası”, canimen oynamaya ise “canimen çekelim” denilmektedir. Canimen çekmek, bir araya toplanan kişilerin el ele tutuşarak birbirlerine bağlanmaları ve çeşitli ayak figürleri ile canimen söyleyip oynamalarıdır.

Canimen çekildiği esnada kişiler, serçe parmakları ile ya da el ele tutuşarak halka şeklinde ve kızılı-erkekli birlikte oynarlar.

10. ONUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Onuncu Alt Problem:

Kalıplaşmış canimen ezgileri nelerdir?

Canimen havaları genelde toplu olarak oyun esnasında söylenir. Canimen söyleyecek kişiler güzel sesli ve çok sayıda şiir bilen kişilerdir. Canimen melodisi yörede herkesin bildiği kalıp ezgiler halinde olup, şiirler her canimen ezgisine uyarlanabilir ve istenildiği kadar uzatılabilir. Canimen söyleyen kişi veya kişilerin yörede bilinen bir ezgi üzerine yakıştırdığı bir şiiri, diğer bir kişi veya kişiler başka bir ezgi ile söyleyerek ya da aynı ezgi üzerine başka başka şiirler döşeyerek farklı güzellikler elde edebilmektedirler.

Yörede kalıplaşmış canimen ezgileri şunlardır;

Ezgi 1

a)

Nota No: 07, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24

b)

Nota No: 06

Not: Bu ezgi, yukarıdaki ezginin varyantıdır.

Ezgi 2

Nota No: 11, 12, 13, 14, 27

Ezgi 3

Nota No: 01, 02, 03, 04, 26

Ezgi 4

a)

Nota No: 09, 31, 32, 33

b)

Nota No: 10

c)

Nota No: 39

Not: b ve c ezgileri a ezgisinin varyantıdır.

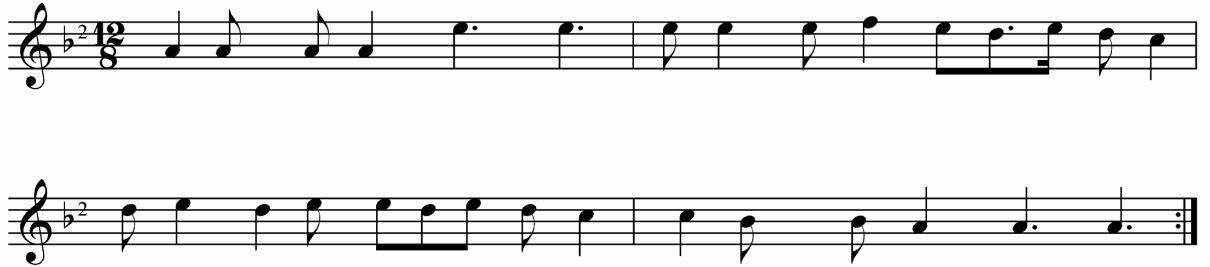
Ezgi 5

a)

Nota No: 28, 29, 36

b)

Nota No: 40

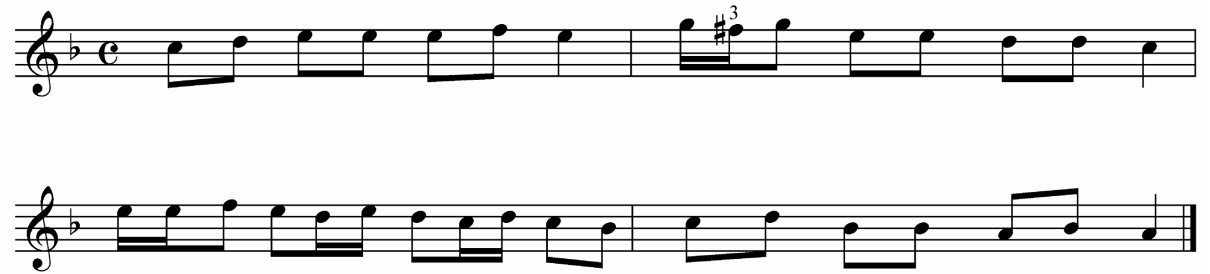
Not: Bu ezgi, yukarıdaki ezginin varyantıdır.

Ezgi 6

Nota No: 25

Ezgi 7

Nota No: 30

Ezgi 8

Nota No: 05

Ezgi 9

Nota No: 08

Ezgi 10

Nota No: 15

Ezgi 11

Two staves of musical notation in 6/4 time with a key signature of two flats. The first staff contains two measures of music, and the second staff contains two measures. The notation includes eighth and quarter notes, with some notes beamed together.

Nota No: 38

Ezgi 12

One staff of musical notation in 6/4 time with a key signature of two flats. The staff begins with a repeat sign and contains two measures of music.

Nota No: 41

Ezgi 13

Five staves of musical notation in 6/4 time with a key signature of two flats. The first staff has a common time signature 'C' and a sharp sign on the second measure. The second, third, and fourth staves begin with repeat signs. The fifth staff has a first ending bracket labeled '1' over the final two measures. The sixth staff has a second ending bracket labeled '2' over the final two measures.

Nota No: 35

Ezgi 14

Nota No: 34

Ezgi 15

Nota No: 37

Not: Yukarıda “Nota No” ları ile ifade edilen canimen ezgilerinin nota metinleri ekler bölümünde sunulmuştur.

11. ONBİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Onbirinci Alt Problem:

Kaynak kişiler ile görüşme ve canimen yörelerinin tasnifleri nasıldır?

ESKİŞEHİR İLİ MAHMUDIYE İLÇESİ YEŞİLYURT KÖYÜ

Tablo 5.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Gülsün ÖZKAYA	Ferdi CANSIZ
Gülfıye ÇELİK	Konuşma Tarihi: 03 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Gülsün ÖZKAYA'nın evi

FERDİ CANSIZ – Canimen nedir? Manası adı nerden gelmiş biliyor musunuz?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Bu canimen âdeti nerde geldi? Düğünlerde kalmış böyle büyüklerimizden.

FERDİ CANSIZ – Kesin bir adı yok değil mi canimenin, şuna denir diye?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Hayır yok. Düğünlerden töreyen bir şey.

FERDİ CANSIZ – Düğün geleneği yani.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Evet, düğün, töreler öyle işte.

FERDİ CANSIZ – O zaman canimen geleneği nasıl başlamış, günümüze nasıl gelmiştir?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Günümüze nasıl gelmiştir?

FERDİ CANSIZ – Kaç tarihinde başlamıştır bu gelenek?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Aklımız yeteli. Düğünlerde düzgünlerde oynuyoruz, gülüyoruz işte böyle yetişeli.

FERDİ CANSIZ – Canimen oyununda anlatılmak istenen konu nedir?

FERDİ CANSIZ – Yani işte ne diyeyim, savaş, barış, göç, aşk, askere uğurlama, karşılama, nişan. Konusu ne bunların eğlence mi?

GÜLFİYE ÇELİK – Eğlence.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Eğlence başka ne olacak eğlence evet.

FERDİ CANSIZ – Bu hareketlerin yani canimen oyunlarının hareketinin bir anlamı var mı figürlerinin?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Olmaz olur mu? Zıplıyoruz yukarılara vallaha. Gençken şimdi değil.

FERDİ CANSIZ – Anlamı ne bunun? Yani neden, neyi ifade ediyor?

GÜLFİYE ÇELİK – Gençliğin getirdiği mesela.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Gençken oynuyon, gülüyon hepsini yapıyon.

FERDİ CANSIZ – Yörenin özelliğini taşıyor mu bu hareketler türküler?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Taşımaz olur mu? Tabi taşıyor.

FERDİ CANSIZ – Kimler tarafından oynanıyor, söyleniyor bunlar? Sadece kızlar ya da erkekler, karma ya da bekâr kızlar nasıl?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Hayır, herkes kendi.

GÜLFİYE ÇELİK – Yaşlı genç herkes söylüyor.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Gülüş, çığırtı oturuyoruz söylüyoruz.

FERDİ CANSIZ – Erkek kadın aynı anda oynuyor.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Aynı aynı.

FERDİ CANSIZ – Halka şeklinde mi oynuyorlar bunu yoksa normal halay gibi mi?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Otururken, toplantıda adaş böyle kendi kendimize emsal toplanıyoruz, günler yapıyoruz. O zaman oynuyoruz, gülüyoruz evet.

FERDİ CANSIZ – Bunların zamanı var mı? (yaz, kış, ilkbahar)

GÜLSÜN ÖZKAYA – Yaz da var, kış da var, ilkbahar da var, sonbahar da var. Hepsinde var.

FERDİ CANSIZ – Her zaman, düğünlerde bir de normal muhabbetlerde de.

GÜLFİYE ÇELİK – Ağzın tatlı olduğu sürece var.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Ağzın tatlı oldu mu var.

FERDİ CANSIZ – Özel bir kıyafet giyiliyor mu bu oyunu oynarken?

GÜLFİYE ÇELİK – Hayır.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Yok canım.

FERDİ CANSIZ – Başka isim veriliyor mu? Canimen değil de başka isim söyleniyor mu buna?

GÜLFİYE ÇELİK – Hayır.

FERDİ CANSIZ – Başka kimler var köyde okuyan bunları sizden başka?

GÜLFİYE ÇELİK – Çok herkes okuyor.

FERDİ CANSIZ – Herkes okuyor.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Herkes okuyor.

FERDİ CANSIZ – Canimen her olay için farklı mı yaratılıyor?

GÜLSÜN ÖZKAYA – Tabi canimen tabi.

FERDİ CANSIZ – Koro halinde mi söyleniyor yoksa tek mi söyleniyor bu canimenler?

GÜLFİYE ÇELİK – Koro halinde söyleniyor.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Böyle halka tutuyorlar. İki kadın bana veriyor ben onlara veriyorum icabında söylüyorum.

FERDİ CANSIZ – Karşılıklı.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Karşılıklı. İkimiz oraya ikimiz buraya.

GÜLFİYE ÇELİK – Birinin söylediğini diğer taraf aynısını tekrarlıyor.

FERDİ CANSIZ – Çalgı eşlik ediyor mu? (saz)

GÜLFİYE ÇELİK – Evet.

GÜLSÜN ÖZKAYA – Tabi tabi.

FERDİ CANSIZ – Tamam, çok teşekkür ederim.

ESKİŞEHİR İLİ ALPU İLÇESİ SARIKAVAK KÖYÜ

Tablo 6.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Telli Suna GÖLPEK	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 04 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Telli Suna GÖLPEK'in evi

FERDİ CANSIZ – Canimen nedir?

TELLİ SUNA GÖLPEK – Canimen bizim yörede Türkmen aşiretler Alpu Sarıkavak yöresinde halk oyunu olarak, benim çocukluğumdan beri halk oyunu olarak düğünlerde genelde karşılıklı mani atışması. Bayanlar söyler erkekler tekrar eder veya erkekler başlatır bayanlar tekrar eder. Bu şekilde sürer. Manilerle anlatırlar sevgililer birbirlerine sevdiklerini. Mani yoluyla.

FERDİ CANSIZ – Canimen geleneği nasıl başlamış, günümüze nasıl gelmiştir, bir tarihi var mıdır bunun?

TELLİ SUNA GÖLPEK – Tarihi tam olarak bilemeyeceğim ama benim çocukluğumda, benim annemin çocukluğunda, anneannemin çocukluğundan beri söylenirmiş. Daha ötesinde ne zaman başladı...

FERDİ CANSIZ – Anlatılmak istenen konu nedir burada canimende?

TELLİ SUNA GÖLPEK – Bence anlatılmak istenen konu birlik beraberlik erkek, kadın ayrımı olmadan yani eşitliği simgeliyor bence. Aynı şartlar altında iki kişi de tekrarlıyor. Ya eşitlik, dostluk, beraberlik, kenetlenmek.

FERDİ CANSIZ – Canimen oyununun hareket ve figürlerinin anlamı var mı?

TELLİ SUNA GÖLPEK – Dediğim gibi yine de birlik beraberlik figürlerin anlamları. Birbirine yakın olmak, el ele tutuşmak figürleri söylediği maniye göre hepsinin ayrı bir ritim galiba.

ESKİŞEHİR İLİ MAHMUDİYE İLÇESİ TOPKAYA KÖYÜ

Tablo 7.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Kadriye DURAN	Ferdi CANSIZ
Cemile CANSIZ	Konuşma Tarihi: 27 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Kadriye DURAN'ın evi

FERDİ CANSIZ – Canimen nedir?

KADRİYE DURAN – Canimen karşılıklı erkeklerin kızları karşılıklı durup, halka şekline getirip, önce kızların sonra erkeklerin söylediği bir halay çeşididir.

FERDİ CANSIZ – Atışma mı yapıyorlar manilerle?

KADRİYE DURAN – Bazı türkülerde, bazı manilerde atışma oluyor.

FERDİ CANSIZ – Başka neler var? Kim uydurmuş bu oyunu ya da maniyi, kim yapmış, kimden öğrendiniz?

KADRİYE DURAN – Vallaha o kadar geçmişini bilmiyorum ama benim çocukluğumdan, annemin çocukluğundan itibaren olan bir halay türü. Ama komiklik olsun diye de taş atışma yapılıyor.

CEMİLE CANSIZ – Babaannemiz, anneannelerimizden.

FERDİ CANSIZ – Kimlere ait bu? Yani Alevilere mi ya da Türkmenlere mi, Eskişehirli mi?

KADRİYE DURAN – Yok. Eskişehir’de yaşayan Türkmen köylerinde genelde oynanan bir halay. Başka bir yerde görmedim ben.

FERDİ CANSIZ – Hangi köylerde oynanıyor?

KADRİYE DURAN – Topkaya, Yahnikapan, Yeşilyurt, Sarısunur, Sarıkavak, Karatepe onlarda biliyorum ben, başka yok galiba. Yok.

FERDİ CANSIZ – Bunlar hep akraba köy değil mi yani Türkmen köyleri?

KADRİYE DURAN – Evet. Türkmen köyleri.

CEMİLE CANSIZ – Türkmen köyleri.

FERDİ CANSIZ – Kaç kişi oynanıyor en az bir de en çok?

KADRİYE DURAN – En az derken yaklaşık 20 kişiden az pek olmuyor. Eğer çok büyük ise 2 tane halka kuruluyor zaten. Yani çünkü aralarda hoplamalar olduğu için çok büyük olduğu zaman hoplanmıyor. O yüzden ikiye bölme oluyor. Ama en az 20 kişi falan olur.

FERDİ CANSIZ – Hoplamalarda birbirlerini düşürüyorlar mı?

KADRİYE DURAN – Düşürüyorlar. Birbirlerine çarparlar, espiri olsun diye düşürürler ve gülüşürler.

FERDİ CANSIZ – Konusu ne bunların?

KADRİYE DURAN – Eğlence. Eğlence var, aşk var, ayrılık var, hepsi var yani. Komiklik var her şey var içinde.

FERDİ CANSIZ – Ne zaman oynanıyor? Düğün bittikten sonra mı, çalgı durduktan sonra mı?

KADRİYE DURAN – Genelde çalgı mola verdiği zaman, orkestra olmadığı zaman, kına gecelerinde özellikle çok oynanıyor. Ama sadece düğünlerde değil işte sözdür, nişandır, eğlenceli ortamlarda oynanan bir halay.

FERDİ CANSIZ – kadınların bir araya geldiklerinde.

KADRİYE DURAN – Her yerde oynanıyor kadınların olduğu. Ama tabii karşı tarafta erkek dizili olursa daha güzel oluyor.

FERDİ CANSIZ – Evet. Yani erkek, kız kesin olacak.

CEMİLE CANSIZ – Karşılıklı oynuyoruz.

KADRİYE DURAN – O zaman daha güzel oluyor, kesin diye bir şey yok ama daha güzel oluyor.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ KARATEPE KÖYÜ

Tablo 8.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Hasan ÖZYURT	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 05 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Hasan ÖZYURT'un evi

FERDİ CANSIZ – Bunları nerden öğrendiniz?

HASAN ÖZYURT – Kendimizden. Sen çağırıyordun, öteki çağırıyordu, o ondan, o ondan öyle öğreniyordu.

FERDİ CANSIZ – Eskiden dedelerden duya duya.

HASAN ÖZYURT – Okuma yazma değil de.

HASAN ÖZYURT – Birbirimizden. O çağırırdı, o çağırırdı herkes öğrenen öğreniyordu.

FERDİ CANSIZ – Nasıl oynanıyordu, hangi günlerde, düğünlerde mi oynanıyordu?

HASAN ÖZYURT – Düğünlerde canım başka ne...

FERDİ CANSIZ – Nasıl oynanıyordu?

HASAN ÖZYURT – Düğünlerde böyle halka gibi canimen çeviriyorduk, herkes söylüyordu bildiğini.

FERDİ CANSIZ – Canimenin adı nerden geliyor? Ne demek canimen?

HASAN ÖZYURT – Canimen demek can demek yani başka bir şey yok ki.

FERDİ CANSIZ – Can demek, evet.

HASAN ÖZYURT – Evet. O zaman öyle geçiyordu. Herkes canimen çekmeyen bizim Türkmende halay çekmeyen yoktu..

HASAN ÖZYURT – Şimdi şıkırdım..

HASAN ÖZYURT – Nereye gitsen şıkırdım.

FERDİ CANSIZ – Türkmenler oynuyordu değil mi bu canimeni?

HASAN ÖZYURT – Ne?

FERDİ CANSIZ – Türkmenler mi oynuyordu sadece?

HASAN ÖZYURT – Türkmenler oynardı canım. Şimdi halayı her tarafta meşhur oldu. Eskiden halayı dışarıdakiler bilmezdi.

HASAN ÖZYURT – Yabancılar. Şimdi her taraf halay çekiyor.

HASAN ÖZYURT – Bakıyorum da televizyonda.

FERDİ CANSIZ – Başka var mı bunun gibi ezgiler?

HASAN ÖZYURT – Ne?

FERDİ CANSIZ – Başka var mı canimen havaları aklınıza gelen?

HASAN ÖZYURT – Valla bilemeyeceğim.

FERDİ CANSIZ – Düşünün bakalım.

HASAN ÖZYURT – Kaç senelik bu deee 70–80 senelik eveli türküler. Ya. O zaman öyle geçiyor, millet dışarıyı bilmezdi. Köyden dışarı çıkmıyordu ki. Bir haneden bir kişi giderdi şehre, iki kişi gitmezdi.

HASAN ÖZYURT – Ya. Kayıtını görür gelirdi.

FERDİ CANSIZ – Düğünler nasıl oluyordu eskiden? Davul, zurna mı vardı?

HASAN ÖZYURT – Davul, zurna.

FERDİ CANSIZ – Kaç gün oluyordu?

HASAN ÖZYURT – Üç gün.

FERDİ CANSIZ – Üç gün oluyordu.

HASAN ÖZYURT – Perşembe günü başlıyorlardı.

FERDİ CANSIZ – Perşembe, cuma, cumartesi.

HASAN ÖZYURT – Cuma, cumartesi bitiyordu işte. Üç gün, dört gün çalışıyordu eskiler.

HASAN ÖZYURT – Hep içkili yapıyorlardı eskiden. Şimdi iyi oldu kaldırdılar. Yazık ya çok masraf oluyor. Gerçi karşılıyor millet de.

FERDİ CANSIZ – Eski adetlerden bildiğiniz var mı? Düğünde işte gelin almadır, gelin evden çıkarken müzikler, türküler olur.

HASAN ÖZYURT – Valla pek hatırlayamayacağım. Çok eski bunlar unuttuk.

FERDİ CANSIZ – Teşekkür ederim.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ KARATEPE KÖYÜ

Tablo 9.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Ali İhsan ÖZKAYA	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 07 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Ali İhsan ÖZKAYA'nın evi

FERDİ CANSIZ – Nasıl oluyordu düğünler eskiden?

ALİ İHSAN ÖZKAYA – Düğünlerimiz çok güzel oluyordu. Eski düğünler şimdiki gibi olmuyor. Salonda tadı tuzu pek düğünlerin tadını bulamıyoruz. Biz eskiden harman yerlerinde gençlerle kendi aramızda oynardık, gülerdik. Sabaha kadar canimen çekerdik. Neşeli olurdu, vaktimiz geçerdi. Şehirde salonlarda hiçbir zevk alamıyoruz.

FERDİ CANSIZ – Düğün haricinde normal otururken oynuyordunuz.

ALİ İHSAN ÖZKAYA – Otururken şarap içerdik, oynardık, eğlenirdik harman yerlerinde.

FERDİ CANSIZ – Sadece erkekler mi yoksa kızlar, erkek?

ALİ İHSAN ÖZKAYA – Sadece erkekler. Gece oynardık kendi halimizde.

FERDİ CANSIZ – Normalde ama kızlı erkekli de oynanıyor değil mi?

ALİ İHSAN ÖZKAYA – kızlı erkekli gündüz oynanır tabi, düğünlerde oynanır.

FERDİ CANSIZ – En az kaç kişi ile oynanıyor?

ALİ İHSAN ÖZKAYA – 5-6 kişi en az.

FERDİ CANSIZ – En çok.

ALİ İHSAN ÖZKAYA – En çok 25–30.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ KARATEPE KÖYÜ

Tablo 10.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Zeynep ÖZYURT	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 04 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Zeynep ÖZYURT'un evi

FERDİ CANSIZ – Canimen nedir?

ZEYNEP ÖZYURT – Canimen kendi yöremizde, kendi halkımızla, kendi aramızda yöremiz ile ilgili söylenen türküler.

FERDİ CANSIZ – Canimen geleneği nasıl başlamış, günümüze nasıl gelmiştir, tarihi var mıdır bunun?

ZEYNEP ÖZYURT – Bunun tarihi atalarımızdan, büyüklerimizden söylenerek ilerleyen yani kendi sözümüzle, ilgimizle ayarlanan sözlerdir.

FERDİ CANSIZ – Canimen oyunlarında anlatılmak istenen konu nedir?

ZEYNEP ÖZYURT – Canimen ancak bizim yani kendi yöremize ait söylenen türkülerdir.

FERDİ CANSIZ – Yani, işte mesela ne diyeyim? Asker uğurlama, barışlar, eğlence...

ZEYNEP ÖZYURT – Tabii ki. Olmuş olayların canlandırmasıdır.

FERDİ CANSIZ – Yani bunlar gerçek olaylar değil mi? Türkülerdeki sözlerin...

ZEYNEP ÖZYURT – Evet. Tabii ki.

FERDİ CANSIZ – Canimen oyunlarının hareket ve figürlerinin anlamı nedir?

ZEYNEP ÖZYURT – Anlamı eskiyi canlandırmak yani.

FERDİ CANSIZ – Canimen oyunu kimler tarafından oynanır ve söylenir? Yani örnek yalnız kadınlar, erkekler...

ZEYNEP ÖZYURT – Çoğunlukla Türkmenlerde, ailelerde.

FERDİ CANSIZ – Yani bekâr kızlar mı oynuyor, karışık mı, erkek, kızlı...

ZEYNEP ÖZYURT – Yok. Tamamıyla aile içinde veya bekâr kızlar içinde söylenen bir şey. Toplum içinde söylenen şeylerdir.

FERDİ CANSIZ – Canimen hangi zamanlarda ve ne tür ortamlarda icra ediliyor?

ZEYNEP ÖZYURT – Çoğunlukla boş zamanlarda yani düğün diyelim ki halay şıkırdım zamanı boşluğunda boş kalmasın diye arayı doldurmak içindir.

FERDİ CANSIZ – Özel yöresel kıyafet giyiliyor mu oynandığında? Canimen oyunu oynandığında.

ZEYNEP ÖZYURT – İsteyen giyer, istemeyen normal kıyafetiyle söyleyebilir, normal bir şey.

FERDİ CANSIZ – Canimene yörede başka isim veriliyor mu?

ZEYNEP ÖZYURT – Türkmenlerde normalde canimen ismi verilir.

FERDİ CANSIZ – Canimen her olay için farklı mı yaratılıyor? Yani hepsinin ayrı bir konusu mu var?

ZEYNEP ÖZYURT – Her yerde yoktur. Bizim aşiret yöresindedir.

FERDİ CANSIZ – Yörede tanınmış usta canimen havası bilenler var mı bildiğiniz?

ZEYNEP ÖZYURT – Çoğunlukla vardır ama şuanda hatırlamıyorum.

FERDİ CANSIZ – Canimen havalarını kimden öğrendiniz siz?

ZEYNEP ÖZYURT – Ben çocukluğumda aşiretten, toplumdan, annemden.

FERDİ CANSIZ – Koro halinde mi söyleniyor yoksa tek mi söyleniyor?

ZEYNEP ÖZYURT – Koro halinde söylenir.

FERDİ CANSIZ – Erkekler ve kadınlar tarafından söylenen canimenler var mı?

ZEYNEP ÖZYURT – Tabii ki. Toplum içinde söylenen bir şey.

FERDİ CANSIZ – Yani sadece erkeklere ait ya da kadınlara ait...

ZEYNEP ÖZYURT – Hayır, öyle bir şey yok.

FERDİ CANSIZ – Hepsi karışık.

ZEYNEP ÖZYURT – Toplum içinde söylenen bir şey. Karşılıklı atışmayla olan...

FERDİ CANSIZ – Canimen söylenirken çalgı eşlik ediyor mu?

ZEYNEP ÖZYURT – Hayır, öyle bir şey olmaz. Sadece kendi kafalarından söylerler.

FERDİ CANSIZ – Tamam, teşekkürler.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ SARISUNGUR KÖYÜ

Tablo 11.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Yusuf ÖNLÜ	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 16 Mayıs 2008
	Konuşma Yeri: Yusuf ÖNLÜ'nün evi.

FERDİ CANSIZ – Şimdi canimen havaları diyoruz, burada düğünlerde oynanan havalara. Bunlardan bilgi olarak nasıl oynanır, karşılıklı mı oynanıyor, halka halinde, kaç kişi bahseder misiniz?

YUSUF ÖNLÜ – Evet, Düğünlerimizde işte canimen havası deriz, halka olur, halka tutarız. Karşılıklı bir taraf alır bir taraf verir.

FERDİ CANSIZ – Erkek, kadın değil mi oynuyor beraber.

YUSUF ÖNLÜ – Erkek-kadın beraber oynarız, karşılıklı alır veririz.

FERDİ CANSIZ – Bu ezgilere canimen havası mı diyoruz, gayda mı diyoruz ne deniyor yörede?

YUSUF ÖNLÜ – Canimen havası bizim tabirle canimen havası diye geçer.

FERDİ CANSIZ – Bunlara başka yani bizim aşiret köylerinde de mi var yoksa sadece bu köyde mi var?

YUSUF ÖNLÜ – Aşiret köylerinin hepsinde vardır bilirlir canım.

FERDİ CANSIZ – Bu köylerin adı ne?

YUSUF ÖNLÜ – Sarıkavak, Karatepe, Topkaya, Yahnikapan, Yeşilyurt.

FERDİ CANSIZ – Doğançayır.

YUSUF ÖNLÜ – Doğançayır bilmez.

FERDİ CANSIZ – Evet, bilmiyor.

YUSUF ÖNLÜ – Harmandalı, Koşmat bu yöreler bilir. Aşiretin bu tarafı bilmez. Onlar Yörük tabirine geçiyor tabi. Esas Türkmen aşireti bizim oraların bu havaları.

FERDİ CANSIZ – Biz Türkmenlerden geliyoruz demi?

YUSUF ÖNLÜ – Türkmenlerden, Orta Asya’dan Türkmenlerden işte.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ SARISUNGUR KÖYÜ

Tablo 12.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Yusuf ÖNLÜ	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 05 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Yusuf ÖNLÜ’nün evi.

YUSUF ÖNLÜ – Sonradan çıkardılar canimen havaları da televizyondan şeyden.

YUSUF ÖNLÜ – Kar yağıyor yağıyor habamı giyeceğim sakallıya varıp da babamı deyeceğim. O vardı bir zaman. Bir zaman şingır şalak şık oynayak havası çıktıydı. Onlar televizyondan. Esas Türkmenin öz havaları benim söylediklerim yani

ilk. Yıllardır gelenek gelen bizden sonra radyo çıktı şey çıktı oyun havalarından millet canimen havasına işte dönderdiler sonradan.

FERDİ CANSIZ – Canimen nasıl oluyordu eskiden? Düğünlerde mi?

YUSUF ÖNLÜ – Düğünlerde böyle el ele ortada halka kuruyon...

YUSUF ÖNLÜ – Karşılıklı bi kızlar söylüyor bi erkekler söylüyor bide hopluyorlar böyle bide omuz omuza birbirlerine vururlar böyle.

FERDİ CANSIZ – Düşürmek için mi?

YUSUF ÖNLÜ – Evet, düşürmek için. Hepsi yığılır kızların üst üstüne omuz attın mıydı böyle.

YUSUF ÖNLÜ – Esas özü o benim söylediklerimin havasıydı.

FERDİ CANSIZ – Bunların tarihi var mı? Ne zamandan beri geldiği, kimler yarattı bunları?

YUSUF ÖNLÜ – Bunlar kuruluşundan aşiretin Türkmenin ta bizim dedelerimizden babalarımızdan belki yüz belki iki yüz yıllık asıl şeyden gelen.

FERDİ CANSIZ – Bunlar söylerken çalgı çalmıyor değil mi? Çalgısız.

YUSUF ÖNLÜ – Yok canım çalgı yok. Karşılıklı alıp verme yani.

FERDİ CANSIZ – Evet. Mani karşılıklı atışma.

YUSUF ÖNLÜ – Bide gelin damat olup da gerdeğe girdikten sonra çekerlerdi bunu. Bi silah atarlar, ondan sonra kapıda canimen çekerler öyle.

YUSUF ÖNLÜ – Mesela Hasan emmin ile Ali Ağ dedengil anaları karılarıylan dedem canimen çekiyor, gerdekten sonra mesela öyle bi gelenek vardı eskiden.

FERDİ CANSIZ – Gerdeğe girenler mi yapıyor?

YUSUF ÖNLÜ – Yok. Anası, babası.

FERDİ CANSIZ – Evet, onun anası, babası.

YUSUF ÖNLÜ – Evet.

FERDİ CANSIZ – Başka ikisi mi? Yoksa bide oğlanın anası bide başkaları mı?

YUSUF ÖNLÜ – Bulunan akrabaları da işte canimen çekiyorlar gece. Gerdekten sonra.

FERDİ CANSIZ – Ama anası babası olacak.

YUSUF ÖNLÜ – Evet, muhakkak olacak.

FERDİ CANSIZ – Şimdi var mı günümüzde?

YUSUF ÖNLÜ – Yok.

FERDİ CANSIZ – Şimdi artık bitti.

YUSUF ÖNLÜ – Onlar nerde. Şimdi zaten öyle silah atarlardı gerdeğe girdikten sonra, onlar kalktı. Hatta Harmandalıda şey vardı, Kör Ali. Kimin düğününde silah bulamadıkta çatal kapı vardı. Kapıda iki tane değnek çektim silah kadar patladı diyordu. Eskiden öyle Türkmenin gelenekleri vardı. Ferdi şimdi onlar hepsi batır oldu.

FERDİ CANSIZ – Düğünden başka ne zamanlar söylüyorlar, oynuyorlar?

YUSUF ÖNLÜ – Neyi?

FERDİ CANSIZ – Canimeni. Mesela Doğançayır'da ışıklar kesildiğinde diyor, boş dururken söyleriz diyor. Burada da var mı?

YUSUF ÖNLÜ – Yok canım. Mesela çal babaya çıkardık. Gelirken üç dört yere canimen. Babam gilin gününde daha eveli hani gençlik iş vız gelip üç yere canimen kurardık. Aşağı Tahir dayının kuyunun yanında bide perdelerin harman yerine gelince. Yani gençlik. Canimen oraktan o yorgun argın Aliş canimen kurarlar. Daha eskiden gelenekti.

FERDİ CANSIZ – Çal baba ney, nere?

YUSUF ÖNLÜ – Koca çal vardı tekkeye çıkarız işte sarıkavağın koca dağı var ya üstünde.

FERDİ CANSIZ – Evet. Orda mı söylüyordunuz?

YUSUF ÖNLÜ – Evet, Ordan gelirken yolun üstünde Bektaş Ağanın çeşme vardı ordan içerdik.

FERDİ CANSIZ – Yani bu gelenek haline gelmiş demi o zaman.

YUSUF ÖNLÜ – Evet, Öyle sürülüp geliyordu anadan, atadan, dededen, babadan öyle. Bizim zamanımızca bizden sonra biraz azcık daha bir kuşak daha şeye kadar devam etti ya azaldı yani. Sonra sonra temelli kayboldu.

FERDİ CANSIZ – Şimdi gençler oynuyor, onlar da televizyondan duyduğu ezgileri söylüyor.

YUSUF ÖNLÜ – Hayır şimdi güveyi donatırlardı. İki kişi türkü söylerdi uzun hava güveyin başında.

FERDİ CANSIZ – İlk yerleşim yeri Eskişehir’de ora mı Türkmenlerin? (Sarıkavak)

YUSUF ÖNLÜ – Bizimkiler sonradan gelmiş iki kardeş olarak Cansızlar, Cansızla Kemiksiz. Kemiksiz Avşar’da kalıyor Avşar’a geliyorlar. Buraya nasıl geldilerse işte orda koyun kuzu güdüyorlar. Oradan Cansız Eskişehir’e Sarısu derlermiş buraya geliyor.

FERDİ CANSIZ – Sarıkavak’ın adı Sarısu mu önceden?

YUSUF ÖNLÜ – Evet. O oradan işte beş çocuk oluyor Cansızlar bidaha dallanıp kollanıyor. Esas Höccet varmış, Höccet Hasan. O Cansızlarla akraba oluyormuş o getirmiş herhalde Cansızları. Halil Koca ile Fati karı varmışdı. Ondan beş oğlan oluyor işte. Sülolar bizim işte bizim Sulo varmıştı. Ali Ağ en büyükleri, Misto varmıştı, Kenter bir de Filik beş tane çocuk. Ondanda iyice çoğalıyor büyüyüp gidiyor Cansızlar. Dallanıp kollanıyor işte. Sarısu’ya ilk göçer hanında Sarıkavak’a deveyi sinek yemesin diye ilk oturuşları çadırla hani Yörük şeyi gibi göçermiş öyle.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ SARISUNGUR KÖYÜ

Tablo 13.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Dilber ÖNLÜ	Ferdi CANSIZ
Süleyman ÖNLÜ	Konuşma Tarihi: 16 Mayıs 2008
	Konuşma Yeri: Dilber – Süleyman ÖNLÜ'nün evi

FERDİ CANSIZ – 16 Mayıs 2008 Eskişehir ili Sarıungur köyünde bulunmaktayız. Şimdi Sarıungur köyünün canimen havalarını derlemek için burada bulunmaktayız.

FERDİ CANSIZ – Bu canimen havaları nasıl oynanıyor?

DİLBER ÖNLÜ – Halka halinde döne döne oynuyorlar kızlar, erkekler.

FERDİ CANSIZ – Kaç kişi oluyor? En az ya da en çok.

DİLBER ÖNLÜ – 30 kişide olur, 20 kişide olur. Ne kadar insan olursa ona göre.

FERDİ CANSIZ – Ne zaman oynanıyor? Düğün günlerinde mi oynanıyor yoksa düğünden önce düğünden sonra.

DİLBER ÖNLÜ – Eski zamandan davul zurna vardı. Davul zurna bittikten sonra onlar dinlenesiye kadar canimen havaları çekerdi hoplaya hoplaya herkes.

FERDİ CANSIZ – Özel giydikleri bir elbise var mıydı? Yoksa normal düğüne geldikleri gibi mi giyinirlerdi?

DİLBER ÖNLÜ – Düğün kıyafetleriydi. Özel bir şey olmuyordu.

FERDİ CANSIZ – Bunların yaratıcısı belli mi? Kim yaratmış?

SÜLEYMAN ÖNLÜ – Valla bunu yaratıcısı olarak bir şey diyemeyeceğim. Yalnız kulaktan duyduğumuz eskiden beri duyulan şeyler. Söylüyorlardı böyle.

DİLBER ÖNLÜ – Babaannelerimizin söyledikleri, anneannelerimizin babaannelerimizden gelen şeyler bizim bildiklerimiz derlemelerle.

FERDİ CANSIZ – Yani kulaktan kulağa geliyor. Anonim diyebiliriz.

DİLBER ÖNLÜ – Evet

SÜLEYMAN ÖNLÜ – Anonim desek daha doğru olur.

FERDİ CANSIZ – Evet. Teşekkür ediyoruz.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ SARISUNGUR KÖYÜ

Tablo 14.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Yeter KORKMAZ	Ferdi CANSIZ
Yusuf ULU	Konuşma Tarihi: 05 Ağustos 2009
Hüsniye ULU	Konuşma Yeri: Yusuf ULU'nun evi

FERDİ CANSIZ – Tersten de mi oynanıyordu canimen?

HÜSİNİYE ULU – Evet, terste dönerdik.

YUSUF ULU – Bi böyle gidersen, bi böyle gider. Biz eskiden çok şey ediyorduk da ters canimen ne çekiyorduk da şimdi emsal kalmadı hep unuttuk valla.

FERDİ CANSIZ – Canimeni anlat nasıl oluyordu eskiden, nasıl oynanıyor?

YETER KORKMAZ– Nasıl doğru tutuyor Yusuf gibi aha böyle Yusuf gel oyna gel.

FERDİ CANSIZ – Yok, yok anlat sadece oynamaya gerek yok.

YUSUF ULU – Sekiz, on kişi toplanıyor.

FERDİ CANSIZ – Kadın, erkekli mi?

YUSUF ULU – Evet, mesela dört-beş kadın, dört-beş erkek. Mesela kadınlar türkünün veriyor karşılığını, erkeklerde ona karşılık. Mesela “kekliğidim vurdular hey Allah hey Allah” diyor, “kanadımı kırdılar açılan güller çiçeği” öyle diyor karşılıklı.

ESKİŞEHİR İLİ MERKEZ YAHNİKAPAN KÖYÜ

Tablo 15.

KAYNAK KİŞİ/KİŞİLER	DERLEYEN
Fatma TANRIVERDİ	Ferdi CANSIZ
	Konuşma Tarihi: 04 Ağustos 2009
	Konuşma Yeri: Sultan İNANİÇ'in evi

FERDİ CANSIZ – Canimen nedir?

FATMA TANRIVERDİ – Valla bir oyun türü işte canimen.

FERDİ CANSIZ – Türkmenlerde mi?

FATMA TANRIVERDİ – Evet, Türkmenlerde oluyordu çoğunluk. Oyun türü oda bir.

FERDİ CANSIZ – Nasıl başlamış bu oyunlar, ezgiler? Günümüze nasıl gelmiş?

FATMA TANRIVERDİ – Ta babaannemgilin zamanında varmıştı mesela yetmiş, seksen, yüz sene evveli.

FERDİ CANSIZ – Yüz sene evveli.

FATMA TANRIVERDİ – Evet babaannemgil, anneannemgil ondan sonra annemler çekerlermişti, şenlik yaparlarmıştı o zaman.

FERDİ CANSIZ – Evet, anlattığı bir konu var bu canimenlerin? Bir olayın, hangi olay üzerine neden yazılıyor?

FATMA TANRIVERDİ – Hiç duymadım, hiç duymadım kuzum. Yani oyun türü. Hani şenlik olsun neşelenelim diye kendi kendilerine öyle o zaman hani televizyon yoktu, gördükleri yoktu.

FERDİ CANSIZ – Evet, bu oynarken o figürlerin bir anlamı var mı?

FATMA TANRIVERDİ – Nasıl mesela?

FERDİ CANSIZ – Halayın o hareketleri işte, tarladaki çalışmayı anlatır ya da başka bir şeyi.

FATMA TANRIVERDİ – Tabi başından geçen acıklıysa onları evet neşeliyse...

FERDİ CANSIZ – Kimler tarafından oynanıyor bunlar? Sadece kadınlar mı, erkekler mi, karışık mı, bekârlar mı?

FATMA TANRIVERDİ – Bizim burada kadın, erkek. Bizim gençliğimizde karşımızda erkekler oluyordu tabi biz veriyoruz türküyü onlar alıyordu.

FERDİ CANSIZ – Karşılıklı atışıyordunuz.

FATMA TANRIVERDİ – Evet, karşılıklı atışıyorduk. Biz onlara onlar bize. Yani atlıyorduk da neşelenip, el çırparız alkış diyoruz ya, şaplak diyoruz ya.

FERDİ CANSIZ – Evet, bazı köylerde hızlanıyorlar, düşürüyorlar birbirlerini. Öyle var mı burada?

FATMA TANRIVERDİ – Yok, bizim öyle yok. Hatlıyoruz normal “kekliğidim vurdular”. Hiç birbirimize düşmanlık olmuyor. Oluyor da öyle mahsus yok.

FERDİ CANSIZ – Hangi zamanlarda, ne tür ortamlarda oynanıyor, söyleniyor bunlar?

FATMA TANRIVERDİ – Valla düğünlerde, çalgı durduğu zaman yine işte tutuyoruz bazen.

FERDİ CANSIZ – Yani çalgının olmadığı zaman düğünlerde.

FATMA TANRIVERDİ – Evet, çalgının olmadığı zaman.

FERDİ CANSIZ – Özel kıyafetleri var mı yöresel düğünlerde giydikleri?

FATMA TANRIVERDİ – Yok, bizim yok kuzum. Herkes modern giyiyor.

FERDİ CANSIZ – Canimene başka isim veriliyor mu köyde?

FATMA TANRIVERDİ – Yok, canimen, hep canimen.

FERDİ CANSIZ – Farklı olaylar için mi yaratılıyor bunlar, yani hepsinin konusu var mı ayrı ayrı?

FATMA TANRIVERDİ – Yok yok. Coşa geliyor insanlar işte canimen çekiyoruz. Canımız istiyor mesela gün yaparken de yapıyorduk. Günde de tutuyorduk.

FERDİ CANSIZ – Evet, normal oturduğunuzda muhabbetlerde.

FATMA TANRIVERDİ – Evet evet.

FERDİ CANSIZ – Koro halinde mi söyleniyor yoksa tek mi söyleniyor?

FATMA TANRIVERDİ – Koro ile hep beraber arkadaşlarımızla.

FERDİ CANSIZ – Sadece erkeklere ya da kadınlara özgü canimenler var mı?

FATMA TANRIVERDİ – Yok, bizde yok o.

FERDİ CANSIZ – Hep karşılıklı.

FATMA TANRIVERDİ – Hep karşılıklı. Bizde öyle ayırım yok.

FERDİ CANSIZ – Bir çalgı eşlik ediyor mu?

FATMA TANRIVERDİ – Yok, canimene etmiyor. Canimen de çalgı yok.

ELİF AYTÖRE – Etmez canimene. Kendimiz söyleriz erkeler alır, biz veririz onlar alır.

FATMA TANRIVERDİ – Canimen de çalgı olmaz.

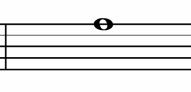

12. ONİKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Onikinci Alt Problem:

Canimen havaları, ezgi, söz ve oyun açılarından analiz edildiğinde hangi tespitlere ulaşılmıştır?

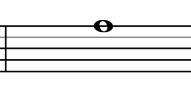

A) Derlenen Canimen Ezgilerinin Analizi

Nota No: 1

KARAR SESİ	DİZİSİ	GÜÇLÜSÜ	ARIZALARI	USULÜ
				

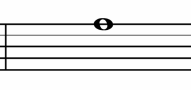

Acem Kürdi

Nota No: 2

KARAR SESİ	DİZİSİ	GÜÇLÜSÜ	ARIZALARI	USULÜ
				

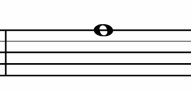

Acem Kürdi

Nota No: 3

KARAR SESİ	DİZİSİ	GÜÇLÜSÜ	ARIZALARI	USULÜ
				

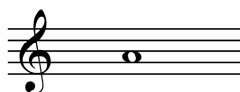

Acem Kürdi

Nota No: 4

KARAR SESİ	DİZİSİ	GÜÇLÜSÜ	ARIZALARI	USULÜ
				

Acem Kürdi

Nota No: 5

KARAR SESİ	DİZİSİ	GÜÇLÜSÜ	ARIZALARI	USULÜ
				

Hicaz

Nota No: 6

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hicaz

Nota No: 7

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hicaz

Nota No: 8

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hicaz

Nota No: 9

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Uşşak

Nota No: 10

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Uşşak

Nota No: 11

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Çargah

Nota No: 12

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Çargah

Nota No: 13

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Çargah

Nota No: 14

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Çargah

Nota No: 15

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Hüseyini

Nota No: 16

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Hicaz

Nota No: 17

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Hicaz

Nota No: 18

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 19

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 20

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 21

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 22

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 23

KARAR SESİ   DİZİSİ   GÜÇLÜSÜ   ARIZALARI   USULÜ

Hicaz

Nota No: 24

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hicaz

Nota No: 25

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Çargah

Nota No: 26

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Acem Kürdi

Nota No: 27

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Çargah

Nota No: 28

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hüseyini

Nota No: 29

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Hüseyini

Nota No: 30

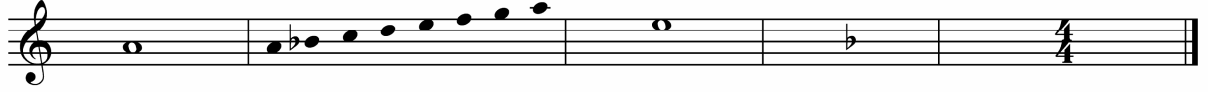
KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Kürdi

Nota No: 31

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Uşşak

Nota No: 32

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Uşşak

Nota No: 33

KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Uşşak

Nota No: 34

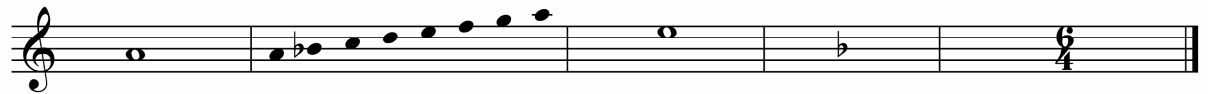
KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

Kürdi

Nota No: 35

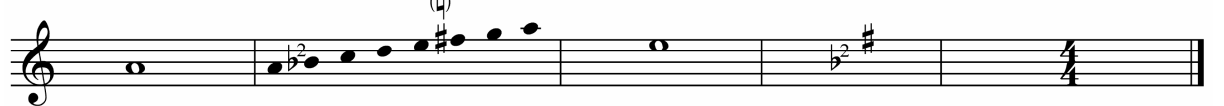
KARAR SESİ

DİZİSİ

GÜÇLÜSÜ

ARIZALARI

USULÜ

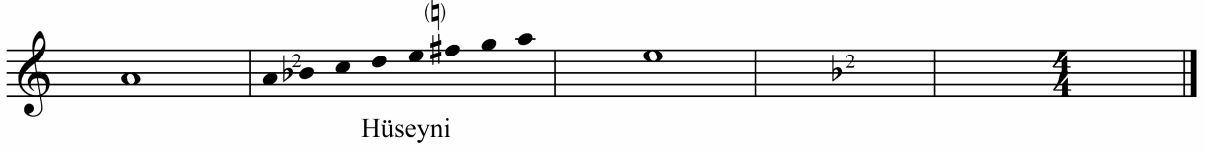

Hüseyini

Nota No: 36

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

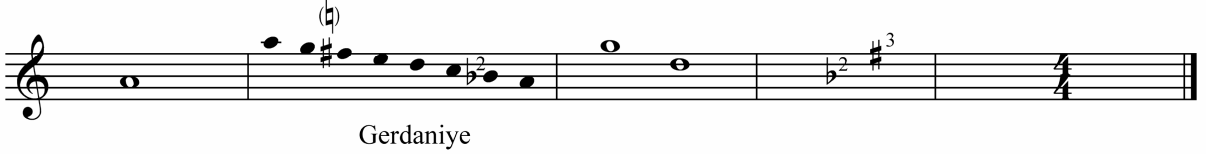

Musical notation for Nota No: 36. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜSÜ (strong note) is a whole note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 4/4.

Hüseyini

Nota No: 37

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜLERİ ARIZALARI USULÜ

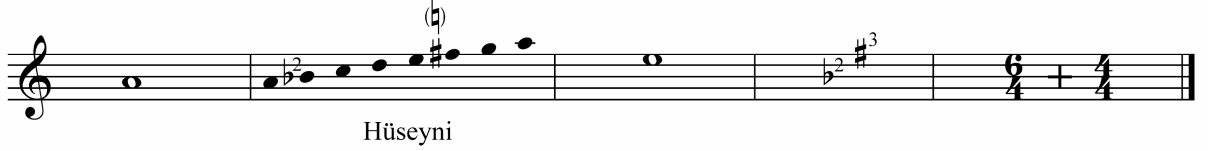

Musical notation for Nota No: 37. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜLERİ (strong notes) are a whole note (B3) and a half note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 4/4.

Gerdaniye

Nota No: 38

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

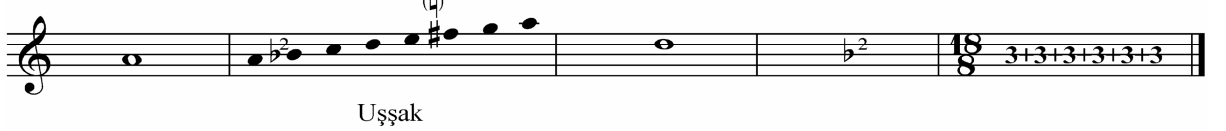

Musical notation for Nota No: 38. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜSÜ (strong note) is a whole note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 6/4 + 4/4.

Hüseyini

Nota No: 39

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

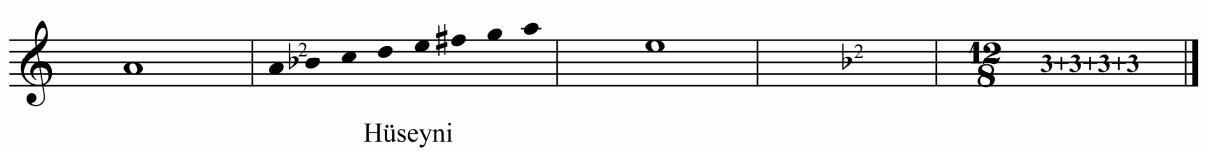

Musical notation for Nota No: 39. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜSÜ (strong note) is a whole note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 18/8 with a 3+3+3+3+3+3 pattern.

Uşşak

Nota No: 40

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

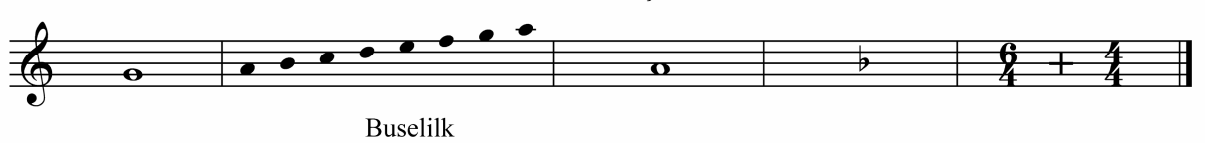

Musical notation for Nota No: 40. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜSÜ (strong note) is a whole note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 12/8 with a 3+3+3+3 pattern.

Hüseyini

Nota No: 41

KARAR SESİ DİZİSİ GÜÇLÜSÜ ARIZALARI USULÜ

Musical notation for Nota No: 41. The notation is on a single staff in treble clef. It starts with a whole note (KARAR SESİ). The DİZİSİ (scale) is a sequence of notes: B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3. The GÜÇLÜSÜ (strong note) is a whole note (B3). The ARIZALARI (accidents) are a flat (B2) and a sharp (B3). The USULÜ (rhythm) is 6/4 + 4/4.

Buselik

Not: Yukarıda “Nota No” ları ile ifade edilen canimen ezgilerinin nota metinleri ekler bölümünde sunulmuştur.

Canimenin yöre düğünlerinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu ezgiler sözlü olup en önemli unsur insan sesidir. Canimende çalgı kullanılmamaktadır. Bu nedenle insan sesi canimen ezgilerinin etkisini şekillendirmektedir.

Ezgilerde, kalıp motifler oldukça fazladır. Öyle ki sadece bir ya da iki ölçülük bir melodik yapı üzerine kurularak tekrar edilebilmektedir.

Canimenleri usul bakımından incelediğimizde karşımıza 4/4, 18/8, 6/4, 12/8, 6/8 ve 2/4'lük usul kalıpları ortaya çıkmaktadır.

Derlenen ezgilerin 4'lü ve 5'lilerden oluştuğu görülmektedir. Canimenleri dizi bakımından incelediğimizde genellikle hicaz, hüseyni, uşşak, çargâh, acemkürdi dizilerinin özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Bu dizilerin yanı sıra az da olsa gerdaniye ve buselik dizisinde eserlerin de icra edildiği tespit edilmiştir.

B) Canimen Havalarının Sözel Yapısı

Alan çalışması Eskişehir ve yöresi Türkmen köylerini kapsamaktadır.

Kaydedilen malzeme yazıya aktarılırken kullanılan ses ve ağız özellikleri ile ilgili metinler TRT Repertuarında da yer aldığı şekilde anlaşılabilir olabilmesi için Türkiye Türkçesi ile yazıya geçirilmiştir. Ancak yöresel ses ve ağız özelliklerini ifade eden orijinal kayıtlar çalışma ile birlikte sunulacaktır.

Derlenen toplam 41 canimen ezgisinin tamamının sözlerinin hece vezninde olduğu tespit edilmiştir. Bunların büyük bir çoğunluğunun 11'li hece vezninde ve bir kısmının ise 7'li hece vezninde olduğu saptanmıştır.

Canimenin şiirsel yapısı incelediğinde güzelleme, koşma, ayaklı koşma, türkü, beyitlerle kurulan kavuştaksız türkü, mani ve taşlama tarzında olduğu görülmektedir.

*Güzelleme: “Doğa güzelliklerini anlatmak ya da kadın, at gibi sevilen varlıkları övmek için yazılan şiirlerdir.” (Dilçin, 2009: 337)

*Koşma: Halk edebiyatı nazım biçimleri içinde en çok sevilen ve kullanılan koşmadır. Hece ölçüsünün (6+5) ya da (4+4+3) duraklı kalıbıyla yazılır. Bu kalıpların karışık kullanıldığı koşmalar da vardır. 4 dizeli bentlerden oluşur. Dörtlük sayısı en az üçtür. Genellikle 3 ile 5 arasında değişir. Dörtlük sayısı beşten artık koşmalara da rastlanır. Uyak düzeni birinci dörtlüğün dışında bütün dörtlüklerde

aynıdır. Uyak düzeni genellikle şöyle olur: baba - ccca - ddda ... şair koşmanın son dörtlüğünde mahlasını söyler. (4+3) yedili (4+4) sekizli kalıpla yazılmış koşmalar da vardır. Bunların koşma olarak gösterilmeleri ezgilerinden dolayıdır. Zaten halk arasında özel bir ezgiyle okunan her hangi bir şiire koşma adı verilir. Koşmalar genellikle lirik konularda yazılır. Aşk duyguları, üzüntüleri, acıları, sevgiliye kavuşma isteği, ayrılıktan yakınma, doğayla ilgili Türü duygu ve düşünceler hep koşma ile anlatılmıştır. (Dilçin, 2009: 305-306)

*Türkü: “Türkü, türü ezgilerle söylenen, bir anonim halk şiiri nazım biçimidir. Söyleyeni belli kişisel halk şiiri biçimleri arasına giren türküler de vardır. Türkü, her iki bölüğe de girebildiğinden halk edebiyatının en zengin alanıdır.” (Dilçin, 2009:289)

*Taşlama: “Bir kimseyi yermek ya da toplumun bozuk yönlerini eleştirmek amacıyla yazılan şiirlerdir.” (Dilçin, 2009:339)

*Beyitlerle Kurulan Kavuştaksız Türkü: “Böyle türkülerin uyak düzeni şöyledir: aa-bb-cc-dd...” (Dilçin, 2009:304)

*Mani: “Mani halk şiirinde en küçük nazım biçimidir. Yedi heceli 4 dizeden oluşur. Birinci ikinci ve dördüncü dizeler uyaklı, üçüncü dize serbesttir, uyak düzeni harflerle şöyle gösterilir: aaxa.” (Dilçin, 2009:279)

*Ayaklı Koşma: “Koşmanın ilk dörtlüğünün ikinci ve dördüncü, öteki dörtlüklerinin de yalnız dördüncü dizelerine ziyade eklemekle oluşan koşmaya denir.” (Dilçin, 2009:312)

a) Canimen Havalarının Konuları

Köy halkının canimen havası olarak adlandırdığı ezgi tiplerinin konusu genellikle aşk, sevgi temalarıdır. Bu söyleyişler sitem olabileceği gibi özlem ve naz şeklinde de ortaya çıkar.

Genç kızlar ve erkekler, birbirlerine olan sevgilerini canimende söyledikleri mani yoluyla anlatırlar. Bunların yanında değişik konulu manilerde okunur. Bazen de canimen sözleri, karşılıklı gruplar halinde “atışma” şeklinde olabilmektedir.

b) Halk Ağzından Derlenmiş Canimen Sözleri

Bu bölümde, yöredeki kaynak kişilerden derlenmiş olan canimen sözleri vezin, tür ve biçim açısından incelenmiş ve tespitler ortaya konmuştur.

Nota No: 01 (Altın Saat Kolunda)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Altın saat kolunda
Kırvatın boynunda
Çok güzelsin sevdiğim
Melek mi var soyunda

Güzel adın münevver
Merdivenden iniver
Şu garibin yüzüne
Bir kerecik gülüver

Entarem kiloş durur
Kız oğlanı coşturur
Oğlan kızı görünce
İşe gitmez boş durur

Patlıcanı oyarlar
İçine kıyma koyarlar
Eskişehir kızları
Camdan oğlan koyarlar

Entarem: Elbise.

Kiloş: Üstü dar, altı geniş.

Nota No: 02 (Ben Bir Dolma Biberim)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Taşlama

Biçimi: Türkü

Konusu: Gelin kaynana çekişmesi.

Ben bir dolma biberim

Yuvarlanır giderim

Çok konuşma kaynana

Oğlun'alır giderim

"Bağlantı"

Ninna ninna yârim

Ninna ninna

Kiremitte gezerim

Kiremiti ezerim

Vallah billâh kaynana

Ben oğlundan güzelim

"Bağlantı"

Nota No: 03 (Dam Başında Yatıyor)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Dam başında yatıyor

Yorgan göbek atıyor

Öte var kuru gelin

Kemiklerin batıyor

"Bağlantı"

Ninna ninna yârim

Ninna ninna

Dam başında bıtırak

Gelin kızlar oturak

Oturak da ne durak

Evlenek de kurtulak

"Bağlantı"

Masa üstünde bıçak

Babam dükkân açacak

Açma baba dükkânı

Abim kız kaçırarak

"Bağlantı"

Topkaya'ya gelmeyin

Çamur olur kayarsın

Topkaya'nın kızları

Cilvelidir yanarsın

"Bağlantı"

Taş dönmüyor dönmüyor

Yar gelmiyor gelmiyor

Çok özledim sevdiğim

Annen mi izin vermiyor

"Bağlantı"

Bıtırak: Diken.

Nota No: 04 (Kolundaki Saati)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Bıçımı: Türkü

Konusu: Aşk

Kolundaki saati

Ver ben kurayım

Damatlık elbisene

Ütüyü ben vurayım

"Bağlantı"

Ninna ninna yârim

Ninna ninna

Entaremin düğmesi

Yana bakıyor yana

Ahret senin sevdiğin

Bana bakıyor bana

"Bağlantı"

Kolundaki saate

Nacar diyorlar nacar

Annesinin bir kızı

Kaçar diyorlar kaçar

"Bağlantı"

Karşı karşı hanımız
Çiftedir harmanımız
Sen ordan bak ben buradan
Çatlasın düşmanımız

"Bağlantı"

Ahret: Arkadaş.

Nota No: 05 (Arabamın Tekerı)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Arabamın tekeri
Lekelidir lekeli
Topkaya'nın kızları
Hepside bom bom şekeri

Hey atlılar atlılar
Boynu kıravatlılar
Kız görmeye gelmişler
Patlıcan suratlılar

Ocak üstünde halbur
Dönüyor haldır haldır
Topkaya'nın kızları
Hem uzundur hem kambur

Masa üstünde vişne
İşle ablacım işle
Ablam gelin gidiyor
Sıra bana geliyor

Masa üstünde tava
İnsafa gel insafa
Benim sevdiğim oğlan
Kara gözlü Mustafa

Bahçelerde maydonoz
Yoldunuz da yoldunuz
Şu izmir'in gençleri
Siz demi adam oldunuz

Bizim evin önleri
Ördeklerin tüyleri
Ben yârimi beklerim
Cumartesi günleri

Motur harlayıp gelir
Camı parlayıp gelir
Şu gelen benim yârim
Mendil sallayıp gelir

Kuru kına yaş kına
Ölüyorum aşkına
Allah nasip etmesin
Senin gibi şaşkına

Kümesdeki tavuklar
Beyaz beyaz yumurtlar
Topkaya'nın gençleri
Çay içerken uyuklar

Halbur: Elek.
Haldır: Acele.
Motur: Traktör.

Nota No: 06 (Güvercin Getirdim Karlı Dağlardan)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Güvercin getirdim karlı dağlardan
Yârimin derdine dermandır diye
Zülfüne sürünmüş türlü yağlardan
Eğildim de bir gül aldım bağlardan

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadığı için tek dörtlük derlenebilmiştir).

Nota No: 07 (Eccim Gilin Pöslüğe De Kuş Kondu)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Eccim gilin pöslüğe de kuş kondu

Kişeliyom kişeliyom gitmiyo

Basmalı yorganın ucuna bastım

Sarılıp yatmaya varıdı kastım

Doğru söyle yar Allahı seversen

Benden başka varımıydı bi dostun

Şu çatal kapının allı gelini

Kalk yolun üstünden ben geçeceğim

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadı).

Pöslüğe: Hayvan pisliği dökülen yer.

Kişeliyom: Kovalamak.

Nota No: 08 (Motor Harlayıp Gelir)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Motor harlayıp gelir

Camı parlayıp gelir

Şu gelen benim yârim

Mendil sallayıp gelir

"Bağlantı"

Boşver aldırma
Alırım diye kandırma
Hiç aklımdan çıkmıyor
Madımkdaki dondurma

Benim yârim çok güzel
Kaldırımlarda gezer
Mavi gömlek giyince
Cüneyt Arkına benzer

"Bağlantı

Nota No: 09 (Hacılar Hacılar Ünlü Hacılar)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Hacılar hacılar ünlü hacılar
Ağaçlar ardıç da çamlar gıcılar
Size diyom halay çeken bacılar
Aranızda nazlı yârim var m'ola

Şu dağın ardında bir allı bayrak
Bir yanı yağ olmuş bir yanı kaymak
Sen kimin yârisin her yanın oynak
Oynamış oynadıyor yar beni

Bir dal karanfilim bir dal biberim
Bugün misafirim yarın giderim
Eydirme kaşını kalkar giderim
Evini başına yıkar giderim

Nota No: 10 (Bahçenize Bir Taş Attım Vişneye)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Bahçenize bir taş attım vişneye
Kimseler de yar derdine düşmeye
Yâri benden beni yardan ayıran
Ciğerine yağlı kurşun işleye

Çeşmenize güğüm koydum doldu mu
Üstüne yar sevdim ayan oldu mu
Doğru söyle yar Allahı seversen
Seni benden başka seven oldu mu

(Kaynak kişi koşmanın diğer dördlüklerini hatırlayamadı).

Ayan: Belli olmak.

Nota No: 11 (Topkaya Çayır Bayır)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Topkaya çayır bayır
Yanıyor çayır çayır
Ver anne sevdiğime
Hem sevaptır hem hayır

Nota No: 12 (Yılana Bak Yılana)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Yılana bak yılana
Kıvrım kıvrım dolana
Ben yârimi kaybettim
Bin altın var bulana

Denizin kenarında
Yılanın kemikleri
Yine ardıma düştü
Hayinin enikleri

Denizin kenarında
Arpa biçerim arpa
Sevmediğim kızlarnan
Dalga geçerim dalga

Nota No: 13 (Bahçem Şirin Değil Mi)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Bahçem şirin değil mi
Sancak kuralım yârim
Askerlik iki sene
Ortak olalım yârim

Yatma çimen üstüne
Uyur uyanamazsın
Verme beni ellere
Görür dayanamazsın

Al elmanı yedim mi
Sırın ele dedim mi
Azıcık öpmeyinen
Bir yanını yedim mi

Beyaz giyme üşürsün
Yârim ne düşünürsün
Sen Allaha dua et
Seni bana düşürsün

Beyaz giyme tanırlar
Seni yolcu sanırlar
Zaten bende talih yok
Seni benden alırlar

Nota No: 14 (Bulguru Kaynatırlar)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Bulguru kaynatırlar
Yüksekte yaylatırlar
Sizin gibi kızları
Sevmezler oynatırlar

Nota No: 15 (Al Elman Oyulur Mu)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Al elman oyulur mu “vallah yar”

Güzele doyulur mu “vallah yar”

Güzel seven oğlanın “vallah yar”

Kolları yorulur mu “vallah yar”

Nota No: 16 (Yüce Dağ Başına Yağan Kar M'ola)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Yüce dağ başına yağan kar m'ola

Salını salını gelen yar m'ola

Açsam yorganını girsem koynuna

Aceb asker yârim geldi der m'ola

Çantayı görünce asker mi sandın

Askere gideni gelmez mi sandın

Beni yar bulamaz kalır mı sandın

Ben seni güccükden seven oğlanım

Odalar yaptım da halı mı sandım

Peşine düştüm de deli mi sandın

Beni yar bulamaz kalır mı sandın

Ben seni güccükden seven oğlanım

Söyledim söyledim sözüm kalmadı
Güzeller yanında yüzüm kalmadı
Gönlüm düştü bir kötünün ardına
Eski dostlar selamımı almadı

Aceb: Acaba.

Güccükden: Küçüklükten.

Nota No: 17 (Yer Değilim Karış Karış Çarlağam)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Yer değilim karış karış çarlağam
Su değilim akam akam durulam
Bu dünyada sevdiğine sarılan
Bu dünyada sorgu sual yoğumuş

Deymen benim gamlı yaslı gonüme
Ben bir usul boylu yardan ayrıldım
Felek beni attı gurbet ellere
Sanki dünya dolu maldan ayrıldım

Demir çarık giydim o da delindi
Yüreğimde yağ kalmadı eridi
Evel yârin sevgilisi ben idim
Şimdi uğrun uğrun bakan ben oldum

Atın beni Şu dağların ardına
Dolanır gelirim yine yurduma
Ortak olur musun benim derdime
Derdimin ortağı yar sefa geldin

Çarlağam: Cırlamak.

Çarık: Ayakkabı.

Uğrun: Gizlice.

Nota No: 18 (Dere Kenarına Yağmaz Mı Tolu)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: AŞk

Dere kenarına yağmaz mı tolu
Yârinden ayrılan olmaz mı deli

Domur domur olmuş memenin teri
Söyle güzel söyle bir de sen söyle

Felek adamı da yakar mı böyle
Bir mektup yazdıram oku da dinle

Domur: Tomurcuk.

Nota No: 19 (Evlerinin Önü Bir Kötü Yokuş)

Hece vezni: 11’li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Evlerinin önü bir kötü yokuş
Gız kurban olurum o nasıl bakış
Halının üstüne döktüğün nakış
İlmek çalan ellerine kurbanım

(Kaynak kişi sadece koşmanın bu dördlüğünü hatırlayabildi. İlk dördlüğü ve diğer dördlükleri hatırlayamadı).

İlmek: Düğüm.

Nota No: 20 (Emirdağına Da Kara Gidelim)

Hece vezni: 11’li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Emirdağına da kara gidelim
Ayvadan usandık nara gidelim
Buranın güzeli gönül eylemez
Haydin gençler Takkalı’ya gidelim

Emirdağı aşmayınan yol olmaz
Altın yere düşmeyinen olmaz
Nerdeyisen arayım da bulayım
Gökte isen merdivenler kurayım

İstiyorsan bir canım var vereyim
Dahi candan başka neyim var benim

(Kaynak kişi koşmanın bu dörtlüğün iki dizesini hatırlayamadı).

Takalı: Eskişehir ilinin bir mahallesi.

Nota No: 21 (Aşşığı Dereye Dökerler Harman)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Aşşığı dereye dökerler harman
Âşıklık çekiyom kalmadı derman
Şu dünyada gülden nazik canım var
O da nazlı yârin yoluna gurban
Aşağıdan gelir gelinin göçü
Gelin mi ettiler canımın içi
On sene sakladım verdiğin saçı

Bülbülü tuttum da güle bağladım
Bülbül ah eyledi ben de ağladım
O güzel tağliyim sen de denedim
Kuruya kaderim yardan ayrıldım

Sabah güneşi de vurmuş duvara
Sen güzelsin gelin kocana vara
Mayasız çamuru vurma duvara
Sıva tutmaz emeklerin zay olur

Sabahtan esen de seher yeli mi
Benim gönlüm divane mi deli mi
Durur durur yar göğsünü geçirir
Yoksa bugün ayrılığın günü mü

(Kaynak kişi koşmanın bir dördlüğün dördüncü dizesini hatırlayamadı).

Zay: Zıyan.

Nota No: 22 (Şu Çatal Kapının Allı Gelini)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Şu çatal kapının allı gelini
Kalk yolun üstünden ben geçeceğim
Olanca malımı koydum yoluna
Seni alanaca arzedeceğim
Ağalın önüne koyun kuzlamış
Koyunun kuzusun almaya geldim
Koyun kuzu değil benim merakım
Sevdiğim güzeli görmeye geldim

(Kaynak kişi diğer dördlüklerini hatırlayamadı).

Nota No: 23 (Yaz Geldi Yeşerdi Bahçeler Bağlar)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Bıçımı: Koşma

Konusu: Aşk

Yaz geldi yeşerdi bahçeler bağlar
Yâri kötü olan ah çeker ağlar
Beni kurtar kurtar dediğin günler
Şimdi yalan m'oldu insafsız güzel

Aman eller dostun benden soğudu
Bu ayrılık hatırımda yoğudu
Sevgi sevsem bana güzel çoğudu
Ben böyle ayrılık istemem güzel

Sofranın başında aklıma düşer
Yediğim ekmekler zorunan aşar
Giyinmiş kuşanmış elinen yaşar
Neyidi gavlimiz seninen güzel

Gavlimiz: Söz.

Nota No: 24 (Emirdağlarına Kara Gidelim)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Emirdağlarına kara gidelim

Ayvadan usandık nara gidelim

Buranın güzeli gönül eylemez

Gönül eyleyecek yere gidelim

Emirdağı birbirine ulalı

Altın yüzük parmağında dolalı

Başın mı büyüdü gelin olalı

Ben seni kız iken seven oğlanım

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadı).

Nota No: 25 (Dere Geliyor Dere)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Dere geliyor dere

Allım gügük turnalar

Tellim gügük turnalar

Kumunu sere sere

Allım gügük turnalar

Tellim gügük turnalar

Al beni götür dere
Allım gügük turnalar
Tellim gügük turnalar

Yârim olduğu yere
Allım gügük turnalar
Tellim gügük turnalar

Nota No: 26 (Sarıungur Dağları)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Sarıungur dağları
Meşedir odunları
Sarıungur'a kız verin
Paşadır oğlanları

"Bağlantı"

Ninna ninna yârim
Ninna ninna

Sarıungur iki çayır
Yanıyor cayır cayır
Ver anne sevdiğime
Hem sevaptır hem hayır

"Bağlantı"

Patlıcanı oydurdum
İçine kıyma doldurdum
Anne haberin olsun
Ben bir oğlan kandırdım

"Bağlantı"

Sarisungur iki çatal
Arasından çay akar
Sarisungur'un kızları
Baygın bakar can yakar

"Bağlantı"

Hey aparım aparım
Gökten yıldız kaparım
Senin gibi oğlanı
Ayağa papuç yaparım

"Bağlantı"

Sarisungur: Sarisungur Köyü.

Nota No: 27 (Elma Yer Benim Yârim)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Elma yer benim yârim

Soyar yer benim yârim

Ellerle güler oynar

Banadır benim yârim

Elmayı yüke koydum

Ağzını dike koydum

Aldım yârin elinden

Belini büke koydum

Kahve kavrulacak

Yârim tabur kalkacak

Sen askere gidince

Bana kimler bakacak

Nota No: 28 (Eğıldim De Bir Gül Aldım Bağlardan)

Hece vezni: 11-12'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Eğıldim de bir gül aldım bağlardan

Zülfüne dökülmüş de terli yağlardan

Güvercin getirdim karlı dağlardan

O yârin derdine de dermandır diye

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadı).

Zülfüne: Saç.

Nota No: 29 (Sofranın Başında Aklıma Dşer)

Hece vezni: 11’li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Sofranın başında aklıma düşer
Yediğim ekmekler zorunan aşar
Giyinmiş kuşanmış elinen yaşar
Neydi gavlimiz seninen güzel

Yine bahar oldu yaz gelir mi ola
Allı güzel benden de vaz gelir m’ola
Bir çift söz söylesem tez gelir m’ola
Tez gel yârim tez gel de beklerim yolun

Altınan gümüş ide tokuşur
Her ne desem şu güzele yakışır
Kapıya çıkınca eller bakışır
Yağlığı da kız yoluna ölürüm

ıkmiş yârim yükseklerden dinliyor
Arif olmuş dillerimden anlıyo
Gün vurmaş da domur domur terliyo
Yağmurun gllere de düştüğü gibi

Sabahtan kalkmışta mahleyi gezer
Kurşun kalemiyle yazıyı yazar
Güzeller içinde orduyu bozar
Çifte benler gerdanında güzelim

Arif: Açık.

Mahleyi: Mahalle.

Nota No: 30 (Su Gelir Millendirir)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Su gelir millendirir
Çayırı küllendirir
Benim bir efendim var
Dilsizi dillendirir

Su gelir pişmen pişmen
Güzellik başa düşman
İl oğlu değil misin de
Dilin dost kalbin düşman

Bahçene vardım bayak
Gülüne vurdum dayak
Taş mı benim yüreğim
Ne dün gördüm ne bayak

Karanfilim eydiler
Atığime deydiler
O yar senin içinden de
Bugün beni dövdüler

Karanfil eker m'oldun
Balınan şeker m'oldun
Şu bana ettiklerin de
Sen olsan çeker misin

Karanfilim al beni
Al bahçene dik beni
Eğer dalım vermezse de
Getir kalmasın beni

Karanfilim düşünüşan
Del olur aşka düşen
Aşka düşen del olmaz da
Yârimden ayrı düşen

Pişmen: Pişman.

Bayak: Az önce.

Atığime: Etek.

Düşnüšan: Düşmek.

Del: Deli.

Nota No: 31 (Topla Gelin Alınızın Kaşını)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biyimi: Beyitlerle kurulan kavuşaksız türkü

Konusu: Aşk

Topla gelin alınızın kaşını

Ağla ağla sil gözünün yaşını

Odalar yapırdım uçtan uca

İçinde yatmadım üç gün üç gece

Kurbanlar kestirem geldiğin gece

Evlerinin önü mermer direği

Nota No: 32 (Söyle Güzel Söyle Bir De Sen Söyle)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biyimi: Beyitlerle kurulan kavuşaksız türkü

Konusu: Aşk

Söyle güzel söyle bir de sen söyle

Felek adamı da yakar mı böyle

Kangallıdan üç kız geldi pınara

Doldurdu destiyi koydu duvara

Cebinden çıkardı verdi bir ayna

Dünya benim oldu sandı divane

Elifin yağlığı çiğdem sarısı

Elifi kaybettik gece yarısı

Nota No: 33 (Şu Çatal Kapının Allı Gelini)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Şu çatal kapının allı gelini

Kalk yolun üstünden ben geçeceğim

Topal Veli Topkaya'nın aşığı

Elinde gezdirir gümüş kaşığı

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadı).

Topkaya: Topkaya Köyü.

Nota No: 34 (Yayladan Mı Geldin Güzel Yayladan)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Ayaklı koşma

Konusu: Aşk

Yayladan mı geldin güzel yayladan

Kaşığınan gözün beni oynatan da

Beni oynatan

Bu güzellik sana kadir mevladan

Geçer bu güzellik yar sana kalmaz da

Yar sana kalmaz

Tepeye çıkarım yola bakarım

Kız senin için nice canlar yakarım da

Gelin yakarım

Düğür saldım anan baban vermezse

Yemin ettim ben seni alır kaçarım da

Alır kaçarım

Nota No: 35 (Yeşilyurda Gelmeyin)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Yeşilyurda gelmeyin

Çamur olur kayarsın

Yeşilyurdun kızları

Namushudur yanarsın

"Bağlantı"

Hobbala yavrum yaz geldi

Bahçeye kiraz geldi

Aldım beş okka kiraz

O da kıza az geldi

Yeşilyurd: Yeşilyurt Köyü.

Okka: Kilo.

Nota No: 36 (Toylar Konmuş Yüce Dağın Ardına)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Toylar konmuş yüce dağın ardına

Kalk sen söyle biz bulalım yurduma

Bu valinin biziminden derdi ne

Yârin mektubuna mühür basmamış

Gül severim gül takınmış başına
Kırpikleri gölge eder kaşına
Hiç ağlayıp durma boşu boşuna
Mevlam da biliyor sana yandığım

Ağustosda erir dağların karı
Gayet güzel olur yiğidin yâri
Kötüye varanın ne olur halı
Kötü adamın var ömrünü yok eder

Uzun kavak uzadı da saz m'oldu
Ben o yardan ayrılalı az m'oldu
Ağladım da ela gözler toz m'oldu
A benim mendilim sil ela gözüm

Uzun kavak olsa dalım olmasa
Yârim güzel olsa malım olmasa
Sevdiğim güzeli bana verseler
Akşama yatacak yerin olmasa

Ağalın önüne koyun kuzlamış
Koyunun kuzusu almaya vardık
Koyun kuzu değil benim merağım
Sevdiğim güzeli görmeye vardık

Şu çatal kapının allı gelini
Kalk yolun üstünden ben geçeceğim
Olanca malımı koydum yoluna
Seni alanaca harc edeceğim

Bahçenize bir taş attım vişneye
Kimseler yârinden ayrı düşmeye
Yâri benden beni yardan ayıran
Ciğerine yağlı kurşun işleye

Evlerinin önü bir kötü yokuş
Kız kurban oluyum bu nasıl bakış
Halının üstüne döktüğün nakış
Nakış döken ellerine kurbanım

Harc: Uğraşmak.

Nota No: 37 (Keklik Kayalı Yerde)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Keklik kayalı yerde “hey Allah hey Allah”
Öter mayalı yerde “açılan güller çiçeği”
Sevdiğimin kavalı
Kaldı dayalı yerde

"Bağlantı"

Gel gel yanıma keklik
Kastın canıma keklik
Al gınalı parmakların
Batır bağrıma keklik

Keklik kumda eşinir “hey Allah hey Allah”
Eşinir de deşinir “hey canimen canimen”
Benim sevdiğim oğlan
Şimdi nerde düşünür

“Bağlantı”

Dolapta sekiz elma “hey Allah hey Allah”
Dördü al dördü kala “açılan güller çiçeği”
Daha evlenmedin mi
Cenabet yüzü kara

"Bağlantı"

Terliğim cici bici “hey Allah hey Allah”
Bastığım çimen içi “açılan güller çiçeği”
Ne arkamdan geliyon
Ağlemin sarı pici

"Bağlantı"

Ayakkabım var benim “hey Allah hey Allah”
Bi garış topukları “açılan güller çiçeği”
Arkamızdan geliyo
Mahalle kopukları

"Bağlantı"

Pic: Argo kelime.

Garış: Karış.

Nota No: 38 (Gidiyor Musun Yârim İlimon)

Hece vezni: Dizesi belli değil.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Türkü

Konusu: Aşk

Gidiyor musun yârim ilimon

İlimon yârim ilimon

Bende gelecekmiyim ilimon

Ben yandım oğlan

Verdin bana sevdâyı ilimon

İlimon yârim ilimon

Çekebilecek miyim ilimon

Ben yandım amman

Gitme yârim ağlarım ilimon

İlimon yârim ilimon

Karaları bağlarım ilimon

Ben yandım oğlan

Sen buradan gidersen ilimon

İlimon yârim ilimon

Çıra olur yanarım ilimon

Ben yandım amman

Nota No: 39 (Aşşığı Dereye Dökerler Harman)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Aşşığı dereye dökerler harman
Âşıklık çekiyom kalmadı derman
Şu dünyada gülden nazik canım var
O da nazlı yârin yoluna kurban

Aşşığıdan gelir hozalı gelin
Topla fistanını toz olur gelin
Kaldırsam peçeni baksam yüzüne
Eller arif olur söz olur yârim

(Kaynak kişi koşmayı tam hatırlayamadı).

Nota No: 40 (Aşşığı Dereye Dökerler Harman)

Hece vezni: 11'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Koşma

Konusu: Aşk

Aşşığı dereye dökerler harman
Âşıklık çekiyom kalmadı derman
Şu dünyada gülden nazik canım var
O da nazlı yârin yoluna kurban

Aşşığıdan gelir hozalı gelin
Topla fistanını toz olur gelin
Kaldırsam peçeni baksam yüzüne
Eller arif olur söz olur yârim

(Kaynak kişi koşmanın diğer dörtlüklerini hatırlayamadı).

Nota No: 41 (Koca Taşı Kaldırdım)

Hece vezni: 7'li hece vezni ile yazılmıştır.

Türü: Güzelleme

Biçimi: Mani

Konusu: Aşk

Yar yar koca taşı kaldırdım

" " altından kum aldirdim
" " ben bir oğlan kandirdim
" " laylon papuç aldirdim

Yar yar motor geliyor motor

" " hep otura otura
" " annem beni veriyor
" " altın dişli doktora

Yar yar tulumbamın kapağı

" " katmer katmer buz tutmuş
" " okula giden yârim
" " çantasını unutmuş

c) Canimen Sözlerinde Yer Alan Kalıp İfadeler

Canimen havalarının sözel yapısı incelendiğinde bir çok halk türküsünde olduğu gibi formel (kalıp) ifadelere rastlanmaktadır.

Form ve formel kelimelerinin İngilizce, ve Türkçe'deki sözlük karşılıkları şu şekildedir:

“Form (İng.), 1. Şekil (n), biçim, suret; hal, üslup, tarz; typ. Forma, formül, kağıt; okul, sınıf.

2. Form (v), teşkil etmek, kurmak, oluşturmak; şekil vermek, -e geliştirmek, düzenlemek, tertiplemek, şekil almak, oluşmak. For-mal (İng.), resmi, usule uygun; biçimsel, şekli.

Form (Tür.), 1. biçim, şekil, 2. bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu. (Uzun, 2005:11)

Formel ifadeler halkın söz söylerken dinleyicinin ilgisini ve dikkatini diri tutma, yeni söz ya da sözler söylemek için vakit kazanma vb. işlevler amacı ile başvurduğu ve halk arasında usta malı satma diye adlandırılan bir uygulamadır. Türkü yakma geleneğinin önemli bir unsuru olan bu kalıp ifadeler türkülerin gezer olması sonucu Anadolu'nun birçok yerine yayılmışlardır. Konunun çok geniş kapsamlı olması dolayısıyla bu çalışmada sadece birkaç örnek vermekle yetinilecektir. Canimen havalarının sözlerindeki kalıp ifadeler ile TRT Repertuvarında türkü sözlerinde yer alan ve bir dize içinde yer alan kalıp ifade örnekleri aşağıda koyu renkle belirtilmiştir:

Aşağıdan gelir gelinin göçü/ Yöre: Eskişehir-Canimen Havası

Aşağıdan gelir aldıramadım/ Yöre: Gümüşhane

Aşağıdan gelir eli develi/ Yöre: Sivas

Aşağıdan gelir düveler gibi/ Yöre: Yozgat

Aşağıdan gelir omuz omuza/ Yöre: Malatya

Dam başında yatıyor/ Yöre: Eskişehir-Canimen Havası

Dam başında dudu var/ Yöre: Denizli

Dam başında duran kız/ Yöre: Malatya

Dam başında hezen var/ Yöre: Sivas

Dam başında sarı çiçek (feride'm)/ Yöre: Nevşehir

Evlerinin önü bir kötü yokuş/ Yöre: Eskişehir-Canimen Havası

Evlerinin önü arpa/ Yöre: Ankara

Evlerinin önü bulgur dibeği/ Yöre: Isparta

Evlerinin önü dumanlı dayler/ Yöre: Bilecik

Evlerinin önü guşlar darısı/ Yöre: Erzurum

Su gelir millendirir/ Yöre: Eskişehir-Canimen Havası

Su gelir akmayınan/ Yöre: Niğde

Su gelir ark uyanır/ Yöre: Erzurum

Su gelir çağlar ayşe'm/ Yöre: Şanlıurfa

Su gelir güldür güldür/ Yöre: Afyon

Yüce dağ başına yağan kar m'ola/ Yöre: Eskişehir-Canimen Havası

Yüce dağ başına kar yağmış gibi/ Yöre: Sivas

Yüce dağ başına yağan kar idim/ Yöre: Kırıkkale

Yüce dağ başında bir sürü kuzu/ Yöre: Erzurum

Yüce dağ başında kervanın ucu/ Yöre: Rumeli

Bu kalıp ifadeler daha da çoğaltılabilir. İki, üç ve dört dizeden oluşan kalıp ifadeler de yer almaktadır. Ancak asıl konu canimen havaları olduğu için çok fazla ayrıntıya girilmemiştir.

d) Muammer Uludemir'in Canimen İle İlgili Derlemeleri

Çorap İnce

Çorap ince şiş ince "gelin elimi goyver"
Dert yürekde bişince "goyver ellerimi goyver"
Adam iflah mı olur? "gelin ellerimi goyver"
Bir kötüye düşünce "goyver ellerim goyver"

Kiremit buzuyunan "gelin elimi goyver"
Kim görmüş gözüyüen "goyver ellerim goyver "
Adam yardan mı geçer "gelin elimi goyver"
Ellerin sözüyüen "goyver ellerim goyver "
(Uludemir, 1972: 53)

Uzandım Uzandım Dala Uzandım

Uzandım uzandım dala uzandım
Okumadan malimliğe özendim
Yar senin için ben bu derdi kazandım
Aşamadım dağları ardında kaldım
Şöyle bir yiğidin derdinde kaldım

"Bağlantı"

Ağam yar, paşam yar
Hangi de dağdan aşam yar
Şık şık halka boynuma
Sürmeli kızlar koynuma
Gir, gir dostum aman

Çobanın koyunu gedikten aştı
Alaca şişegi kurt aldı kaçtı
Çoban hey hey derken dili dolaştı
Varman kızlar varman bitli çobana
İlle de kavurması tatlı çobana

"Bağlantı"

(Uludemir, 1972: 54)

Yar Leylalı

Kahveler kavrulacak "yar Leylalı, kız sevdalı"
Yarım tabur kalkacak "
Yar askere gidince "
Bana kimler bakacak "

Kahveyi kavururlar " yar Leylalı, kız sevdalı "
Pişmeden savururlar "
Bizim köyde adettir "
Sevmeden ayırırlar "
(Uludemir, 1972: 73)

Elmalı Dağlar

Karşıdan karşıya elmalı dağlar
Elması dökülmüş suları çağlar
İki eli koynunda bir gelin ağlar
Ağla gelin ağla yol ayrı düştü
Yol ayrı düşmezse tebdilim şaştı

Şu çatal kapının allı gelini
Kalk yolun üstünden ben geçeceğim
Olanca malımı koydum yoluna
Seni alanaca harç edeceğim

Çeşmenize güğüm koydum doldu mu?
Üstüne yar sevdim hayal oldu mu?
Üç ay oldu ben bu elden gideli
İncecik belini saran oldu mu?
(Uludemir, 1972: 74)

İlimon Ektim Taşa (Halay Havası)

İlimon ektim taşa "ilimon ilimon yarım ilimon"
Bitmedi kaldı kışa "ilimon yar yandım aman"
Ne talihsiz başım var " ilimon ilimon yarım ilimon "
Askerlik geldi başa " ilimon yar yandım aman "

İlimon ekermisin " ilimon ilimon yarım ilimon "
Balınan şeker misin " ilimon yar yandım aman "
Dünyada yaktın beni " ilimon ilimon yarım ilimon "
Ahrette çekermisin " ilimon yar yandım aman "

Yarım dükkan önünde " ilimon ilimon yarım ilimon "
Anahtarı elinde " ilimon yar yandım aman "
Ne yapsın benim yarım " ilimon ilimon yarım ilimon "
Tahsili var elinde " ilimon yar yandım aman "

Ceviz masa üstünde " ilimon ilimon yarım ilimon "
Ütüye bak ütüye " ilimon yar yandım aman "
Yar üstüme evlenme " ilimon ilimon yarım ilimon "
Gidersin gümbürtüye " ilimon yar yandım aman "

Harmana gel harmana " ilimon ilimon yarim ilimon "
Harman dar gelir bana " ilimon yar yandım aman "
Yeni çarpılar çıkmış " ilimon ilimon yarim ilimon "
Yeşilliden al bana " ilimon yar yandım aman "
(Turhan, 2007: 51)

Keçi Koştum Sabana (Canimen)

Keçi koştum sabana hey canimen canimen
Kapıdaki çobana canimen canimen
Can cana kurban canimen
O da bize kurban canimen
Keklik kayalı yerde hey canimen canimen
Öter mayalı yerde şık şık helke boynuma
Sevdiğimin kavalı küpeli kızlar yanıma
Kaldı kayalı yerde canimen canimen
Can cana kurban canimen
O da bize kurban canimen

Keklik idim vurdular hey canimen canimen
Kanadımı kırdılar şık şık helke boynuma
Ben nenin nesi idim küpeli kızlar yanıma
Annemden ayırdılar canimen canimen
Can cana kurban canimen
O da bize kurban canimen
(Turhan, 2007: 58)

C) Canimenin Oyun Olarak İcrası

Canimen, aynı zamanda sözlü bir oyundur. Bunun yanında çalgı oyuna hiçbir zaman eşlik etmez. Uygulama esnasında kişiler hem türküyü söyleyip hem de oyunu oynarlar.

Canimen oyunu çok basit figürlerden oluşmaktadır. Figürlerin basit olması nedeniyle yörede herkes rahatlıkla oyuna eşlik edebilmektedir.

a) Canimende Grupların Sayısı ve Kümeleşmesi

Canimen, toplu olarak oynanır. Toplu oyunlar en az 5 kişinin katılımıyla gerçekleşir. Bu sayının daha az olması halinde oynan oyun toplu oyun kapsamından çıkmaktadır. Canimen oyunu da en az 5 ve 6 kişiden oluşmaktadır. Dolayısıyla toplu oyun olarak nitelendirilebilir. Canimen en çok 20-30 kişiden oluşmaktadır. Sayı daha fazla olduğunda 2 halka da kurulabilir.

Oyunu oynayacak grupların kümeleşmesi kadın ve erkek karışık şekilde olur. Bu şekildeki kümeleşme de kadın ve erkekler arasındaki yakınlık derecesi göz önünde bulundurulur.

b) Canimende Diziliş

Canimen oyunu halka şeklinde kızlı-erkekli tutulur. Bir halka içinde kızlar ve erkekler guruplaşır.

c) Canimende Figür

Bu oyun ağır ve basit figürlerden oluştuğu için yörede hemen hemen herkes bu oyunu oynayabilir. Bu oyunun içinde hoplama dedikleri, birbirlerini eğlence amaçlı düşürdükleri bölüm de vardır.

Canimen daha önce de belirtildiği gibi el ele tutuşularak birlikte oynanır. Oyun esnasında oyuncuların coştukları sırada ellerini bırakıp el çırpma (alkış tutma) figürlerinin uygulandığı görülmektedir. El çırpma bir nevi oyunda ritim görevini de üstlenmektedir.

ARAŞTIRMADA GÖRÜŞME YAPILAN KAYNAK KİŞİLERİN LİSTESİ

Tablo 16.

<p>Adı, soyadı: Dilber Önlü Yaşı: 46 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 16 Mayıs 2008 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>	<p>Adı, soyadı: Süleyman Önlü Yaşı: 42 Öğrenimi: Yok Mesleği: Çiftçi İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 16 Mayıs 2008 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>
<p>Adı, soyadı: Yusuf Önlü Yaşı: 77 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Çiftçi İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 16 Mayıs 2008 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>	<p>Adı, soyadı: Halil Adsoy Yaşı: 68 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Çiftçi İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>
<p>Adı, soyadı: Yeter Korkmaz Yaşı: 88 Öğrenimi: Yok Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>	<p>Adı, soyadı: Yusuf Ulu Yaşı: 63 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Çiftçi İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>
<p>Adı, soyadı: Hüsniye Yaşı: 64 Öğrenimi: Yok Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>	<p>Adı, soyadı: Hasan Özyurt Yaşı: 85 Öğrenimi: Yok Mesleği: Çiftçi İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Karatepe Köyü Konuşma Tarihi: 5 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>
<p>Adı, soyadı: Ali İhsan Özkaya Yaşı: 60 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Aşçı İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Karatepe Köyü Konuşma Tarihi: 7 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>	<p>Adı, soyadı: Zeynep Özyurt Yaşı: 57 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Karatepe Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi</p>
<p>Adı, soyadı: Sultan İnanıç Yaşı: 49 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını</p>	<p>Adı, soyadı: Fatma Tanrıverdi Yaşı: 53 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını</p>

İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Yahnikapan Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi	İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Yahnikapan Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Sultan İnanıç'ın evi
Adı, soyadı: Elif Aytöre Yaşı: 59 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Eskişehir Merkez Yahnikapan Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Sultan İnanıç'ın evi	Adı, soyadı: Telli Suna Gölpek Yaşı: 53 Öğrenimi: Ortaokul Mesleği: Halk Ozanı İlçesi, Köyü: Alpu İlçesi Sarıkavak Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi
Adı, soyadı: İsmihan Arı Yaşı: 68 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Seyitgazi İlçesi Doğançayır Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Telli Suna Gölpek'in evi	Adı, soyadı: Fadime Özyılmaz Yaşı: 63 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Seyitgazi İlçesi Doğançayır Köyü Konuşma Tarihi: 4 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Telli Suna Gölpek'in evi
Adı, soyadı: Kadriye Duran Yaşı: 40 Öğrenimi: İlkokul Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Mahmudiye İlçesi Topkaya Köyü Konuşma Tarihi: 27 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi	Adı, soyadı: Gülsün Özkaya Yaşı: 71 Öğrenimi: Yok Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Seyitgazi İlçesi Çürüttüm Köyü Konuşma Tarihi: 3 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Kaynak kişinin evi
Adı, soyadı: Gülfiye Çelik Yaşı: 63 Öğrenimi: Yok Mesleği: Ev kadını İlçesi, Köyü: Mahmudiye İlçesi Yeşilyurt Köyü Konuşma Tarihi: 3 Ağustos 2009 Konuşma Yeri: Gülsün Akkaya'nın evi	

“Eskişehir ve Yöresi Canimen Havaları” adlı bu çalışma için birebir 19 kişi ile görüşüldü. Kaynak kişilerin kamera ve kayıt cihazı gibi aletlerden tedirgin olup verimli bir sunum yapılamayacağı anlaşılıp, ezgileri dinlerken çoğu kaynak kişiden habersiz kayıt yapıldı. Ayrıca kadın-erkek, yalnız erkek ya da yalnız kadınlardan canimen örnekleri kayıt edildi.

KAYNAK KİŞİLERE YÖNELTİLEN SORULAR:

- 1- Adı-Soyadı:
- 2- Varsa lakabı:
- 3- Doğum yeri ve yılı:
- 4- Medeni hali (evli ise kaç çocuğu var):
- 5- Askerlik durumunuz:
- 6- Yörenin yerli halkından mısınız?
- 7- Yörenin dışında başka nerelerde yaşadınız? Yaşadıysanız o yörenin ezgilerini çalıp söylediniz mi?
- 8- Öğrenim durumunuz nedir?
- 9- Mesleğiniz nedir, geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?
- 10- Ne zamandan beri türkü söylüyorsunuz?
- 11- Söylediğiniz ezgileri kimlerden öğrendiniz?
- 12- Ailenizde kendinizden başka müzikle uğraşan var mı?
- 13- Yöre ezgilerini kendinizden başka seslendirenler var mı, varsa kimlerdir?
- 14- Seslendirdiğiniz ezgileri değişik biçimde başkalarından ya da yayınlardan duydunuz mu?

CANİMEN GELENEĞİ İLE İLGİLİ ALAN SORULARI

- 1- Canimen nedir?
- 2- Canimen geleneği nasıl başlamış ve günümüze nasıl gelmiştir? Belirli bir tarihi var mıdır?
- 3- Canimen oyununda anlatılmak istenen konu nedir? (insan tabiat ilişkisi, insan insan ilişkisi, insan hayvan ilişkisi, savaş, barış, göç, askere uğurlama ve karşılama, nişan düğün, yaylaya çıkış ve dönüş)
- 4- Canimen oyununun hareket ve figürlerinin anlamı nedir ve ne anlatmak ister?
- 5- Oyun yöre halkının karakteristik özelliğini yansıtıyor mu?
- 6- Canimen oyunu kimler tarafından oynanıyor ve söylenir? (yalnız kadınlar, yalnız erkekler, çocuklar, karma, yaşlılar, gençler; bekâr kız veya erkekler, kaynanalar, gelinler, analar vb.)
- 7- Canimen hangi zamanlarda ve ne tür ortamlarda icra ediliyor? (yaz-kış- ilkbahar-sonbahar, doğum, sevinç, eğlence)
- 8- Canimen oynanırken yöresel kıyafet giyiliyor mu? Giyiliyorsa eğer o yörenin coğrafi konumu ve yöre halkının yaşamını yansıtıyor mu?
- 9- Yörede canimene başka isim veriliyor mu?
- 10- Yörede canimen havası yaratma geleneği var mıdır? Var ise kimler yaratıyor veya “bestelediğini” iddia ediyor?
- 11- Canimen her olay için farklı mı yaratılıyor?
- 12- Yörede tanınmış, usta canimen havası bilen var mı?
- 13- Canimen havasını ne zaman kimden öğrendiniz?
- 14- Canimen koro halinde mi, yoksa tek mi söyleniyor?
- 15- Erkekler ve kadınlar tarafından söylenen canimenler var mı? Var ise bunlar nelerdir?
- 18- Canimen icra edilirken bir çalgı eşlik ediyor mu?

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışmasının konusu, Eskişehir ve Yöresine ait Canimen Havalarıdır. Çalışma, Mayıs 2008 – Ağustos 2009 tarihleri arasında yapılmış olan sistematik bir alan çalışması ve onun bulgularını içermektedir.

Çalışmanın ilk aşamasında, bir durum tespiti yapabilmek için yazılı kaynaklar taranmış ve betimlemeler yapılmıştır. Eskişehir yöresi müzik ve oyun kültürü hakkında verilen bilgiler ile asıl konuya bir temel teşkil etmesi düşünülmüştür.

Çalışmanın ikinci aşamasında, ağırlıklı olarak canimen havalarının yer aldığı 7 adet yerleşim birimi tek tek taranmış ve konunun ayrıntıları ile ortaya konulabilmesi için alanda katılımlı gözlem ve kaynak kişilerle yapılandırılmış - yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, elde edilen bilgiler kayıt altına alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü aşamasında, yazılı kaynaklardan ve alandaki kaynak kişilerden elde edilen bilgiler tek tek analiz edilmiş ve konu ile ilgili bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca alan çalışması sırasında daha önce derlenmemiş olan ve günümüzde yöredeki icrası devam eden yeni canimen havaları da tespit edilmiş ve notaya alınıp araştırmada sunulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıdaki sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır:

* Canimen havaları ile ilgili sistemli ve ayrıntılı bir kaynak tespit edilememiştir. Muammer Uludemir-Ayten Uludemir'e ait konu ile ilgili en eski kaynaklardan olan "Eskişehir Folkloru Müzik Derlemeleri" adlı araştırmanın sadece bir bölümü canimen havaları ile ilgili derlemeleri içermekte, onun dışında ise kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamaktadır.

* Canimen terimi Farsça kökenli bir sözcük olduğu tespit edilmiştir. Yörede yaşayan bir kaynak kişi can anlamına geldiğini ifade etmiştir.

* Canimen eğlence, söz kesme, nişan, kına, düğün ve sünnette Türkmenlerin kadın-erkek birlikteliği ile oynadıkları bir tür halaydır.

* Canimen havaları, karşılıklı söz söyleme esasına dayalı, oyunlu ve ezgili bir türdür.

* Çalışmanın doğru bir eksen üzerinde yönlendirilebilmesi için 19 adet kaynak kişi ile alanda birebir görüşmeler yapılmıştır. Kaynak kişilerin kamera ve ses kayıt cihazı gibi teçhizatlardan tedirgin olmamaları için çeşitli önlemler alınmış ve doğal ortam sağlanmaya özen gösterilmiştir. Ayrıca grupların dışında, 1 kadın-1 erkek, yalnız erkeğin ya da kadının icra ettiği canimen örnekleri kayıt edildi.

* Çalışmada yöre halkından derlenen 41 canimen havası notaya alınmış, ezgisel ve sözel açılardan değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

* Canimen havaları usul bakımından incelediğinde, en sık kullanımına göre sırasıyla 4/4, 18/8, 6/4, 12/8, 6/8 ve 2/4'lük usul kalıplarında oldukları ortaya çıkmaktadır.

* Derlenen canimen havalarında, 15 adet sık kullanılan farklı kalıp ezgi tespit edilmiştir.

* Derlenen ezgilerin ses genişliklerinin 4-5 ses ile sınırlı olduğu görülmektedir. Yeni derlenen ezgilerin dizilerinin, 13 adet Hicaz, 7 adet Hüseyini, 6 adet Uşşak, 6 adet Çargâh, 5 adet Acemkürdi, 1 adet Gerdaniye ve 1 adet de Buselikten oluştuğu tespit edilmiştir.

* Canimen ezgilerine herhangi bir çalgının eşlik etmediği tespit edilmiştir.

Derlenen toplam 41 canimen havası şiirsel açıdan şekil olarak incelendiğinde tamamının hece vezninde olduğu tespit edilmiştir. Bunların büyük bir çoğunluğunun güzelleme, koşma, ayaklı koşma, türkü, beyitlerle kurulan kavuştaksız türkü, mani ve taşlama tarzında olduğu görülmektedir. Bu sonuç, halk türkülerimizde de yaygın olarak görülen ölçülü söz söyleme geleneğinin bir yansıması olarak düşünülmektedir.

* Canimenlerin sözel yapısında Anadolu'nun bir çok yöresinde olduğu gibi bir takım kalıp formel ifadelerin de yer aldığı görülmektedir. Bu; türkülerin gezer olmasının bir sonucu olarak kitlelere yayıldığına bir göstergesi olarak görülmektedir.

* Canimenlerin sözleri genellikle sevgi, sitem, özlem ve naz gibi temaları içermektedir.

* Canimen uygulamaları ile nanay, yallı ve deme çevirmeler arasındaki ortak unsurların varlığı tespit edilmiştir. Ezgi ve oyun eşliğiyle karşılıklı söz söyleme geleneği bu ortak unsurları ifade etmektedir.

Yukarıda belirtilen bilgilerin ışığında, kültürümüzün somut olmayan miraslarından olan Eskişehir ve yöresine ait “canimen havaları” ile ilgili yapılan bu çalışma; ilk akademik ve alan tespitleriyle belgelenen bir çalışma olup halk kültürüne ve dolayısıyla halkbilimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

“Nanay-yallı, deme-çevirme” adları ile anılan ve canimen havaları ile benzerlikleri varsayılan uygulamaların incelenmesi, konunun daha kapsamlı bir şekilde açıklığa kavuşturulması bakımından araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslanoğlu, İ., Çubuk Yöresi Alevi Köyleri,
http://w3.gazi.edu.tr/~iarslan/cubuk_yoresi.pdf, 27 Mayıs 2009
- Danışman, Z. ve Gök, S. (1966). Osmanlı Padişahları I “Osman Gazi Devri-Altaylar’dan Söğüt’e”, İstanbul.
- Dilçin, C. (2009). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
Eskişehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,
<http://www.eskisehirkulturuzm.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF4329F0A36BFEFBCD46148DEDD773827B>, 13 Nisan 2010
- Gazimihâl, M. R. (1928). Anadolu Türküleri ve Mûsikî İstikbalimiz, İstanbul.
- Gazimihâl, M. R. (1997). Türk Halk Oyunları Kataloğu II. Cilt, Haz. Tan, N., Çakır, A., Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 1963.
- Gazimihâl, M. R. (1999). Türk Halk Oyunları Kataloğu III. Cilt, Haz. Tan, N., Çakır, A., Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 2299.
- Halk Dili Derleme Sözlüğü, Ekşi Sözlük,
<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=halk%20dili%20derleme%20s%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC>, 23 Nisan 2009
- Hancılı Köyü, <http://www.hancili-köyü.de/link3.shtml>, 27 Mayıs 2009
- İleri, C. (2008). Eskişehir Türkmen Ağızları Söz Varlığı, Ankara: Başkent Klişe@Matbaacılık.
- İleri, C. Şiir Bilgisi, Ünite 5,
<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2273/unite05.pdf>, 25 Mayıs 2009
- İleri, C., Türk Edebiyatında Şiir Bilgisi 2, Ünite 7,
<http://www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2273/unite07.pdf>, 25 Mayıs 2009
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi, İstanbul: Nobel Yayınları.
- Özbek, M. (1998). Türk Halk Müziği El Kitabı I Terimler Sözlüğü, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Özgül, M., Turhan, S. ve DÖKMETAŞ, K. (1996). Notalarıyla Uzun Havalarımız, Ankara: Cem Veb Ofset Ltd. Şti.
- Şükûn, Z. (1996). Farsça – Türkçe Lûgat I, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Turhan, S. (2007). Halk Müziğimizde Oyun ve Saz Havaları, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Cilt: 3.
- Uludemir, M. (1972). Eskişehir Folkloru Müzik Derlemeleri 2, Eskişehir: Eskişehir Cemiyeti Yayınları No. 1.
- Uzun, M. O. (2005). TRT Repertuarındaki Türkülerde Kullanılan Formel İfadeler, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

EKLER

HALK AĞZINDAN DERLENEN CANİMEN HAVALARININ NOTA METİNLERİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 01

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

ALTIN SAAT KOLUNDA

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

AL TIN SA AT KO LUN DA KI RA VA TIN BOY NUN DA
ÇOK GÜ ZEL SİN SEV Dİ ĞİM ME LEK Mİ VAR SO YUN DA
NİN NA NİN NA YA RİM NİN NA NİN NA

1-
ALTIN SAAT KOLUNDA
KIRAVATIN BOYNUNDA
ÇOK GÜZELSİN SEVDİĞİM
MELEK Mİ VAR SOYUNDA

"BAĞLANTI"
NİNNA NİNNA YARİM
NİNNA NİNNA

2-
GÜZEL ADIN MÜNEVER
MERDİVENDEN İNİVER
ŞU GARİBİN YÜZÜNE
BİR KEREÇİK GÜLÜVER

"BAĞLANTI"

3-
ENTAREM KİLOŞ DURUR
KIZ OĞLANI COŞTURUR
OĞLAN KIZI GÖRÜNCE
İŞE GİTMEZ BOŞ DURUR

"BAĞLANTI"

4-
PATLICANI OYARLAR
İÇİNE KIYMA KOYARLAR
ESKİŞEHİR KIZLARI
CAMDAN OĞLAN KOYARLAR

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 02

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

BEN BİR DOLMA BİBERİM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

BEN BİR DOL MA Bİ BE RİM YU VAR LA NIR Gİ DE RİM
ÇOK KO NUŞ MA KAY NA NA OĞ LUNU A LIR Gİ DE RİM
NİN NA NİN NA YA RİM NİN NA NİN NA

1-
BEN BİR DOLMA BİBERİM
YUVARLANIR GİDERİM
ÇOK KONUŞMA KAYNANA
OĞLUN'ALIR GİDERİM

2-
KİREMİTTE GEZERİM
KİREMİTİ EZERİM
VALLAH BİLLAH KAYNANA
BEN OĞLUNDAN GÜZELİM

"BAĞLANTI"
NİNNA NİNNA YARİM
NİNNA NİNNA

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 03

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

DAM BAŞINDA YATIYOR

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

DAM BA ŞIN DA YA TI YOR YOR GAN GÖ BEK A TI YOR
Ö TE VAR KU RU GE LİN KE MİK LE RİN BA TI YOR
NİN NA NİN NA YA RİM NİN NA NİN NA

- 1- DAM BAŞINDA YATIYOR "BAĞLANTI"
YORGAN GÖBEK ATIYOR NİNNA NİNNA YARİM
ÖTE VAR KURU GELİN NİNNA NİNNA
KEMİKLERİN BATIYOR
- 2- DAM BAŞINDA BITİRİK "BAĞLANTI"
GELİN KIZLAR OTURAK
OTURAK DA NE DURAK
EVLENEK DE KURTULAK
- 3- MASA ÜSTÜNDE BIÇAK "BAĞLANTI"
BABAM DÜKKAN AÇACAK
AÇMA BABA DÜKKANI
ABİM KIZ KAÇIRACAK
- 4- TOPKAYAYA GELMEYİN "BAĞLANTI"
ÇAMUR OLUR KAYARSIN
TOPKAYANIN KIZLARI
CİLVELİDİR YANARSIN
- 5- TAŞ DÖNMÜYOR DÖNMÜYOR "BAĞLANTI"
YAR GELMİYOR GELMİYOR
ÇOK ÖZLEDİM SEVDİĞİM
ANNEN Mİ İZİN VERMİYOR

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 04

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

KOLUNDAKİ SAATİ

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

KU RA DA Kİ SA A Tİ VER YA RİM BEN KU RA YIM
DA MAT KU RA Bİ SE NE Ü TÜ YÜ BEN VU RA YIM
NİN NA NİN NA YA RİM NİN NA NİN NA

1-
KOLUNDAKİ SAATİ
VER YARİM BEN KURAYIM
DAMATLIK ELBİSENE
ÜTÜYÜ BEN VURAYIM

2-
ENTAREMİN DÜĞMESİ
YANA BAKIYOR YANA
AHRET SENİN SEVDİĞİN
BANA BAKIYOR BANA

"BAĞLANTI"
NİNNA NİNNA YARİM
NİNNA NİNNA

"BAĞLANTI"

3-
KOLUNDAKİ SAATE
NACAR DİYORLAR NACAR
ANNESİNİN BİR KIZI
KAÇAR DİYORLAR KAÇAR

4-
KARŞI KARŞI HANIMIZ
ÇİFTEDİR HARMANIMIZ
SEN ORDAN BAK BEN BURDAN
ÇATLASIN DÜŞMANIMIZ

"BAĞLANTI"

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 05

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

ARABAMIN TEKERİ

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

1-
ARABAMIN TEKERİ
LEKELİDİR LEKELİ
TOPKAYANIN KIZLARI
HEPSİDE BOM BOM ŞEKERİ

2-
HEY ATILAR ATILAR
BOYNU KIRAVATLILAR
KIZ GÖRMEYE GELMİŞLER
PATLICAN SURATLILAR

3-
OCAK ÜSTÜNDE HALBUR
DÖNÜYOR HALDIR HALDIR
TOPKAYANIN KIZLARI
HEM UZUNDUR HEM KAMBUR

4-
MASA ÜSTÜNDE VIŞNE
İŞLE ABLACIM İŞLE
ABLAM GELİN GİDİYOR
SIRA BANA GELİYOR

5-
MASA ÜSTÜNDE TAVA
İNSAFA GEL İNSAFA
BENİM SEVDİĞİM OĞLAN
KARA GÖZLÜ MUSTAFA

6-
BAHÇELERDE MAYDONUZ
YOLDUNUZDA YOLDUNUZ
ŞU İZMİRİN GENÇLERİ
SİZ DEMİ ADAM OLDUNUZ

7-
BİZİM EVİN ÖNLERİ
ÖRDEKLERİN TÜYLERİ
BEN YARİMİ BEKLERİM
CUMARTESİ GÜNLERİ

8-
MOTUR HARLAYIP GELİR
CAMI PARLAYIP GELİR
ŞU GELEN BENİM YARİM
MENDİL SALLAYIP GELİR

9-
KURU KINA YAŞ KINA
ÖLÜYORUM AŞKINA
ALLAH NASİP ETMESİN
SENİN GİBİ ŞAŞKINA

10-
KÜMESTEKİ TAVUKLAR
BEYAZ BEYAZ YUMURTLAR
TOPKAYANIN GENÇLERİ
ÇAY İÇERKEN UYUKLAR

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 07

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

ECCİM GİLİN PÖSLÜĞE DE KUŞ KONDU

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

EC CİM Gİ LİN PÖS LÜ ĞE DE KUŞ KON DU
Kİ ŞE Lİ YOM Kİ ŞE Lİ YOM GİT Mİ YO
BAS MA LI YOR GA NIN U CU NA BAS TIM
SA RI LIP YAT MA YA VA RI DI KAS TIM

1-
ECCİM GİLİN PÖSLÜĞE DE KUŞ KONDU
KİŞELİYOM KİŞELİYOM GİTMİYO
BASMALI YORGANIN UCUNA BASTIM
SARILIP YATMAYA VARIDI KASTIM

2-
DOĞRU SÖYLE YAR ALLAHİ SEVERSEN
BENDEN BAŞKA VARIMYDI Bİ DOSTUN
ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ
KALK YOLUN ÜSTÜNDEN BEN GEÇECEĞİM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 08

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

MOTOR HARLAYIP GELİR

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

MO TOR HAR LA YIP GE LİR CA MI PAR LA YIP GE LİR
ŞU GE LEN BE NİM YA RİM MEN DİL SAL LA YIP GE LİR
BOŞ VER AL DIR MA A LI RİM Dİ YE KAN DIR MA
HİÇ AK LIM DAN ÇIK MI YOR MA DI MAK DA Kİ DON DUR MA

1-
MOTOR HARLAYIP GELİR
CAMI PARLAYIP GELİR
ŞU GELEN BENİM YARİM
MENDİL SALLAYIP GELİR

"BAĞLANTI"
BOŞVER ALDIRMA
ALIRIM DİYE KANDIRMA
HİÇ AKLIMDAN ÇIKMIYOR
MADIMAKDAKİ DONDURMA

2-
BENİM YARİM ÇOK GÜZEL
KALDIRIMLARDA GEZER
MAVİ GÖMLEK GİYİNCE
CÜNEYT ARKINA BENZER

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 09

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

HACILAR HACILAR ÜNLÜ HACILAR

SÜRESİ: ♩ = 100

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

HA CI LAR HA CI LAR ÜN LÜ HA CI LAR
A ĞAÇ LAR AR DIÇ DA ÇAM LAR GI CI LAR
Sİ ZE Dİ YOM HA LAY ÇE KEN BA CI LAR
A RA NIZ DA NAZ LI YA RİM VAR MO LA

1-
HACILAR HACILAR ÜNLÜ HACILAR
AĞAÇLAR ARDIÇ DA ÇAMLAR GİCİLER
SİZE DİYOM HALAY ÇEKEN BACILAR
ARANIZDA NAZLI YARİM VAR M'OLA

3-
BİR DAL KARANFİLİM BİR DAL BİBERİM
BUGÜN MİSAFİRİM YARIN GİDERİM
EYDİRME KAŞINI KALKAR GİDERİM
EVİNİ BAŞINA YIKAR GİDERİM

2-
ŞU DAĞIN ARDINDA BİR ALLI BAYRAK
BİR YANI YAĞ OLMUŞ BİR YANI KAYMAK
SEN KİMİN YARISIN HER YANIN OYNAK
OYNAMIŞ OYNADIYOR YAR BENİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Topkaya Köyü

NO : 10

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN
Cemile CANSIZ

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

BAHÇENİZE BİR TAŞ ATTIM VİŞNEYE

SÜRESİ: ♩ = 280

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

BAH ÇE Nİ ZE BİR TAŞ AT TIM VİŞ NE YE
KİM SE LER DE YAR DER Dİ NE DÜŞ ME YE
YA Rİ BEN DEN BE Nİ YAR DAN A YI RAN
Cİ ĞE Rİ NE YAĞ LI KUR ŞUN İŞ LE YE

1-
BAHÇENİZE BİR TAŞ ATTIM VİŞNEYE
KİMSELER DE YAR DİRDİNE DÜŞMEYE
YARİ BENDEN BENİ YARDAN AYIRAN
CİĞERİNE YAĞLI KURŞUN İŞLEYE

2-
ÇEŞMENİZE GÜĞÜM KOYDUM DOLDU MU
ÜSTÜNE YAR SEVDİM AYAN OLDU MU
DOĞRU SÖYLE YAR ALLAHİ SEVERSEN
SENİ BENDEN BAŞKA SEVEN OLDU MU

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 12

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

YILANA BAK YILANA

SÜRESİ: ♩ = 280

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YI	LA	NA	BAK	YI	LA	NA
KIV	RİM	KIV	RİM	DO	LA	NA
BEN	YA	Rİ	Mİ	KAY	BET	TİM
BİN	AL	TİN	VAR	BU	LA	NA

1-
YILANA BAK YILANA
KIVRİM KIVRİM DOLANA
BEN YARİMİ KAYBETTİM
BİN ALTIN VAR BULANA

2-
DENİZİN KENARINDA
YILANIN KEMİKLERİ
YİNE ARDIMA DÜŞTÜ
HAYİNİN ENİKLERİ

3-
DENİZİN KENARINDA
ARPA BİÇERİM ARPA
SEVMEDİĞİM KIZLARNAN
DALGA GEÇERİM DALGA

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 15

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

AL ELMAN OYULUR MU

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

AL EL MAN O YU LUR MU VAL LAH YAR
GÜ ZE LE DO YU LUR MU VAL LAH YAR

AL EL MAN O YU LUR MU VAL LAH YAR
GÜ ZE LE DO YU LUR MU VAL LAH YAR

1-
AL ELMAN OYULUR MU "VALLAH YAR"
GÜZELE DOYULUR MU "VALLAH YAR"

2-
GÜZEL SEVEN OĞLANIN "VALLAH YAR"
KOLLARI YORULUR MU "VALLAH YAR"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 16

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

YÜCE DAĞ BAŞINA YAĞAN KAR M'OLA

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YÜ CE DAĞ BA ŞI NA YA ĞAN KAR M'O LA
SA LI NI SA LI NI GE LEN YAR M'O LA
AÇ SAM YOR GA NI NI GİR SEM KOY NU NA
A CEB AS KER YA RİM GEL Dİ DER M'O LA

1-
YÜCE DAĞ BAŞINA YAĞAN KAR M'OLA
SALINI SALINI GELEN YAR M'OLA
AÇSAM YORGANINI GİRSEM KOYNUNA
ACEB ASKER YARİM GELDİ DER M'OLA

2-
ÇANTAYI GÖRÜNCE ASKER Mİ SANDIN
ASKERE GİDENİ GELMEZ Mİ SANDIN
BENİ YAR BULAMAZ KALIR MI SANDIN
BEN SENİ GÜCCÜKDEN SEVEN OĞLANIM

3-
ODALAR YAPTIM DA HALI MI SANDIN
PEŞİNE DÜŞTÜM DE DELİ Mİ SANDIN
BENİ YAR BULAMAZ GALIR MI SANDIN
BEN SENİ GÜCCÜKDEN SEVEN OĞLANIM

4-
SÖYLEDİM SÖYLEDİM SÖZÜM KALMADI
GÜZELLER YANINDA YÜZÜM KALMADI
GÖNLÜM DÜŞTÜ BİR KÖTÜNÜN ARDINA
ESKİ DOSTLAR SELAMIMI ALMADI

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 17

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Hasan ÖZYURT

DERLEME TARİHİ
05.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

YER DEĞİLİM KARIŞ KARIŞ ÇARLAĞAM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YER DE Ğİ LİM KA RIŞ KA RIŞ ÇAR LA ĞAM
SU DE Ğİ LİM A KAM A KAM DU RU LAM
BU DÜN YA DA SEV Dİ Ğİ NE SA RI LAN
BU DÜN YA DA SOR GU SU AL YO ĞU MUŞ

- 1-
YER DEĞİLİM KARIŞ KARIŞ ÇARLAĞAM
SU DEĞİLİM AKAM AKAM DURULAM
BU DÜNYADA SEVDİĞİNE SARILAN
BU DÜNYADA SORU SUAL YOĞUMUŞ
- 2-
DEYME BENİM GAMLI YASLI GONÜME
BEN BİR USUL BOYLU YARDAN AYRILDIM
FELEK BENİ ATTI GURBET ELLERE
SANKİ DÜNYA DOLU MALDAN AYRILDIM
- 3-
DEMİR ÇARIK GİYDİM O DA DELİNDİ
YÜREĞİMDE YAĞ KALMADI ERİDİ
EVEL YARIN SEVGİLİSİ BEN İDİM
ŞİMDİ UĞRUN UĞRUN BAKAN BEN OLDUM
- 4-
ATIN BENİ ŞU DAĞLARIN ARDINA
DOLANIR GELİRİM YİNE YURDUMA
ORTAK OLUR MUSUN BENİM DERDİME
DERDİMİN ORTAĞI YAR SEFA GELDİN

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 18

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Hasan ÖZYURT

DERLEME TARİHİ
05.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

DERE KENARINA YAĞMAZ MI TOLU

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

DE RE KE NA RI NA YAĞ MAZ MI TO LU
YA RİN DEN AY RI LAN OL MAZ MI DE Lİ
DU MUR DU MUR OL MUŞ ME ME NİN TE Rİ
SÖY LE GÜ ZEL SÖY LE BİR DE SEN SÖY LE

1-
DERE KENARINA YAĞMAZ MI TOLU
YARINDEN AYRILAN OLMAZ MI DELİ

2-
DOMUR DOMUR OLMUŞ MEMENİN TERİ
SÖYLE GÜZEL SÖYLE BİR DE SEN SÖYLE

3-
FELEK ADAMI DA YAKAR MI BÖYLE
BİR MEKTUP YAZDIRAM OKU DA DİNLE

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 19

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

EVLERİNİN ÖNÜ BİR KÖTÜ YOKUŞ

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

EV LE Rİ NİN Ö NÜ BİR KÖ TÜ YO KUŞ
GİZ KUR BAN O LU RUM O NA SIL BA KIŞ
HA LI NİN ÜS TÜ NE DÖK TÜ ĞÜN NA KIŞ
İL MİK ÇA LAN EL LE Rİ NE KUR BA NİM

EVLERİNİN ÖNÜ BİR KÖTÜ YOKUŞ
GİZ KURBAN OLURUM O NASIL BAKIŞ
HALİNİN ÜSTÜNE DÖKTÜĞÜN NAKIŞ
İLMEK ÇALAN ELLERİNE KURBANIM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 20

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

EMİRDAĞINA DA KARA GİDELİM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

E MİR DA ĞI NA DA KA RA Gİ DE LİM
AY VA DAN U SAN DIK NA RA Gİ DE LİM
BU RA NIN GÜ ZE Lİ GÖ NÜL EY LE MEZ
HAY DİN GENÇLER TAK KA LI YA Gİ DE LİM

1-
EMİRDAĞINA DA KARA GİDELİM
AYVADAN USANDIK NARA GİDELİM
BURANIN GÜZELİ GÖNÜL EYLEMEZ
HAYDİN GENÇLER TAKKALIYA GİDELİM

2-
EMİRDAĞI AŞMAYINAN YOL OLMAZ
ALTIN YERE DÜŞMEYİNEN PUL OLMAZ
NERDEYİSEN ARAYIM DA BULAYIM
GÖKTE İSEN MERDİVENLER KURAYIM

3-
İSTİYORSAN BİR CANIM VAR VEREYİM
DAHİ CANDAN BAŞKA NEYİM VAR BENİM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Karatepe Köyü

NO : 21

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Ali İhsan ÖZKAYA

DERLEME TARİHİ
07.08.2009

SÜRESİ: ♪ = 280

AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

AŞ ŞA ĞI DE RE YE DÖ KER LER HAR MAN
A ŞIK LIK ÇE Kİ YOM KAL MA DI DER MAN
ŞU DÜN YA DA GÜL DEN NA ZİK CA NİM VAR
O DA NAZ LI YA RİN YO LU NA GUR BAN

1-

AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN
AŞIKLIK ÇEKİYOM KALMADI DERMAN
ŞU DÜNYADA GÜLDEN NAZİK CANIM VAR
O DA NAZLI YARIN YOLUNA GURBAN

2-

AŞAĞIDAN GELİR GELİNİN GÖÇÜ
GELİN Mİ ETTİLER CANIMIN İÇİ
ON SENE SAKLADIM VERDİĞİN SAÇI

3-

BÜLBÜLÜ TUTTUM DA GÜLE BAĞLADIM
BÜLBÜL AH EYLEDİ BEN DE AĞLADIM
O GÜZEL TAĞLIYIM SEN DE DENEYİM
KURUYA KADERİM YARDAN AYRILDIM

4-

SABAH GÜNEŞİ DE VURMUŞ DUVARA
SEN GÜZELSİN GELİN KOCANA VARA
MAYASIZ ÇAMURU VURMA DUVARA
SIVA TUTMAZ EMEKLERİN ZAY OLUR

5-

SABAHTAN ESEN DE SEHER YELİ Mİ
BENİM GÖNLÜM DİVANE Mİ DELİ Mİ
DURUR DURUR YAR GÖĞSÜNÜ GEÇİRİR
YOKSA BUGÜN AYRILIĞIN GÜNÜ MÜ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarısongur Köyü

NO : 22

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Dilber ÖNLÜ
Süleyman ÖNLÜ

DERLEME TARİHİ
16.05.2008

SÜRESİ: ♩ = 280

ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

ŞU ÇA TAL KA PI NİN AL LI GE Lİ Nİ
KALK YO LUN ÜS TÜN DEN BEN GE ÇE CE ĞİM
O LAN CA MA LI MI KOY DUM YO LU NA
SE Nİ A LA NA CA AR ZE DE CE ĞİM

1-
ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ
KALK YOLUN ÜSTÜNDEN BEN GEÇECEĞİM
OLANCA MALIMI KOYDUM YOLUNA
SENİ ALANACA ARZEDECEĞİM

2-
AĞALIN ÖNÜNE KOYUN KUZLAMIS
KOYUNUN KUZUSUN ALMAYA GELDİM
KOYUN KUZU DEĞİL BENİM MERAKIM
SEVDİĞİM GÜZELİ GÖRMEYE GELDİM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarisungur Köyü

NO : 23

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Yusuf ÖNLÜ

DERLEME TARİHİ
16.05.2008

YAZ GELDİ YEŞERDİ BAHÇELER BAĞLAR

SÜRESİ: ♩ = 280

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

YAZ GEL Dİ YER ŞER Dİ BAH ÇE LER BAĞ LAR
YA Rİ KÖ TÜ O LAN AH ÇE KER AĞ LAR
BE Nİ KUR TAR KUR TAR DE Dİ ĞİN GÜN LER
ŞİM Dİ YA LAN MOL DU İN SAF SIZ GÜ ZEL

1-
YAZ GELDİ YEŞERDİ BAHÇELER BAĞLAR
YARI KÖTÜ OLAN AH ÇEKER AĞLAR
BENİ KURTAR KURTAR DEDİĞİN GÜNLER
ŞİMDİ YALAN M'OLDU İNSAFSIZ GÜZEL

2-
AMAN ELLER DOSTUN BENDEN SOĞUDU
BU AYRILIK HATIRIMDA YOĞUDU
SEVGİ SEVSEM BANA GÜZEL ÇOĞUDU
BEN BÖYLE AYRILIK İSTEMEM GÜZEL

3-
SOFRANIN BAŞINDA AKLIMA DÜŞER
YEDİĞİM EKMEKLER ZORUNAN AŞAR
GİYİNİMİŞ KUŞANMIŞ ELİNEN YAŞAR
NEYDİ GAVLİMİZ SENİNEN GÜZEL

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarisungur Köyü

NO : 24

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Dilber ÖNLÜ
Süleyman ÖNLÜ

DERLEME TARİHİ
16.05.2008

SÜRESİ: ♩ = 280

EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

E MİR DAĞ LA RI NA KA RA Gİ DE LİM
AY VA DAN U SAN DIK NA RA Gİ DE LİM
BU RA NIN GÜ ZE Lİ GÖ NÜL EY LE MEZ
GÖ NÜL EY LE YE CEK YE RE Gİ DE LİM

1-
EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM
AYVADAN USANDIK NARA GİDELİM
BURANIN GÜZELİ GÖNÜL EYLEMEZ
GÖNÜL EYLEYECEK YERE GİDELİM

2-
EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI
ALTIN YÜZÜK PARMAĞINDA DOLALI
BAŞIN MI BÜYÜDÜ GELİN OLALI
BEN SENİ KIZ İKEN SEVEN OĞLANIM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarısongur Köyü

NO : 25

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Dilber ÖNLÜ
Süleyman ÖNLÜ

DERLEME TARİHİ
16.05.2008

DERE GELİYOR DERE

SÜRESİ: ♩ = 100

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

1-
DERE GELİYOR DERE
ALLIM GÜGÜK TURNALAR
TELLİM GÜGÜK TURNALAR

3-
AL BENİ GÖTÜR DERE
ALLIM GÜGÜK TURNALAR
TELLİM GÜGÜK TURNALAR

2-
KUMUNU SERE SERE
ALLIM GÜGÜK TURNALAR
TELLİM GÜGÜK TURNALAR

4-
YARİM OLDUĞU YERE
ALLIM GÜGÜK TURNALAR
TELLİM GÜGÜK TURNALAR

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarisungur Köyü

NO : 26

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Kadriye DURAN

DERLEME TARİHİ
27.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

SARISUNGUR DAĞLARI

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

SA RI SUN GUR DAĞ LA RI ME ŞE DİR O DUN LA RI
SA RI SUN GU RA KIZ VE RİN PA ŞA DIR OĞ LAN LA RI
NİN NA NİN NA YA RİM NİN NA NİN NA

1-
SARISUNGUR DAĞLARI
MEŞEDİR ODUNLARI
SARISUNGURA KIZ VERİN
PAŞADIR OĞLANLARI

"BAĞLANTI"
NİNNA NİNNA YARİM
NİNNA NİNNA

2-
SARISUNGUR İKİ ÇAYIR
YANIYOR ÇAYIR ÇAYIR
VER ANNE SEVDİĞİME
HEM SEVAPTIR HEM HAYIR

"BAĞLANTI"

3-
PATLICANI OYDURDUM
İÇİNE KIYMA DOLDURDUM
ANNE HABERİN OLSUN
BEN BİR OĞLAN KANDIRDIM

"BAĞLANTI"

4-
SARISUNGUR İKİ ÇATAL
ARASINDAN ÇAY AKAR
SARISUNGURUN KIZLARI
BAYGIN BAKAR CAN YAKAR

"BAĞLANTI"

5-
HEY APARIM APARIM
GÖKTEN YILDIZ KAPARIM
SENİN GİBİ OĞLANI
AYAĞA PAPUÇ YAPARIM

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarısongur Köyü

NO : 27

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Zeynep ÖZYURT

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

ELMA YER BENİM YARİM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

EL	MA	YER	BE	NİM	YA	RİM
SO	YAR	YER	BE	NİM	YA	RİM
EL	LER	LE	GÜ	LER	OY	NAR
BA	NA	DIR	BE	NİM	YA	RİM

1-
ELMA YER BENİM YARİM
SOYAR YER BENİM YARİM
ELLERLE GÜLER OYNAR
BANADIR BENİM YARİM

2-
ELMAYI YÜKE KOYDUM
AĞZINI DİKE KOYDUM
ALDIM YARİN ELİNDEN
BELİNİ BÜKE KOYDUM

3-
KAHVE KAVURULACAK
YARİM TABUR KALKACAK
SEN ASKERE GİDİNCE
BANA KİMLER BAKACAK

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarisungur Köyü

NO : 28

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Halil AD SOY

DERLEME TARİHİ
05.08.2009

EĞİLDİM DE BİR GÜL ALDIM BAĞLARDAN

SÜRESİ: ♩ = 100

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

E ĞİL DİM DE BİR GÜL AL DIM BAĞ LAR DAN
GÜ VER CİN GE TİR DİM KAR LI DAĞ LAR DAN
ZÜL FÜ NE DÖ KÜL MÜŞ DE TER Lİ YAĞ LAR DAN
O YA RİN DER Dİ NE DE DER MAN DIR Dİ YE

EĞİLDİM DE BİR GÜL ALDIM BAĞLARDAN
ZÜLFÜNE DÖKÜLMÜŞ DE TERLİ YAĞLARDAN
GÜVERCİN GETİRDİM KARLI DAĞLARDAN
O YARİN DİRDİNE DE DERMANDIR DİYE

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarisungur Köyü

NO : 29

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Yusuf ÖNLÜ

DERLEME TARİHİ
05.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

SOFRANIN BAŞINDA AKLIMA DÜŞER

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

SOF RA NIN BA ŞIN DA AK LI MA DÜ ŞER

YE Dİ ĞİM EK MEK LER ZO RU NAN A ŞAR

Gİ YİN MİŞ KU ŞAN MİŞ E Lİ NEN YA ŞAR

NEY Dİ GAV Lİ MİZ DE SE Nİ NEN GÜ ZEL

1-
SOFRANIN BAŞINDA AKLIMA DÜŞER
YEDİĞİM EKMEKLER ZORUNAN AŞAR
GİYİNİMİŞ KUŞANMİŞ ELİNEN YAŞAR
NEYDİ GAVLİMİZ SENİNEN GÜZEL

2-
YİNE BAHAR OLDU YAZ GELİR Mİ OLA
ALLI GÜZEL BENDEN DE VAZ GELİR M'OLA
BİR ÇİFT SÖZ SÖYLESEM TEZ GELİR M'OLA
TEZ GEL YARIM TEZ GEL DE BEKLERİM YOLUN

3-
ALTINAN GÜMÜŞ İDE TOKUŞUR
HER NE DESEM ŞU GÜZELE YAKIŞIR
KAPIYA ÇIKINCA ELLER BAKIŞIR
YAĞLIĞI DA KIZ YOLUNA ÖLÜRÜM

4-
ÇIKMIŞ YARIM YÜKSEKLERDEN DİNLIYOR
ARİF ÖLMÜŞ DİLLERİMDEN ANLIYO
GÜŖ VURMUŞ DA DOMUR DOMUR TERLIYO
YAĞMURUN GÜLLERE DE DÜŞTÜĞÜ GİBİ

5-
SABAHTAN KAKMIŞTA MAHLEYİ GEZER
KURŞUN KALEMİY'LE YAZIYI YAZAR
GÜZELLER İÇİNDE ORDUYU BOZAR
ÇİFTE BENLER GERDANINDA GÜZELİM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarısongur Köyü

NO : 30

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Yeter KORKMAZ

DERLEME TARİHİ
05.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

SU GELİR MİLLENDİRİR

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

SU GE LİR MİL LEN Dİ RİR ÇA YI RI KÜL LEN Dİ RİR

BE NİM BİR E FEN DİM VAR DİL Sİ Zİ DİL LEN Dİ RİR

1-
SU GELİR MİLLENDİRİR
ÇAYIRI KÜLLENDİRİR
BENİM BİR EFENDİM VAR
DİLSİZİ DİLLENDİRİR

2-
SU GELİR PİŞMEN PİŞMEN
GÜZELLİK BAŞA DÜŞMAN
İL OĞLU DEĞİL MİSİN DE
DİLİN DOST KALBİN DÜŞMAN

3-
BAHÇENE VARDIM BAYAK
GÜLÜNE VURDUM DAYAK
TAŞ MI BENİM YÜREĞİM
NE DÜN GÖRDÜM NE BAYAK

4-
KARANFİLİM EYDİLER
ATIĞIME DEYDİLER
O YAR SENİN İÇİNDEN DE
BUGÜN BENİ DÖVDÜLER

5-
KARANFİL EKER M'OLDUN
BALINAN ŞEKER M'OLDUN
ŞU BANA ETTİKLERİN DE
SEN OLSAN ÇEKER MİSİN

6-
KARANFİLİM AL BENİ
AL BAHÇENE DİK BENİ
EĞER DALIM VERMEZSE DE
GETİR KALMASIN BENİ

7-
KARANFİLİM DÜŞNÜŞAN
DEL OLUR AŞKA DÜŞEN
AŞKA DÜŞEN DEL OLMAZ DA
YARİMDEN AYRI DÜŞEN

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yeşilyurt Köyü

NO : 31

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Gülsün ÖZKAYA
Gülfiye ÇELİK

DERLEME TARİHİ
03.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

TOPLA GELİN ALINIZIN KAŞINI

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

TOP LA GE LİN A LI NI ZIN KA ŞI NI
AĞ LA AĞ LA SİL GÖ ZÜ NÜN YA ŞI NI

- 1-
TOPLA GELİN ALINIZIN KAŞINI
AĞLA AĞLA SİL GÖZÜNÜN YAŞINI
- 2-
ODALAR YAPDIRDIM BİR UÇTAN UCA
İÇİNDE YATMADIM ÜÇ GÜN ÜÇ GECE
- 3-
KURBANLAR KESTİREM GELDİĞİN GECE
EVLERİNİN ÖNÜ MERMER DİREĞİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yeşilyurt Köyü

NO : 32

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Gülsün ÖZKAYA
Gülfiye ÇELİK

DERLEME TARİHİ
03.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

SÖYLE GÜZEL SÖYLE BİR DE SEN SÖYLE

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

SÖY LE GÜ ZEL SÖY LE BİR DE SEN SÖY LE
FE LEK A DA MI DA YA KAR MI BÖY LE
KANGAL LI DAN ÜÇ KIZ GEL Dİ PI NA RA
DOLDUR DU DES Tİ Yİ KOY DU DU VA RA

1-
SÖYLE GÜZEL SÖYLE BİR DE SEN SÖYLE
FELEK ADAMI DA YAKAR MI BÖYLE
KANGALLIDAN ÜÇ KIZ GELDİ PINARA
DOLDURDU DESTİYİ KOYDU DUVARA

2-
CEBİNDEN ÇIKARDI VERDİ BİR AYNA
DÜNYA BENİM OLDU SANDI DİVANE
ELİFİN YAĞLIĞI ÇİĞDEM SARISI
ELİFİ KAYBETTİK GECE YARISI

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yeşilyurt Köyü

NO : 33

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Gülsün ÖZKAYA
Gülfiye ÇELİK

DERLEME TARİHİ
03.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

ŞU ÇA	TAL KA PI NIN	AL LI	GE Lİ	Nİ	
KALKYO	LUN ÜS TÜN DEN BEN	GE	ÇE CE	ĞİM	
TOP AL	VE Lİ TOP KA YA NIN	A	ŞI	ĞI	
E LİN	DE GEZ Dİ RİR	GÜ MÜŞ	KAŞ	ŞI	ĞI

ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ
KALK YOLUN ÜSTÜNDEN BEN GEÇECEĞİM
TOPAL VELİ TOPKAYANIN AŞIĞI
ELİNDE GEZDİRİR GÜMÜŞ KAŞŞIĞI

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yeşilyurt Köyü

NO : 34

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Gülsün ÖZKAYA
Gülfiye ÇELİK

DERLEME TARİHİ
03.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

YAYLADAN MI GELDİN GÜZEL YAYLADAN

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YAY LA DAN MI GEL DİN GÜ ZEL YAY LA DAN
BU GÜ ZEL LİK SA NA KA DİR MEV LA DAN

KA ŞI ĞI NAN GÖ ZÜN BE Nİ OY NA TAN DA
GE ÇER BU GÜ ZEL LİK YAR SA NA KAL MAZ DA

BE Nİ OY NA TAN
YAR SA NA KAL MAZ

1-
YAYLADAN MI GELDİN GÜZEL YAYLADAN
KAŞIĞINAN GÖZÜN BENİ OYNATAN DA BENİ OYNATAN
BU GÜZELLİK SANA KADİR MEVLADAN
GEÇER BU GÜZELLİK YAR SANA KALMAZ DA YAR SANA KALMAZ

2-
TEPEYE ÇIKARIM YOLA BAKARIM
KIZ SENİN İÇİN NİCE CANLAR YAKARIM DA GELİN YAKARIM
DÜĞÜR SALDIM ANAN BABAN VERMEZSE
YEMİN ETTİM BEN SENİ ALIR KAÇARIM DA ALIR KAÇARIM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yeşilyurt Köyü

NO : 35

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Gülsün ÖZKAYA
Gülfiye ÇELİK

DERLEME TARİHİ
03.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

YEŞİLYURDA GELMEYİN

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YE ŞİL YUR DA GEL ME YİN ÇA MUR O LUR KA YAR SIN
YE ŞİL YUR DUN KIZ LA RI NA MUS LU DUR YA NAR SIN
HOB BA LA YAV RUM YAZ GEL Dİ BAH ÇE YE Kİ RAZ GEL Dİ
AL DIM BEŞ OK KA Kİ RAZ O DA KI ZA AZ GEL Dİ
O DA KI ZA AZ GEL Dİ

1-
YEŞİLYURDA GELMEYİN
ÇAMUR OLUR KAYARSIN
YEŞİLYURDUN KIZLARI
NAMUSLUDUR YANARSIN

"BAĞLANTI"
HOBBALA YAVRUM YAZ GELDİ
BAHÇEYE KİRAZ GELDİ
ALDIM BEŞ OKKA KİRAZ
O DA KIZA AZ GELDİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yahnıkapan Köyü

NO : 36

DERLEYEN
Ferdî CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Fatma TANRIVERDİ
Elif AYTÖRE

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

TOYLAR KONMUŞ YÜCE DAĞIN ARDINA

NOTAYA ALAN
Ferdî CANSIZ

TOY LAR KON MUŞ YÜ CE DA ĞIN AR DI NA
BU VA Lİ NİN Bİ Zİ Mİ NEN DER Dİ NE
KALK SEN SÖY LE BİZ BU LA LIM YUR DU MA
YA RİN MEK TU BU NA MÜ HÜR BAS MA MIŞ

1-
TOYLAR KONMUŞ YÜCE DAĞIN ARDINA
KALK SEN SÖYLE BİZ BULALIM YURDUMA
BU VAI İNİN BİZİMİNEN DİRDİ NE
YARIN MEKTUBUNA MÜHÜR BASMAMIŞ

2-
GÜL SEVERİM GÜL TAKINMIŞ BAŞINA
KİRPİKLERİ GÖLGE EDER KAŞINA
HİÇ AĞLAYIP DURMA BOŞU BOŞUNA
MEVLAM DA BİLİYOR SANA YANDIĞIM

3-
AĞUSTOSDA ERİR DAĞLARIN KARI
GAYET GÜZEL OLUR YİĞİDİN YARI
KÖTÜYE VARANIN NE OLUR HALI
KÖTÜ ADAMIN VAR ÖMRÜNÜ YOK EDER

4-
UZUN KAVAK UZADI DA SAZ M'OLDU
BEN O YARDAN AYRIL ALI AZ M'OLDU
AĞLADIN DA ELA GÖZLER TOZ M'OLDU
A BENİM MENDİLİM SİL ELA GÖZÜM

5-
UZUN KAVAK OLSA DALIM OLMASA
YARIM GÜZEL OLSA MALIM OLMASA
SEVDİĞİM GÜZELİ BANA VERSELER
AKŞAMA YATACAK YERİN OLMASA

6-
AĞILIN ÖNÜNE KOYUN KUZLAMIS
KOYUNUN KUZUSU ALMAYA VARDIK
KOYUN KUZU DEĞİL BENİM MERAĞIM
SEVDİĞİM GÜZELİ GÖRMEYE VARDIK

7-
ŞU ÇATAL KAPININ ALLI GELİNİ
KALK YOLUN ÜSTÜNDEN BEN GEÇECEĞİM
OLANCA MALIMI KOYDUM YOLUNA
SENİ ALANACA HARC EDECEĞİM

8-
BAHÇENİZE BİR TAŞ ATTIM VIŞNEYE
KİMSELER YARİNDEN AYRI DÜŞMEYE
YARİ BENDEN BENİ YARDAN AYIRAN
CİĞERİNİ YAĞLI KURŞUN İŞLEYE

9-
EVLERİNİN ÖNÜ BİR KÖTÜ YOKUŞ
KIZ KURBAN OLUYUM BU NASIL BAKIŞ
HALİNİN ÜSTÜNE DÖKTÜĞÜN NAKIŞ
NAKIŞ DÖKEN ELLERİNE KURBANIM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yahnıkapan Köyü

NO : 37

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Fatma TANRIVERDİ
Eiif AYTÖRE

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

KEKLİK KAYALI YERDE

SÜRESİ: ♩ = 100

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

KEK LİK KA YA LI YER DE HEY AL LAH HEY AL LAH
Ö TER MA YA LI YER DE A ÇI LAN GÜL LER ÇI ÇE Ğİ
SEV Dİ Yİ MİN KA VA LI KAL DI DA YA LI YER DE
GEL GEL YA NI MA KEK LİK KAS TIN CA NI MA KEK LİK
AL KI NA LI PAR MAK LA RIN BA TIR BA Ğ RI MA KEK LİK

1-
KEKLİK KAYALI YERDE "HEY ALLAH HEY ALLAH"
ÖTER MAYALI YERDE "AÇILAN GÜLLER ÇİÇAEĞİ"
SEVDİYİMİN KAVALI
KALDI DAYALI YERDE

2-
KEKLİK KUMDA EŞİNİR "HEY ALLAH HEY ALLAH"
EŞİNİR DE DEŞİNİR "HEY CANİMEN CANİMEN"
BENİM SEVDİĞİM OĞLAN
ŞİMDİ NERDE DÜŞÜNÜR

"BAĞLANTI"
GEL GEL YANIMA KEKLİK
KASTIN CANIMA KEKLİK
AL GINALI PARMAKLARIN
BATIR BAĞRIMA KEKLİK

3-
DOLAPTA SEKİZ ELMA "HEY ALLAH HEY ALLAH"
DÖRDÜ AL DÖRDÜ KALA "AÇILAN GÜLLER ÇİÇEĞİ"
DAHA EVLENMEDİN Mİ
CENABET YÜZÜ KARA
"BAĞLANTI"

4-
TERLİĞİM CİCİ BİCİ "HEY ALLAH HEY ALLAH"
BASTIĞIM ÇİMEN İÇİ "AÇILAN GÜLLER ÇİÇEĞİ"
NE ARKAMDAN GELİYON
AĞLEMİN SARI PİCİ
"BAĞLANTI"

5-
AYAKKABIM VAR BENİM "HEY ALLAH HEY ALLAH"
Bİ GARIŞ TOPUKLARI "AÇILAN GÜLLER ÇİÇEĞİ"
ARKAMIZDAN GELİYO
MAHALLE KOPUKLARI
"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Yahnıkapan Köyü

NO : 38

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Fatma TANRIVERDİ
Sultan İNANİÇ

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

GİDİYOR MUSUN YARİM İLİMON

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

Gİ Dİ YOR MU SUN YA RİM İ Lİ MON İ Lİ MON YA RİM İ Lİ MON
VER DİN BA NA SEV DA YI " " " " " " " " " " " " " " " "

BENDE GE LE CEK Mİ YİM İ Lİ MON BEN YAN DIM OĞ LAN
ÇE KE Bİ LE CEK Mİ YİM " " " " " " " AM MAN

1-
GİDİYOR MUSUN YARİM İLİMON
İLİMON YARİM İLİMON
BENDE GELECEK MİYİM İLİMON
BEN YANDIM OĞLAN

2-
VERDİN BANA SEVDAYI İLİMON
İLİMON YARİM İLİMON
ÇEKİLECEK MİYİM İLİMON
BEN YANDIM AMMAN

3-
GİTME YARİM AĞLARIM İLİMON
İLİMON YARİM İLİMON
KARALARI BAĞLARIM İLİMON
BEN YANDIM OĞLAN

4-
SEN BURADAN GİDERSEN İLİMON
İLİMON YARİM İLİMON
ÇİRA OLUR YANARIM İLİMON
BEN YANDIM AMMAN

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sankavak Köyü

NO : 39

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

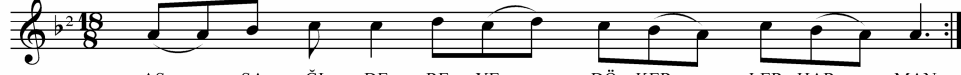
KİMDEN ALINDIĞI
Telli Suna GÖLPEK

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

AŞ ŞA ĞI DE RE YE DÖ KER LER HAR MAN
A ŞIK LIK ÇE Kİ YOM KAL MA DI DER MAN
ŞU DÜN YA DA GÜL DEN NA ZİK CA NİM VAR
O DA NAZ LI YA RİN YO LU NA KUR BAN

1-
AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN
AŞIKLIK ÇEKİYOM KALMADI DERMAN
ŞU DÜNYADA GÜLDEN NAZİK CANIM VAR
O DA NAZLI YARIN YOLUNA KURBAN

2-
AŞŞAĞIDAN GELİR HOZALI GELİN
TOPLA FİSTANINI TOZ OLUR GELİN
KALDIRSAM PEÇENİ BAKSAM YÜZÜNE
ELLER ARIF OLUR SÖZ OLUR YARIM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Sarıkavak Köyü

NO : 40

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
Telli Suna GÖLPEK

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 280

AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

AŞ ŞA ĞI DE RE YE DÖ KER LER HAR MAN
A ŞIK LİK ÇE Kİ YOM KAL MA DI DER MAN
ŞU DÜN YA DA GÜL DEN NA ZİK CA NİM VAR
O DA NAZ LI YA RİN YO LU NA KUR BAN
ŞU DÜN YA DA GÜL DEN NA ZİK CA NİM VAR
O DA SEV Dİ Ğİ NİN YO LU NA KUR BAN

1-
AŞŞAĞI DEREYE DÖKERLER HARMAN
AŞIKLIK ÇEKİYOM KALMADI DERMAN
ŞU DÜNYADA GÜLDEN NAZİK CANIM VAR
O DA NAZLI YARIN YOLUNA KURBAN

2-
AŞŞAĞIDAN GELİR HOZALI GELİN
TOPLA FİSTANINI TOZ OLUR GELİN
KALDIRSAM PEÇENİ BAKSAM YÜZÜNE
ELLER ARIF OLUR SÖZ OLUR YARİM

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Doğançayır Köyü

NO : 41

DERLEYEN
Ferdi CANSIZ

KİMDEN ALINDIĞI
İsmihan ARI
Fadime ÖZYILMAZ

DERLEME TARİHİ
04.08.2009

SÜRESİ: ♩ = 100

KOCA TAŞI KALDIRDIM

NOTAYA ALAN
Ferdi CANSIZ

YAR YAR KO CA TA ŞI KAL DIRDIM KO CA TA ŞI KAL DIR DIM
" " AL TIN DANKUM AL DIRDIM AL TIN DAN KUM AL DIR DIM
" " BENBİR OĞ LAN KAN DIRDIM BEN BİR OĞ LAN KAN DIR DIM
" " LAYLON PA PUÇ AL DIRDIM LAYLON PA PUÇ AL DIR DIM

1-
YAR YAR KOCA TAŞI KALDIRDIM
" " ALTINDAN KUM ALDIRDIM
" " BEN BİR OĞLAN KANDIRDIM
" " LAYLON PAPUÇ ALDIRDIM

2-
YAR YAR MOTOR GELİYOR MOTOR
" " HEP OTURA OTURA
" " ANNEM BENİ VERİYOR
" " ALTIN DİŞLİ DOKTORA

3-
YAR YAR TULUMBAMIN KAPAĞI
" " KATMER KATMER BUZ TUTMUŞ
" " OKULA GİDEN YARİM
" " ÇANTASINI UNUTMUŞ

MUAMMER ULUDEMİR TARAFINDAN DERLENEN CANİMEN HAVALARININ METİNLERİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Seyitgazi/Aslanbeyli Köyü

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Mustafa KIRMIZI

ÇORAP İNCE

DERLEME TARİHİ
03.08.1969

ÇO RAP İN CE ŞİŞ İN CE RİM LİN E Lİ Mİ GOY VER

DERT YÜ REK DE Bİ ŞİN CE GOY VER EL LE RİM GOY VER

DERT YÜ REK DE Bİ ŞİN CE GOY VER EL LE RİM GOY VER

1-
ÇORAP İNCE ŞİŞ İNCE "GELİN ELİMİ GOYVER"
DERT YÜREKDE BİŞİNCE "GOYVER ELLERİM GOYVER"
ADAM İFLAH MI OLUR? "GELİN ELLERİM GOYVER"
BİR KÖTÜYE DÜŞÜNCE "GOYVER ELLERİM GOYVER"

2-
KİREMİT BUZUYUNAN "GELİN ELİMİ GOYVER"
KİM GÖRMÜŞ GÖZÜYÜNEN "GOYVER ELLERİM GOYVER"
ADAM YARDAN MI GEÇER "GELİN ELİMİ GOYVER"
ELLERİN SÖZÜYÜNEN "GOYVER ELLERİM GOYVER"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Merkez/Sarisungur Köyü

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Haydar UZ

DERLEME TARİHİ
02.07.1972

ELMALI DAĞLAR

KAR ŞI DAN KAR ŞI YA EL MA LI DAĞ LAR

EL MA SI DÖ KÜL MÜŞ SU LA RI ÇAĞ LAR

1-
KARŞIDAN KARŞIYA ELMALI DAĞLAR
ELMASI DÖKÜLMÜŞ SULARI ÇAĞLAR
İKİ ELİ KOYNUNDA BİR GELİN AĞLAR
AĞLA GELİN AĞLA YOL AYRI DÜŞTÜ
YOL AYRI DÜŞMEZSE TEBDİLİM ŞAŞTI

2-
ŞU ÇAIAL KAPININ ALLI GELİNİ
KALK YOLUN ÜSTÜNDEN BEN GEÇECEĞİM
OLANCA MALIMI KOYDUM YOLUNA
SENİ ALANACA HARÇ EDECEĞİM

3-
ÇEŞMENİZE GÜĞÜM KOYDUM DOLDU MU?
ÜSTÜNE YAR SEVDİM HAYAL OLDU MU?
ÜÇ AY OLDU BEN BU ELDEN GİDELİ
İNCECİK BELİNİ SARAN OLDU MU?

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Seyitgazi/Aslanbeyli Köyü

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Mustafa KIRMIZI

UZANDIM UZANDIM DALA UZANDIM

DERLEME TARİHİ
03.08.1969

U ZAN DIM U ZAN DIM DA LA U ZAN DIM O KU MA DAN MA LİM
Lİ YE Ö ZEN DİM O KU MA DAN MA LİM Lİ YE Ö ZEN DİM
A ĞAM YAR PA ŞAM YAR HAN Ğİ DE DAĞ DAN A ŞAM YAR ŞIK ŞI KI HALKA BOY NU MA
SÜRME Lİ KIZ LARKOYNU MA GİR GİR DOS TUM A MAN

1-
UZANDIM UZANDIM DALA UZANDIM
OKUMADAN MALİMLİĞE ÖZENDİM
YAR SENİN İÇİN BEN BU DİRDİ KAZANDIM
AŞAMADIM DAĞLARI ARDINDA KALDIM
ŞÖYLE BİR YİĞİDİN DİRDİNDE KALDIM

"BAĞLANTI"
AĞAM YAR, PAŞAM YAR
HANGİ DE DAĞDAN AŞAM YAR
ŞIK ŞIKI HALKA BOYNUMA
SÜRME Lİ KIZLAR KOYNUMA
GİR, GİR DOSTUM AMAN

2-
ÇOBANIN KOYUNU GEDİKTEN AŞTI
ALACA ŞİŞEĞİ KURT ALDI KAÇTI
ÇOBAN HEY HEY DERKEN DİLİ DOLAŞTI
VARMAN KIZLAR VARMAN BİTLİ ÇOBANA
İLLE DE KAVURMASI TATLI ÇOBANA

"BAĞLANTI"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Merkez/Sarisungur Köyü

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Mustafa SAYAN

DERLEME TARİHİ
02.07.1972

YAR LEYLALI

KAH VE LER KAV RU LA ÇAK YAR LEY LA LI
LEY LA LI KIZ SEV DA LI SEV DA LI

1-
KAHVELER KAVRULACAK "YAR LEYLALI, KIZ SEVDALI"
YARIM TABUR KALKACAK "
YAR ASKERE GİDİNCE "
BANA KİMLER BAKACAK "

2-
KAHVEYİ KAVURURLAR "YAR LEYLALI, KIZ SEVDALI"
PIŞMEDEN SAVURURLAR "
BİZİM KÖYDE ADETTİR "
SEVMEDEN AYIRIRLAR "

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Aşağı Ilıca Köyü

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Köy Hanımları

İLİMON EKTİM TAŞA

NOTAYA ALAN
Muammer ULUDEMİR

İ Lİ MON EK TİM TA ŞA İ Lİ MON
NE TA LİH SİZ BA ŞİM VAR " " "

İ Lİ MON YA RİM İ Lİ MON BİT ME Dİ KAL
" " " " " " " " AS KER LİK GEL

Dİ KI ŞA İ Lİ MON YAR DAN DIM A MAN
Dİ BA ŞA " " " " " " "

- 1-
İLİMON EKTİM TAŞA "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
BİTMEDİ KALDI KIŞA "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
NE TALİHSİZ BAŞIM VAR "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
ASKERLİK GELDİ BAŞA "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
- 2-
İLİMON EKERMİSİN "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
BALINAN ŞEKER MİSİN "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
DÜNYADA YAKTIN BENİ "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
AHRETTE ÇEKERMİSİN "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
- 3-
YARİM DÜKKAN ÖNÜNDE "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
ANAHTARI ELİNDE "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
NE YAPSIN BENİM YARİM "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
TAHSİLİ VAR ELİNDE "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
- 4-
CEVİZ MASA ÜSTÜNDE "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
ÜTÜYE BAK ÜTÜYE "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
YAR ÜSTÜME EVLENME "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
GİDERSİN GÜMBÜRTÜYE "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
- 5-
HARMANA GEL HARMANA "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
HARMAN DAR GELİR BANA "İLİMON YAR YANDIM AMAN"
YENİ ÇARPILAR ÇIKMIŞ "İLİMON İLİMON YARİM İLİMON"
YEŞİLLİDEN AL BANA "İLİMON YAR YANDIM AMAN"

YÖRESİ
ESKİŞEHİR/Seyitgazi

DERLEYEN
Muammer ULUDEMİR

KİMDEN ALINDIĞI
Durdu Afacan
Münevver Akçayır

KEÇİ KOŞTUM SABANA

NOTAYA ALAN
Muammer ULUDEMİR

KE Çİ KOŞ TUM SA BA NA HEY CA Nİ MEN CA Nİ MEN
KA PI DA Kİ ÇO BA NA CA Nİ MEN CA Nİ MEN
CAN CA NA KUR BAN CA Nİ MEN O DA Bİ ZEKUR BAN CA Nİ MEN

1-
KEÇİ KOŞTUM SABANA HEY CANİMEN CANİMEN
KAPIDAKİ ÇOBANA CANİMEN CANİMEN
CAN CANA KURBAN CANİMEN
O DA BİZE KURBAN CANİMEN

2-
KEKLİK KAYALI YERDE HEY CANİMEN CANİMEN
ÖTER MAYALI YERDE ŞİK ŞİK HELKE BOYNUMA
SEVDİĞİMİN KAVALI KÜPELİ KIZLAR YANIMA
KALDI KAYALI YERDE CANİMEN CANİMEN
CAN CANA KURBAN CANİMEN
O DA BİZE KURBAN CANİMEN

3-
KEKLİK İDİM VURDULAR HEY CANİMEN CANİMEN
KANADIMI KIRDILAR ŞİK ŞİK HELKE BOYNUMA
BEN NENİN NESİ İDİM KÜPELİ KIZLAR YANIMA
ANNEMDEN AYIRDILAR CANİMEN CANİMEN
CAN CANA KURBAN CANİMEN
O DA BİZE KURBAN CANİMEN